

**ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΚΡΗΤΗΣ**

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ :

*ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΚΡΗΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013*

ΜΕΛΗ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**ΑΛΕΞΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΚΑΣΩΤΑΚΗ ΜΑΡΙΑ
ΜΠΑΛΑΝΤΙΝΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ**

*ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ
ΧΗΜΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ*

ΜΑΪΟΣ 2005

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το ΤΕΕ Τμήμα Ανατολικής Κρήτης προκειμένου να συμβάλει στη δημιουργία ενός εποικοδομητικού διαλόγου στα πλαίσια των διαδικασιών κατάρτισης του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Κρήτης για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2007-2013 καθώς και του επικείμενου Περιφερειακού Αναπτυξιακού Συνεδρίου της Περιφέρειας Κρήτης συγκρότησε Ομάδα Εργασίας με αντικείμενο : «Κατευθύνσεις Στρατηγικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης».

Με την υπ. αρ. πρ. 549 / 7-2-2005 επιστολή ενημερώθηκαν τα μέλη της Ομάδας Εργασίας και τους γνωστοποιήθηκαν οι προδιαγραφές της εργασίας. Ακολούθησαν συναντήσεις συνεννόησης με τον Πρόεδρο του ΤΕΕ ΤΑΚ και η Ομάδα Εργασίας μετά από πολλές συναντήσεις εργασίας ολοκλήρωσε το αντικείμενο της.

Διαπιστώσαμε ότι οι Κατευθύνσεις Στρατηγικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Κρήτης για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2007-2013 (αναλύονται στο κεφ. 2.3) προκύπτουν αφ' ενός από τον βαθμό ολοκλήρωσης των παρεμβάσεων, έργων και δράσεων κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους από το 1986 μέχρι το 1999 (περιγράφονται και αξιολογούνται στο Κεφ.1.1.) αλλά ιδιαιτέρως από την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2000-2006 (αναφέρεται στο Κεφ. 1.2.) και αφ' εταίρου από τις σύγχρονες ανάγκες της αναπτυξιακής πορείας της Περιφέρειας (περιγράφονται στο Κεφ. 2.1.) καθώς και από το Ευρωπαϊκό περιβάλλον (αναφέρονται στο Κεφ. 2.2.).

Ηράκλειο 10 Μαΐου 2005

Η Ομάδα Εργασίας

ΑΛΕΞΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΚΑΣΩΤΑΚΗ ΜΑΡΙΑ

ΜΠΑΛΑΝΤΙΝΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

ΧΗΜΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΔΩΝ

1.1. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1986-1999

1.1.α Αξιολόγηση αναπτυξιακής στρατηγικής

1.1.β Έργα/δράσεις που υλοποιήθηκαν, ανά τομέα

1.2. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΤΡΕΧΟΥΣΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2000-2006

1.2.α Αναπτυξιακή στρατηγική

1.2.β Έργα/Δράσεις που υλοποιούνται, ανά τομέα

2. ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013

2.1. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ - ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ - ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ (SWOT ANALYSIS)

2.2. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013

2.3. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΥΛΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΤΗΝ ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013

1. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΔΩΝ

1.1 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1986-1999

1.1.α Αξιολόγηση αναπτυξιακής στρατηγικής

Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός στην Περιφέρεια Κρήτης αποτελεί διαχρονικά μια εξελικτική διαδικασία. Αντικατοπτρίζει τις αλλαγές στο εξωτερικό οικονομικό περιβάλλον, το επίπεδο κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης και την διοικητική επάρκεια της περιφέρειας.

Το 1986 για πρώτη φορά το Ελληνικό Κράτος με την συνδρομή της Ε.Ε. ανέλαβε την πρωτοβουλία παρέμβασης σε Περιφερειακό Επίπεδο μέσω ενός Ολοκληρωμένου Προγράμματος Περιφερειακής Ανάπτυξης. Μέχρι τότε στην Ελλάδα είχαν σχεδιασθεί και υλοποιηθεί μόνο Εθνικά Προγράμματα Ανάπτυξης.

Οι αρχικοί στόχοι αναθεωρούνται, συγκεκριμενοποιούνται ή εγκαταλείπονται ανάλογα με την εξέλιξη των παραπάνω παραγόντων. Επιπρόσθετα ο αναπτυξιακός σχεδιασμός στην Περιφέρεια Κρήτης αντανακλά τις αλλαγές των κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τα οποία αποτέλεσαν και συνεχίζουν να αποτελούν βασική πηγή χρηματοδότησης των αναπτυξιακών παρεμβάσεων σε επίπεδο περιφέρειας.

• Προγραμματική Περίοδος 1986-1993

Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός της Περιφέρειας Κρήτης, τα μέσα της δεκαετίας του 80 κινήθηκε στην λογική της διασφάλισης μιας εξισορροπημένης ενσωμάτωσης της τοπικής οικονομίας σαν τμήμα της Ελληνικής, στην Οικονομία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας προκειμένου να αποφευχθεί η υπερβολική εξάρτηση της τοπικής οικονομίας από τον τουρισμό που ιστορικά άρχισε να αναπτύσσεται με υψηλούς ρυθμούς τις προηγούμενες δεκαετίες με κίνδυνο την σημαντική υποχώρηση των υπολοίπων τομέων της οικονομίας και κυρίως της γεωργίας.

Η στρατηγική κατεύθυνση που αφορούσε στην προσαρμογή των κοινωνικοοικονομικών δομών της Περιφέρειας, εξειδικεύτηκε στους παρακάτω πέντε στόχους στα πλαίσια του ΜΟΠ Κρήτης :

1. Σύγκλιση του αναπτυξιακού επιπέδου της Κρήτης με το μέσο επίπεδο της χώρας, κυρίως με μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων στο εισόδημα και με τη βελτίωση του επιπέδου ζωής.

2. Διάχυση της τουριστικής ανάπτυξης σε μη κορεσμένες περιοχές και αξιοποίηση των νέων μορφών τουρισμού.
3. Αποφυγή της εξάρτησης από τον τουρισμό με την διαφοροποίηση της ανάπτυξης προς όφελος της μεταποίησης και τον αναπροσανατολισμό της γεωργίας.
4. Διασφάλιση της βιωσιμότητας της ενδοχώρας και μείωση των ανισοτήτων μεταξύ υπαίθρου και πόλης.
5. Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και σύνδεση της έρευνας με την παραγωγή.

Για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων κινητοποιήθηκαν χρηματοοικονομικοί πόροι που ανήλθαν σε 501.207 ECU. Το ΜΟΠ Κρήτης χρηματοδότησε περισσότερα από 2000 έργα.

Μια σημαντική διαφοροποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού επιχειρήθηκε στα πλαίσια του ΠΕΠ Κρήτης 1989-1993, του οποίου η υλοποίηση συνέπεσε χρονικά με αυτήν του ΜΟΠ.

Εγκαταλείπεται ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας του προγράμματος και υιοθετείται η τομεακή προσέγγιση στην αναπτυξιακή διαδικασία με τους παρακάτω στρατηγικούς στόχους:

1. Ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων με έμφαση στον τουρισμό και την εφαρμοσμένη έρευνα.
2. Αναβάθμιση των υποδομών.
3. Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.
4. Εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού.
5. Ανάσχεση της μετακίνησης του πληθυσμού προς τα αστικά κέντρα και μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων.

Για την υλοποίηση αυτών των στόχων κινητοποιήθηκαν χρηματοοικονομικοί πόροι που ανήλθαν σε 186.631 ECU.

Η κατανομή των χρηματοδοτήσεων σε τομείς, τόσο στο ΜΟΠ Κρήτης όσο και στο ΠΕΠ 1989-1993 αναδεικνύει τις πραγματικές προτεραιότητες του αναπτυξιακού σχεδιασμού Ένα σημαντικό ποσοστό των χρηματοδοτήσεων κατευθύνθηκε στις υποδομές (40%) και ειδικότερα στις υποδομές μεταφορών (20%).

Από την εξέλιξη των μακροοικονομικών μεγεθών προκύπτει ότι οι πραγματοποιηθείσες χρηματοδοτήσεις δεν ανέτρεψαν τις προϋπάρχουσες τάσεις εξειδίκευσης της τοπικής οικονομίας.

Στους παραγωγικούς τομείς δεν παρουσιάστηκαν σημαντικές αναδιαρθρώσεις. Στον πρωτογενή τομέα εξακολούθησαν να κυριαρχούν οι παραδοσιακές

καλλιέργειες ενώ αναπτύχθηκαν περαιτέρω οι θερμοκηπιακές καλλιέργειες. Ο τουρισμός, παρά τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν, δεν εμπλουτίστηκε με νέα προϊόντα στον βαθμό που είχε σχεδιαστεί. *Επετεύχθη όμως ένας σημαντικός εμπλουτισμός του πολιτισμικού αποθέματος με την ανάδειξη σημαντικών μνημείων και άλλων πολιτιστικών πόρων του νησιού.*

• Προγραμματική Περίοδος 1994-1999

Η σημαντικότερη αναθεώρηση της αναπτυξιακής στρατηγικής επιχειρήθηκε στα πλαίσια του ΠΕΠ Κρήτης 1994-1999 με την καλύτερη ιεράρχηση των στόχων και την καλύτερη αντιστοίχιση μέσων και στόχων.

Η αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας Κρήτης την περίοδο αυτή συμπυκνώθηκε στους παρακάτω τρεις θεμελιακούς στόχους.

1. Την ανάδειξη της Κρήτης σε οικονομικό και ερευνητικό κέντρο στο χώρο της Ν.Α. Μεσογείου
2. Την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των τομέων της Κρητικής οικονομίας ,με έμφαση στην ορθολογική αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του πρωτογενούς και τριτογενούς τομέα.
3. Την εφαρμογή μιας περιβαλλοντικής πολιτικής που θα διασφαλίζει την βιώσιμη ανάπτυξη και την βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Η επίτευξη των στρατηγικών στόχων υποστηρίχθηκε από δέσμες παρεμβάσεων που χρηματοδοτήθηκαν από το ΠΕΠ Κρήτης, το Ταμείο Συνοχής, τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες, τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΚΠΣ, και φυσικά από Εθνικούς πόρους.

Για την υλοποίηση αυτών των στόχων κινητοποιήθηκαν χρηματοοικονομικοί πόροι που ανήλθαν σε 536,72 δις δρχ. εκ των οποίων 164,8 δις δρχ. προήλθαν από το ΠΕΠ Κρήτης 1994-1999.

Η κατανομή των πόρων ανά τομέα αναδεικνύει την ένταση της αναπτυξιακής προσπάθειας με εμφανή την συγκέντρωση πόρων και πάλι στις υποδομές (πλέον του 60%), με τον τομέα των μεταφορών να συγκεντρώνει το 24% των χρηματοδοτήσεων.

Από την υλοποίηση των αναπτυξιακών προγραμμάτων την περίοδο 1994-1999 αναβαθμίσθηκαν σημαντικά οι παραγωγικές υποδομές και ενισχύθηκαν οι παραγωγικές επενδύσεις. Ο αρχικός στρατηγικός στόχος της σύγκλισης της οικονομίας της Κρήτης με τον μέσο αναπτυξιακό επίπεδο της χώρας επετεύχθη, παρά το ότι διατηρήθηκε ένα σημαντικό αναπτυξιακό έλλειμμα, στους βασικούς τομείς της τοπικής οικονομίας.

Στις **υποδομές μεταφορών** εκτιμάται ότι αναβαθμίστηκε οδικό δίκτυο 730 χλμ. Παρά το ότι σημαντικοί πόροι κατευθύνθηκαν στην συμπλήρωση και αναβάθμιση του οδικού δικτύου μετά το πέρας της προγραμματικής αυτής περιόδου παρατηρείται σημαντικό έλλειμμα στην συμπλήρωση και αναβάθμιση των Βασικών οδικών αξόνων της Κρήτης.

Ο Βόρειος Οδικός Άξονας συμπληρώθηκε κατά τμήματα έτσι ώστε να διαθέτει τις προβλεπόμενες για Εθνική Οδό προδιαγραφές, ενώ συνέχισαν να παρεμβάλλονται τα από δεκαετίες υπάρχοντα παλαιάς κατασκευής τμήματα.

Σημαντικές παρέμειναν οι ανάγκες για συμπλήρωση και βελτίωση του NOAK και των Κάθετων Αξόνων.

Όσον αφορά στην κάλυψη των αναγκών **ύδρευσης** και των αναγκών **διαχείρισης υγρών αποβλήτων και απορριμμάτων** η κατάσταση εμφανίζεται εμφανώς βελτιωμένη μετά το πέρας της προγραμματικής αυτής περιόδου.

Η εφαρμογή του προγράμματος Ι.Καποδιστριας έδωσε την δυνατότητα στους Νέους Δήμους να υλοποιήσουν προγράμματα διαχείρισης των υποδομών ύδρευσης. Στην κατεύθυνση αυτή το ΕΠΤΑ χρηματοδότησε μεγάλης κλίμακας παρεμβάσεις στις υποδομές ύδρευσης και στους 70 ΟΤΑ της Κρήτης, κυρίως της ενδοχώρας, συνολικού ύψους 13 δις δρχ.

Οι ανάγκες μετά το πέρας της περιόδου αυτής εστιάζονται πλέον στα μεγάλα αστικά κέντρα και στις περιοχές υψηλής τουριστικής ανάπτυξης και αφορούν κυρίως στην προμήθεια και αντικατάσταση Η/Μ εξοπλισμού, στην εγκατάσταση-αντικατάσταση νέων δικτύων και στην εφαρμογή προγραμμάτων ελέγχου των δικτύων.

Όσον αφορά στην κάλυψη των αναγκών διαχείρισης υγρών αποβλήτων η κατάσταση αποτιμάται ως ακολούθως. Οι πρωτεύουσες των Νομών έχουν πλέον εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων που λειτουργούν πολύ καλά. Κατασκευάστηκαν άλλες 25 ΕΕΛ σε διάφορους μικρούς Δήμους της Κρήτης εκ των οποίων μερικοί με έντονη τουριστική κίνηση (Σητεία, Χερσόνησος, Μπαλί κλπ)

Παρόλα αυτά μετά το 1999, οι υποδομές για δίκτυα αποχέτευσης και ΕΕΛ εξακολουθούν να υστερούν σε σχέση με τις απαιτήσεις της Εθνικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας αλλά και νέες ανάγκες δημιουργήθηκαν σε περιοχές μεγάλων συγκεντρώσεων τουριστικών μονάδων.

Όσον αφορά στην κάλυψη των αναγκών **διαχείρισης απορριμμάτων** παρά το ότι κατασκευάστηκαν 7 ΧΥΤΑ δεν έγινε δυνατή στα πλαίσια της προγραμματικής περιόδου, η συγκροτημένη διαχείριση του προβλήματος, στα πλαίσια ενός Ενιαίου

Σχεδίου Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων για όλη την Κρήτη, το οποίο συντάχθηκε και ολοκληρώθηκε περί τα τέλη της περιόδου.

Εκτιμώντας τις αναπτυξιακές επιπτώσεις του ΠΕΠ Κρήτης 1994-1999 προκύπτει ότι επετεύχθη σημαντική κάλυψη των αναγκών σε **νοσοκομειακές υποδομές**. Όμως ο τομέας των λοιπών κοινωνικών υποδομών, μετά το πέρας της προγραμματικής περιόδου, συνέχισε να απαιτεί σημαντικούς πόρους προκειμένου να προσεγγίσει το μέσο επίπεδο της χώρας.

Στον πρωτογενή τομέα ο προσανατολισμός των προγραμμάτων στην χρηματοδότηση **έργων αγροτικής υποδομής**, ιδιαίτερα **αρδευτικών**, ενίσχυσε την ανταγωνιστικότητα της τοπικής παραγωγής, χωρίς όμως να επιτευχθεί σημαντική διαφοροποίηση σε νέες καλλιέργειες με εξαίρεση τα θερμοκήπια. Περιορισμένα είναι τα αποτελέσματα στην τυποποίηση, προβολή και διακίνηση των αγροτικών προϊόντων. Γενικότερα ενώ είχε διαπιστωθεί η αναγκαιότητα εφαρμογής μιας ολοκληρωμένης πολιτικής ανάπτυξης της υπαίθρου δεν υπήρξε μια ισχυρή τάση επαναπροσδιορισμού δραστηριοτήτων.

Στον τομέα του τουρισμού η διάχυση του τουριστικού ρεύματος σε μη κορεσμένες περιοχές παρέμεινε περιορισμένη. Οι επιμέρους δράσεις και τα **έργα τουριστικής υποδομής** (π.χ. οι μαρίνες) δεν πραγματοποιήθηκαν στην βάση ενός συγκροτημένου και σαφούς σχεδίου εμπλουτισμού και αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος.

Σε ότι αφορά την **έρευνα και τεχνολογία** ενώ υπήρξε σημαντική αναβάθμιση των εκπαιδευτικών και ερευνητικών υποδομών (κτίρια, εξοπλισμοί) η σύνδεση της έρευνας με την τοπική οικονομία φαίνεται να παρέμεινε ένας ανεκπλήρωτος στόχος, διαπιστώνοντας επίσης ένα σημαντικό έλλειμμα στην ανάπτυξη και λειτουργία αποτελεσματικών δομών προώθησης της καινοτομίας στην Περιφέρεια.

Οι ανάγκες κάλυψης των υποδομών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εξακολουθούν να υφίστανται τόσο στο επίπεδο κατασκευής σχολικών κτιρίων όσο και στο επίπεδο του εργαστηριακού εξοπλισμού.

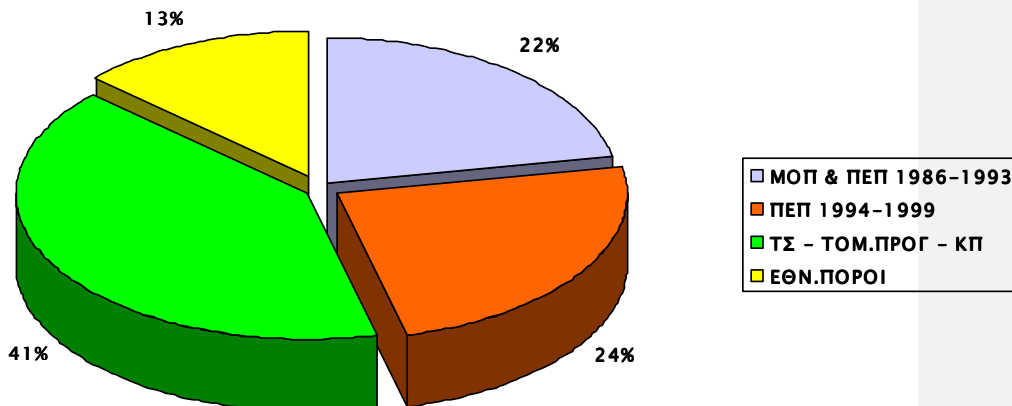
Στα πλαίσια του αναπτυξιακού και χωροταξικού σχεδιασμού της προγραμματικής περιόδου δεν αναδείχθηκε η ιδιαιτερότητα των επιμέρους **πόλεων –κόμβων του οικιστικού δικτύου** μέσα από όρους συμπληρωματικότητας και ενίσχυσης των εξειδικεύσεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 : ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ (1986-1999)

<i>ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ</i>	<i>ΜΟΠ & ΠΕΠ 1986-1993</i>	<i>ΠΕΠ 1994-1999</i>	<i>ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ, ΤΟΜ. ΕΠΙΧ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΚΟΙΝ. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ</i>	<i>ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ</i>	<i>ΣΥΝΟΛΟ</i>
Πρωτογενής Τομέας	27,0	77,7	106,1	4,7	175,5
Βιομηχανία - Ενέργεια	31,8	5,6	35,15	27,55	100,1
Τουρισμός - Πολιτισμός	18,6	10,5	18,75	0,65	40,40
Εκπαίδευση- Ανθρώπινο Δυναμικό	18,5	18,0	6,95	8,6	5,55
Έρευνα-Τεχνολογία	4,5	3,2	21,6	0	29,3
Υγεία -Πρόνοια	3,3	18,4	4,35	5,2	31,25
Περιβάλλον - φυσικοί πόροι	6,0	8,5	7,95	7,7	30,15
Αστικά Δίκτυα	11,2	18,5	25,65	4,35	59,7
Υποδομές Μεταφορών	30,0	44,4	51,6	30,8	156,8
ΣΥΝΟΛΟ	150,9	164,8	278,1	89,55	683,35

Τα ποσά σε δις. δρχ.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ 1986 - 1999 ΑΝΑ ΠΗΓΗ



1.1.β. Έργα/δράσεις που υλοποιήθηκαν, ανά τομέα

➤ Υποδομές Μεταφορών-Επικοινωνιών

Από την αρχή εφαρμογής του Μ.Ο.Π. είχε διαφανεί η σημασία και η κρισιμότητα του συνολικού συστήματος των μεταφορών (λιμάνια, αεροδρόμια, οδικό δίκτυο) στην αναπτυξιακή διαδικασία της περιφέρειας της Κρήτης, εκτιμώντας τη γεωπολιτική θέση της και τον νησιώτικο χαρακτήρα της.

Εκτιμήθηκε, από τότε, ότι η βελτίωση των *Μεταφορών* θα συμβάλει στη «διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και των ίσων δικαιωμάτων στην πρόσβαση», διατυπώσεις αξιών εισαγόμενων, τότε, από την ευρωπαϊκή επιστημονική διάλεκτο της περιφερειακής ανάπτυξης, οι οποίες όμως στα χρόνια που ακολούθησαν, εμπεδώθηκαν στην κρητική κοινωνία και σήμερα αποτελούν *περιφερειακά αιτήματα* παρά την μερική βελτίωση στον τομέα Μεταφορών.

ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Οι στόχοι της περιόδου αυτής είναι η διασύνδεση των αγροτικών παραγωγικών περιοχών με τα κέντρα κατανάλωσης και τις πύλες εξόδου από το νησί, η διευκόλυνση της πρόσβασης στις ζώνες τουριστικής ανάπτυξης καθώς και η ενίσχυση της εσωτερικής συνοχής σε επίπεδο πρωτοβάθμιων ΟΤΑ μέσα στην περιφέρεια. Διαπιστώθηκε η ανάγκη ολοκλήρωσης όλου του μήκους των 310 χλμ του Βόρειου Οδικού Άξονα (ΒΟΑΚ), του Νότιου Οδικού Άξονα με μήκος 250 χλμ (ΝΟΑΚ) καθώς και των κάθετων αξόνων σύνδεσης τους που ορίζονται για κάθε νομό ως ακολούθως :

- Ν.Ηρακλείου :Ηράκλειο – Αγ. Δέκα – Μοίρες – Τυμπάκι
- Ν.Χανίων : Ταυρωνίτης – Κάνθανος – Παλαιόχωρα, Χανιά – Ομαλός, ΒΟΑΚ – ΝΟΑΚ στη Χώρα Σφακίων,
- Ν.Ρεθύμνου : Ρέθυμνο – Μονής Πρεβέλης και Ρέθυμνο - Ψηλορείτης.

ΛΙΜΑΝΙΑ – ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ

Οι πύλες εισόδου – εξόδου ανθρώπων και αγαθών του νησιού αντιμετωπίζονται ως καθοριστικοί παράμετροι για την ανάπτυξη του τουρισμού, την διακίνηση των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων και την βελτίωση της μετακίνησης του πληθυσμού.

Από τη μελέτη του πίνακα των συνολικών χρηματοδοτήσεων, παρατηρούμε ότι :

Την προγραμματική περίοδο 1986-93 οι Υποδομές Μεταφορών χρηματοδοτήθηκαν με **30 δις δρχ**, ποσό που αντιπροσώπευε το **19,9 %** των συνολικών χρηματοδοτήσεων του Μ.Ο.Π. και Π.Ε.Π. της περιόδου. Το διατιθέμενο ποσοστό είναι θεωρητικά ικανοποιητικό (1/5 των συνολικών χρηματοδοτήσεων) για την περιφέρεια της Κρήτης, χωρίς όμως αντίστοιχα πραγματικά αποτελέσματα, διότι το 1/2 εξ αυτών διατέθηκε σε αποσπασματικές παρεμβάσεις στο οδικό δίκτυο και δεν επέτρεψε την μεγαλύτερη χρηματοδότηση στις βασικές υποδομές (λιμάνια, αεροδρόμια, ΒΟΑΚ, ΝΟΑΚ) απ' όπου η ολοκλήρωση – έστω βαθμιαία βελτίωση – τους θα είχε σημαντικότερα πραγματικά αποτελέσματα και θετικές δευτερογενείς επιπτώσεις (εξωτερικές οικονομίες, στον τουρισμό για παράδειγμα), από τις μεμονωμένες και μικρής κλίμακας επιρροής οδικές παρεμβάσεις.

Την προγραμματική περίοδο 1994-99 ο Τομέας των Υποδομών Μεταφορών χρηματοδοτείται με περισσότερες (υπέρ-τετραπλάσιες) πιστώσεις (με **127,2 δις δρχ.** έναντι 30 δις) και αποσπά μεγαλύτερο ποσοστό (23,7%) από τις συνολικά διατιθέμενες πιστώσεις της προηγούμενης περιόδου (20%).

Διατέθηκαν και στους τέσσερις νομούς της Κρήτης με την ακόλουθη κατανομή :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	33.741 εκ. δρχ.	(27 %)
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	9.577 εκ. δρχ.	(8 %)
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	63.789 εκ. δρχ.	(50 %)
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	20.093 εκ. δρχ.	(16 %)

Οι χρηματοδοτήσεις προέρχονται από το ΠΕΠ Κρήτης 1994-1999 (35%) από το Εθνικό Σκέλος του ΚΠΣ (30,5%), από Εθνικούς Πόρους (24%) από το Ταμείο Συνοχής (5,5%) και από Κοινοτικές Πρωτοβουλίες κατά 5%

Τα κυριότερα μεγάλα έργα που χρηματοδοτήθηκαν αναφέρονται στη συνέχεια :

ΒΟΑΚ : Κατά την προγραμματική περίοδο 1994-99 χρηματοδοτήθηκαν έργα συνολικού προϋπολογισμού 46 δις δρχ. (από το Εθνικό Σκέλος του ΚΠΣΙΙ, από το Περιφερειακό Σκέλος του ΚΠΣ ΙΙ (ΠΕΠ), από το INTERREG και από Εθνικούς πόρους) και στους τέσσερις νομούς της Κρήτης με την ακόλουθη κατανομή :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	16.300 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	2.500 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	22.000 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	5.200 εκ. δρχ.

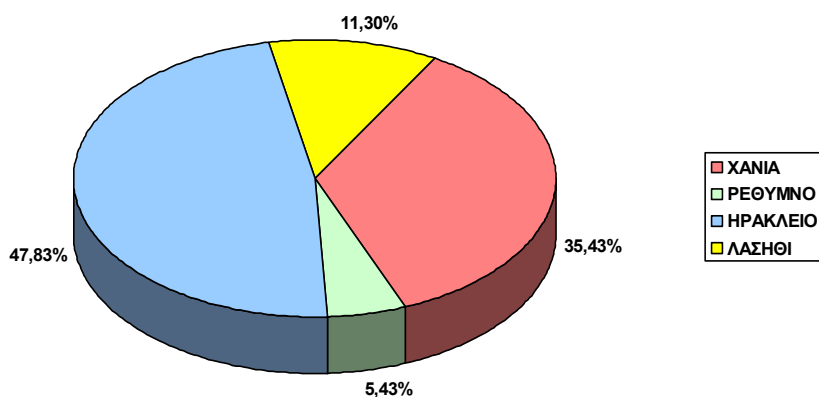
Στο νομό Ηρακλείου χρηματοδοτήθηκαν από το Εθνικό Σκέλος του ΚΠΣ ΙΙ και ολοκληρώθηκαν τα ακόλουθα έργα :

- ο Παράκαμψη πόλεως Ηρακλείου, 4.500 εκ. δρχ.
- ο Κόμβος Γαζίου, Λινοπεραμάτων, 2.500 εκ δρχ.
- ο Τμήματα : Γούρνες – Χερσόνησος, μήκους 11 χλμ 6.500 εκ δρχ.
Χερσόνησος – Μάλλια, μήκους 8 χλμ 8.500 εκ δρχ.

Στο νομό Λασιθίου χρηματοδοτήθηκαν και ολοκληρώθηκαν τα ακόλουθα έργα :

- ο Παράκαμψη πόλεως Σητείας μήκους 5,0 χλμ. (από INTERREG) 1.300 εκ. δρχ.
- ο Τμήματα : Χαμέζι – Σητεία , (από Εθνικό Σκέλος ΚΠΣ ΙΙ) 1.500 εκ. δρχ.
Άγιος Νικόλαος – Παχειά Άμμος (γέφυρα Φρουζί) 2.400 εκ. δρχ.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΟΡΩΝ ΒΟΑΚ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1994-1999



NOAK : Κατά την προγραμματική περίοδο 1994-99 ολοκληρώθηκαν τμήματα του Νότιου Οδικού Άξονα Κρήτης σε όλους τους Νομούς : Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου (Ροδάκινο – όρια νομού) και Χανίων (Πλάτανος – Κάμπος – Χρυσοσκαλίτισσα – Κουντούρα – Παλαιόχωρα), συνολικής δαπάνης 2.741 εκ. δρχ. με την ακόλουθη κατανομή ανά νομό :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	648 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	500 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	180 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1.413 εκ. δρχ.

Στο νομό Ηρακλείου χρηματοδοτήθηκε και ολοκληρώθηκε το έργο :

- ο NOAK Τμήμα Νομού Ηρακλείου μήκους 3,7 χλμ. (ΠΕΠ-ΣΑΕ2) 180 εκ. δρχ.

Στο νομό Λασιθίου χρηματοδοτήθηκε και ολοκληρώθηκε το έργο :

- ο ΝΟΑΚ Τμήμα Νομού Λασιθίου μήκους 6,55 χλμ (ΠΕΠ-ΣΑΕ2) 1.413 εκ. δρχ.

ΚΑΘΕΤΟΙ ΑΞΟΝΕΣ : Κατά την προγραμματική περίοδο 1994-1999, οι παρεμβάσεις για τους Κάθετους Άξονες ανήλθαν σε **13,527 δις** δραχμές κατανεμήθηκαν ανά νομό ως εξής :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	3.487.000
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	1.150.000
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	8.890.000

Στο Νομό Ηρακλείου χρηματοδοτήθηκαν (από ΠΕΠ-ΣΑΕ2) τα ακόλουθα έργα :

- ο Ηράκλειο-Βιάννος, μήκους 24,650 χλμ 5.500 εκ. δρχ.
- ο Ηράκλειο - Αγ. Δέκα, μήκους 17,190 χλμ 3.400 εκ. δρχ.

ΕΡΓΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ & ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ

Πέραν των μεγάλων έργων - παρεμβάσεων στο οδικό δίκτυο (ΒΟΑΚ-ΝΟΑΚ-Κάθετοι Οδικοί Άξονες) που αναφέρθηκαν παραπάνω, χρηματοδοτήθηκαν και πολλά άλλα έργα μικρότερης κλίμακας (προϋπολογισμού <250 εκ. δρχ.), από το ΠΕΠ Κρήτης, από τα Νομαρχιακά Προγράμματα και από ΤΕΟ συνολικής χρηματοδότησης 17.294 εκ. δρχ. και κατανεμήθηκαν ανά νομό ως εξής :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	50 έργα	4.108 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	36 έργα	3.095 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	55 έργα	11.714 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	30 έργα	5.009 εκ. δρχ.

Στο Νομό Ηρακλείου χρηματοδοτήθηκαν τα ακόλουθα έργα (αναφέρονται μόνο τα έργα με προϋπολογισμό > 50 εκ. δρχ.) :

- ο Οδικός Άξονας Χουδέτσι-Παρθένι-Τεφέλι-Πύργος, μήκους 6 χλμ. (ΠΕΠ-ΣΑΕ2) 766 εκ.δρχ.
- ο Βελτίωση κατά τμήματα οδικού δικτύου επαρχίας Βιάννου, (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 131 εκ. δρχ.
- ο Δρόμος Αρχάνες Βαθύπετρο - Χουδέτσι (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 281 εκ. δρχ.
- ο Βελτίωση κατά τμήματα οδικού δικτύου επαρχίας Τεμένους, (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 240 εκ. δρχ.
- ο Διανοίξεις δρόμων στις επεκτάσεις του σχεδίου πόλης (Δήμου Ηρακλείου) (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 124 εκ. δρχ.

- ο Βελτίωση κατά τμήματα οδικού δικτύου επαρχίας Μονοφατισίου, (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 143 εκ. δρχ.
- ο Ασφαλτόστρωση επαρχιακού δρόμου Κάτω Καστελλιανά – Τσουτσοφύρας – Αγ. Παρασκευή, (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 198 εκ. δρχ.
- ο Επαρχιακός δρόμος Τεφέλι – Πυράθι – Τουρλωτή – Νεοχώρι – Διακλάδωση προς Λιγόρτυνο – Νεοχώρι – Καλύβια – νότιος Άξονας, (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 91 εκ. δρχ.
- ο Βελτίωση κατά τμήματα οδικού δικτύου επαρχίας Πυργιωτίσσης, (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 163 εκ. δρχ.
- ο Δρόμος Πλώρα – Αντισκάρι – Πλατειά Περάματα, (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 144 εκ. δρχ.
- ο Δρόμος Πόμπια – Πηγαϊδάκια – Καλοί Λιμένες, (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 100 εκ. δρχ.
- ο Βελτίωση κατά τμήματα οδικού δικτύου επαρχίας Καινουργίου, (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 191 εκ. δρχ.
- ο Επαρχιακή Οδοποιία ΠΕΠΑΓΝΗ – Βούτες – Αγ. Βαρβάρα, (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 340 εκ. δρχ.
- ο Βελτίωση κατά τμήματα οδικού δικτύου επαρχίας Μαλεβυζίου, (ΠΕΠ_ΣΑΝΑ2) 257 εκ. δρχ.
- ο Δρόμος Γαζέπι Μύλος – Κασσάνοι – Καραβάδω, (ΠΕΠ_ΣΑΝΑ2) 266 εκ. δρχ.
- ο Δρόμος Σμάρι – Γαλύφα – Γάλιπε – Πάνω Βάθεια, (ΠΕΠ_ΣΑΝΑ2) 103 εκ. δρχ.
- ο Βελτίωση κατά τμήματα οδικού δικτύου επαρχίας Πεδιάδος, μήκους 27 χλμ, (ΠΕΠ_ΣΑΝΑ2) 303 εκ. δρχ.
- ο Δρόμος Καστέλλι – διακλάδωση Χερσονήσου, μήκους 3 χλμ (ΠΕΠ-ΣΑΕ2), 368 εκ. δρχ.
- ο Διαμόρφωση δρόμων εκατέρωθεν ρέματος Χρυσοπηγής (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 150 εκ. δρχ.
- ο Κατασκευή δημοτικού δικτύου Δήμου Ηρακλείου, (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2), 366 εκ. δρχ.
- ο Δημοτική Οδοποιία Δήμου Αλικαρνασσού (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2), 120 εκ. δρχ.
- ο Ανακατασκευή και αναβάθμιση βασικού Οδικού δικτύου και εισόδων της πόλης Ηρακλείου, (ΠΕΠ-ΣΑΕ2), 400 εκ. δρχ.
- ο Κοινοτική Οδοποιία Μεσοχωριό – Λιγόρτυνος (ΠΕΠ-ΕΑΠΤΑ) 57 εκ. δρχ.
- ο Διακοινοτική Οδοποιία Αν.Συνδέσμου Δυτικού ορεινού Μαλεβυζίου (ΠΕΠ-ΕΑΠΤΑ) 58 εκ. δρχ.
- ο Διακοινοτική Οδοποιία Αν.Συνδέσμου Νοτίου Μαλεβυζίου (ΠΕΠ-ΕΑΠΤΑ) 98 εκ. δρχ.
- ο Δρόμος Θραψανός – Αποστόλοι, (ΠΕΠ-ΕΑΠΤΑ) 67 εκ. δρχ.
- ο Κοινοτική Οδοποιία Αρκαλοχωρίου, (ΠΕΠ-ΕΑΠΤΑ) 125 εκ. δρχ.
- ο Δημοτική Οδοποιία Μάλλια – Κράσι, (ΠΕΠ-ΕΑΠΤΑ) 62 εκ. δρχ.
- ο Διαμόρφωση ασφαλτόστρωση δρόμου προς δάσος Ρούβα, (ΠΕΠ-ΕΑΠΤΑ) 101 εκ. δρχ.

- ο Κοινοτική Οδοποιία Προφήτης Ηλίας – Χουδέτσι, (ΠΕΠ-ΕΑΠΤΑ) 80 εκ. δρχ.
- ο Κοινοτική οδοποιία Δήμου Τυμπακίου, (ΠΕΠ-ΕΑΠΤΑ) 73 εκ. δρχ.
- ο Δρόμος Βορίζα – Νίδα (όρια Ν.Ρεθύμνου), (ΠΕΠ-ΕΑΠΤΑ) 100 εκ. δρχ.
- ο Ασφαλτόστρωση δρόμου Ρουκάνι – Καρκαδιώτισσα, (ΠΕΠ-ΕΑΠΤΑ) 50 εκ. δρχ.
- ο Δημοτική Οδοποιία Αρκαλοχωρίου Β' φάση, (ΠΕΠ-ΕΑΠΤΑ) 80 εκ. δρχ.
- ο Δρόμος πρόσβασης – ανάδειξη αρχαιολογικού χώρου Σύμης (ΠΕΠ-ΕΑΠΤΑ) 55 εκ. δρχ.
- ο **Έργα Συντήρησης Οδοποιίας σε όλο το Νομό Ηρακλείου τα έτη 1994 – 1998 με χρηματοδότηση από Εθνικούς Πόρους (Ταμείο Εθνικής Οδοποιίας – ΤΕΟ) συνολικής δαπάνης 1.283 εκ. δρχ.**
- ο **Έργα Οδοποιίας σε όλο το Νομό Ηρακλείου τα έτη 1994 – 1998 με χρηματοδότηση από Εθνικούς Πόρους (ΣΑΝΑ/1) συνολικής δαπάνης 3.781 εκ. δρχ.**

Στο νομό Λασιθίου χρηματοδοτήθηκαν 30 έργα συνολικής δαπάνης 5.009 εκ. δρχ. τα σημαντικότερα από τα οποία είναι τα ακόλουθα (αναφέρονται μόνο τα έργα με προϋπολογισμό > 50 εκ. δρχ.) :

- ο Οδικός Άξονας Αγ.Νικόλαος-Ελούντα μήκους 4,75 χλμ,(ΠΕΠ-ΣΑΕ2) 400 εκδρχ.
- ο Επαρχιακή Οδοποιία Ιεράπετρας, μήκους 6,2 χλμ (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 279 εκ. δρχ.
- ο Οδός Αγ. Ιωάννης – Σχινοκάψαλα – Γαλήνη (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 300 εκ. δρχ.
- ο Οδός Νεάπολη – Οροπέδιο, μήκους 3,1 + 3,4 χλμ (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 475 εκ. δρχ.
- ο Δημοτική Οδοποιία Νεάπολης (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 106 εκ. δρχ.
- ο Επαρχιακή Οδοποιία Μεραμβέλου (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 132 εκ. δρχ.
- ο Οδός Αγ.Νικόλαος – Λακώνια-Δράσι (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 161 εκ. δρχ.
- ο Οδός Ζήρος – Ξηρόκαμπος – Ζάκρος (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 177 εκ. δρχ.
- ο Βελτίωση οδού Σητεία – Ρούσσα Εκκλησιά και Σητεία – Παλαιόκαστρο – Ζάκρος (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 150 εκ. δρχ.
- ο Οδός Ανάληψη Πευκοί – Αγ. Στέφανος (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 156 εκ. δρχ.
- ο Οδός Πηλαλήματα – Γουδουράς και Ζήρος – Αγ.Τριάδα – Απίδια (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 240 εκ. δρχ.
- ο Βελτίωση οδού Σκορδύλω – Πισκοκέφαλο – Καρύδι κλπ οδοποιία Σητείας (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 274 εκ. δρχ.
- ο Βελτίωση δρόμου Νεάπολη – Κουρούνες (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 106 εκ. δρχ.
- ο Βελτίωση οδοποιίας Οροπεδίου Λασιθίου (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 181 εκ. δρχ.
- ο Δρόμος Ζήρος – Ξηρόκαμπος (ΠΕΠ – ΕΑΠΤΑ) 70 εκ. δρχ.
- ο Δημοτική Οδοποιία Σητείας (ΠΕΠ – ΣΑΝΑ2) 51 εκ. δρχ.
- ο **Έργα Συντήρησης Οδοποιίας σε όλο το Νομό Λασιθίου τα έτη 1994 – 1998 με χρηματοδότηση από Εθνικούς Πόρους**

(Ταμείο Εθνικής Οδοποιίας – ΤΕΟ) συνολικής δαπάνης 762 εκ. δρχ.

- ο Έργα Οδοποιίας σε όλο το Νομό Λασιθίου
τα έτη 1994 – 1998 με χρηματοδότηση από
Εθνικούς Πόρους (ΣΑΝΑ/1) συνολικής δαπάνης 790 εκ. δρχ.

ΛΙΜΑΝΙΑ : την προγραμματική περίοδο 1994-99 έγιναν έργα σε όλα τα μεγάλα λιμάνια της Κρήτης : Ηρακλείου, Σούδας, Κισσάμου, Ρεθύμνου, Σητείας, Αγ. Νικολάου Ιεράπετρας, Σισσίου και χρηματοδοτήθηκαν έργα συνολικού προϋπολογισμού 27.814 εκ. δρχ. (από το ΠΕΠ, INTERREG, Ταμείο Συνοχής και από Εθνικούς πόρους) και στους τέσσερις νομούς της Κρήτης με την ακόλουθη κατανομή :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	3.044 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	1.338 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	9.045 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2.671 εκ. δρχ.

Στο νομό Ηρακλείου διατέθηκαν χρηματοδοτήσεις 9.045 εκ. δρχ. και ολοκληρώθηκαν τα ακόλουθα έργα στο Λιμάνι Ηρακλείου :

- ο Προμήθεια Γερανού για containers, 1.011 εκ. δρχ. (Π.Ε.Π.-ΣΑΕ2)
- ο Κατασκευή προβλήτας 4, 7.000 εκ δρχ. (Ταμείο Συνοχής)
- ο Νέος Επιβατικός Σταθμός 2.500 τ.μ. 750 εκ δρχ. (INTERREG II)
- ο Ηλεκτροφωτισμός, 284 εκ δρχ. (Π.Ε.Π.)

Στο νομό Λασιθίου χρηματοδοτήθηκαν από το ΠΕΠ και ολοκληρώθηκαν τα ακόλουθα έργα συνολικής δαπάνης 2.671 εκ. δρχ. :

- ο Λιμάνι Σητείας 900 εκ. δρχ.
- ο Λιμενικά έργα Χερσαίας Ζώνης Ιεράπετρας 700 εκ. δρχ.
- ο Τουριστική Αξιοποίηση Λιμένα Αγ. Νικολάου 700 εκ. δρχ.
- ο Λιμενικά έργα Σισσίου 360 εκ. δρχ.

ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ : Κατά την προγραμματική περίοδο 1994-99 έγιναν έργα στα αεροδρόμια Ηρακλείου, Χανίων, η επέκταση του αεροδρομίου της Σητείας και το ελικοδρόμιο στη Γαύδο, συνολικής χρηματοδότησης 22.336 εκ. δρχ., με την ακόλουθη κατανομή ανά νομό :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	4.576 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	11.960 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	5.800 εκ. δρχ.

	ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ						ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ					ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ					ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ					ΣΥΝΟΛΟ ΚΡΗΤΗΣ															
	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΚΠΣ		ΠΕΠ 1994-99	ΚΟΙΝ. ΠΡΩΤ. INTERREG	ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΆΛΛΟ (τέλος αεροδρομίου γ)	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΚΠΣ		ΠΕΠ 1994-99	ΚΟΙΝ. ΠΡΩΤ. INTERREG	ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΆΛΛΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΚΠΣ		ΠΕΠ 1994-99	ΚΟΙΝ. ΠΡΩΤ. INTERREG	ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΆΛΛΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΚΠΣ		ΠΕΠ 1994-99	ΚΟΙΝ. ΠΡΩΤ. INTERREG	ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΆΛΛΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΡΗΤΗΣ					
αεροδρόμια							11.960	11.960			1.100		4.700			5.800									4.576	4.576					1.100		4.700	16.536	22.336		
λιμάνια	8.011		284	750				9.045		1.400	911		360			2.671		1.000	2.044								1.338			1.338	8.011	1.000	5.066	1.661	360		16.098
οδικό δίκτυο																																					
ΒΟΑΚ		22.000						22.000	3.900		1.300					5.200	9.000	4.050	3.250						16.300	1.800		700		2.500	36.700	4.050	5.250			46.000	
ΝΟΑΚ			180					180		1.413						1.413			648						648		500		500		2.741					2.741	
Κάθετοι άξονες			8.890					8.890											3.487						3.487		1.150		1.150		13.527					13.527	
λοιπές Παρεμβάσεις στο οδικό δίκτυο			6.650		5.064			11.714		3.457			1.552			5.009			4.107		1.579				5.686		3.095	994	4.089		17.309		9.189			26.498	
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	8.011	22.000	16.004	750	5.064	11.960	63.789	63.789	3.900	7.370	2.211	6.612	6.612	20.093	20.093	10.000	14.336	3.250	1.579	4.576	4.576	33.741	33.741	33.741	1.800	6.083	700	994	9.577	8.011	37.700	43.793	6.911	14.249	16.536	127.200	

Τα σημαντικότερα έργα στην Ανατολική Κρήτη είναι :

Στο νομό Ηρακλείου :

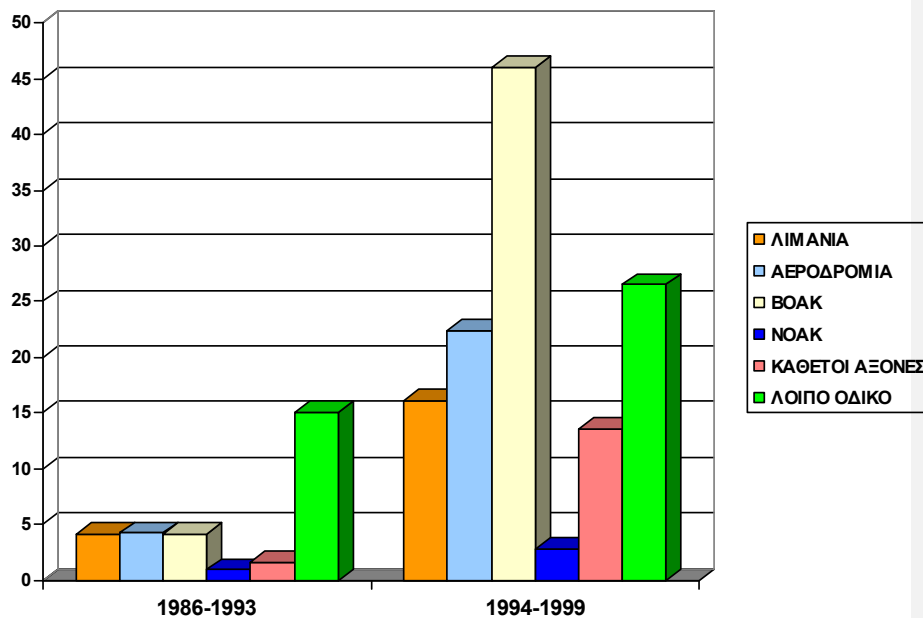
- ο Επέκταση κτιρίου αεροδρομίου Ηρακλείου 11.960 εκ. δρχ.

Στο νομό Λασιθίου :

- ο Επέκταση αεροδρομίου Σητείας κατά 1,2 χλμ
(1,1 εκ. δρχ. από το ΠΕΠ-ΣΑΕ2 και 4,7 εκ. δρχ. από το ΠΔΕ) 5.800 εκ. δρχ.

Την περίοδο 1986-1999 συνολικά διατέθηκαν στην Κρήτη αθροιστικά 157 δις δρχ. για τις Υποδομές των Μεταφορών. Τα λιμάνια και τα αεροδρόμια απορρόφησαν 45 δις περίπου το 1/3 (28,5%). Τα υπόλοιπα 112 δις δρχ. διατέθηκαν στο οδικό δίκτυο (ΒΟΑΚ, ΝΟΑΚ, Κάθετοι Άξονες και Λοιπές παρεμβάσεις). Για τον ΒΟΑΚ διατέθηκαν 50 δις δρχ. για την κατασκευή τμημάτων του και ισόποσες χρηματοδοτήσεις διατέθηκαν στις Λοιπές Οδικές Παρεμβάσεις στο Οδικό Δίκτυο. Κατά την δεκαπενταετία 1986-99 το τελικό αποτέλεσμα είναι να μην εκπληρωθούν οι προγραμματικοί στόχοι για ολοκλήρωση των βασικών υποδομών στο οδικό δίκτυο (ΒΟΑΚ – ΝΟΑΚ – Κάθετοι Άξονες).

κατηγορία παρέμβασης	1986-93		1994-99		ΣΥΝΟΛΟ 1986-99 (εκ. δρχ.)	
	Μ.Ο.Π. & Π.Ε.Π. (εκ. δρχ.)		ΣΥΝΟΛΟ (Π.Ε.Π. – ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ – ΤΑΜ. ΣΥΝΟΧΗΣ – ΕΘΝΙΚΟΙ. ΠΟΡΟΙ – ΚΟΙΝ. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ (εκ. δρχ.)			
Λιμάνια	4,1	13,7 %	16,10	12,7 %	20,20	12,8 %
Αεροδρόμια	4,2	13,7 %	22,34	17,6 %	26,54	16,9 %
ΒΟΑΚ	4,1	13,7 %	46,00	36,2 %	50,10	31,9 %
ΝΟΑΚ	0,9	3,3 %	2,74	2,1 %	3,64	2,3 %
Κάθετοι Άξονες	1,6	5,3 %	13,52	10,6 %	15,12	9,6 %
Λοιπές Παρεμβάσεις στο οδικό δίκτυο	15,1	50,3 %	26,50	20,8 %	41,60	26,5 %
σύνολο	30,0	100 %	127,20	100 %	157,2	100 %
% χρηματοδοτήσεων των Υποδομών Μεταφορών	19,9 % επί των συνολικά διαθεσίμων πιστώσεων των Μ.Ο.Π. & Π.Ε.Π.		23,7 % επί των συνολικά διαθεσίμων πιστώσεων		22,8 % επί των συνολικά διαθεσίμων πιστώσεων	
	1986-93		1994-99		1986-99	



ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Από τη δεκαετία του '80 έχει διαπιστωθεί ότι η γέννηση, ανάπτυξη και συνεύρεση ακαδημαϊκών, ερευνητικών και τεχνολογικών ιδρυμάτων στην Κρήτη, αποτελούν για την περιφέρεια της Κρήτης *συγκριτικό πλεονέκτημα* που πρέπει να αξιοποιηθεί στην κατεύθυνση της ανάδειξης της σε Κέντρο Τηλεματικών Εφαρμογών και Υπηρεσιών. (ολοκληρώθηκε η εγκατάσταση συστήματος οπτικών ινών στο βόρειο άξονα).

Επίσης, η γεωγραφική θέση της Κρήτης στη Μεσόγειο προσφέρεται για την ανάδειξη της σε τηλεπικοινωνιακό κόμβο – κέντρο διασύνδεσης Ευρώπης με ΝΑ Μεσόγειο. (έχει ολοκληρωθεί η εγκατάσταση οπτικών ινών που συνδέουν την Κρήτη με τη Γαλλία και την Κύπρο παρότι δεν είναι σε λειτουργία σήμερα ενώ η Κρήτη διασυνδέθηκε με την Αίγυπτο και τη Συρία).

➤ **Αναβάθμιση – Προστασία Περιβάλλοντος**

Οι παρεμβάσεις που αφορούν το περιβάλλον μπορούν να ομαδοποιηθούν ως εξής :

- ❖ Διαχείριση υγρών αποβλήτων
- ❖ Διαχείριση στερεών αποβλήτων
- ❖ Διαχείριση δασών – βιοτόπων
- ❖ Διαχείριση συστημάτων ύδρευσης

Τα προβλήματα – ανάγκες προστασίας περιβάλλοντος εμφανίζουν έντονη χωρική διαφοροποίηση : στην βόρεια ζώνη να οφείλονται στην αστική και τουριστική ανάπτυξη και στη νότια ζώνη και οφείλονται στην συνύπαρξη ευαίσθητων οικολογικά περιοχών με αναπτυσσόμενες τουριστικά ζώνες και στην ενδοχώρα από τις εκτεταμένες χρήσεις κτηνοτροφίας και τις φυσικές καταστροφές (φωτιά).

Κατά την πρώτη προγραμματική περίοδο που περιλαμβάνουν τις χρηματοδοτήσεις από το ΜΟΠ Κρήτης και το ΠΕΠ Κρήτης 1989-1993, οι παρεμβάσεις για το περιβάλλον ανήλθαν σε **13,6 δις** δραχμές αποτελούν δε το 9,16% των συνολικών πόρων της περιόδου και κατανεμήθηκαν ανά νομό ως εξής :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	3.533.210.000
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	3.096.233.000
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	4.086.247.000
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	3.222.217.000

Κατά τη δεύτερη προγραμματική περίοδο οι πόροι που διατέθηκαν στην Κρήτη για το περιβάλλον τόσο από το Β΄ ΚΠΣ, το Ταμείο Συνοχής, τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες αλλά και Εθνικούς Πόρους ανήλθαν σε **55,87 δις** δραχμές και αποτελούν το 10,41 % των συνολικών χρηματοδοτήσεων της περιόδου.

Στην Ανατολική Κρήτη ολοκληρώθηκαν σημαντικά έργα ύψους **8 δις** δρχ. με την χρηματοδότηση του Ταμείου Συνοχής όπως :

- ο Αποχέτευση – Βιολογικός Σταθμός Σητείας 1.522 εκ. δρχ.
- ο Αποχέτευση Ιεράπετρας 580 εκ. δρχ.
- ο Σταθμός Βιολογικού Καθαρισμού Ηρακλείου 4.800 εκ. δρχ.
- ο Αποχετευτικό δίκτυο – Βιολογικός Αχαρνών 1.100 εκ. δρχ.

ενώ από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλοντος (ΕΠΠΕΡ) έργα συνολικού κόστους **2,69 δις** δρχ. όπως :

- ο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ε.Ε.Λ Κρήτης 114 εκ. δρχ.
- ο Μείωση διαρροών των δικτύων ύδρευσης Δήμου Ν.Καζαντζάκη 61 εκ. δρχ.
- ο Αποκατάσταση παλιάς χωματερής Δ.Ηρακλείου 735 εκ. δρχ.
- ο Οικολογικό – Αρχαιολογικό Πάρκο Γιούχτα 520 εκ. δρχ.
- ο ΧΥΤΑ Δήμου Σητείας 314 εκ. δρχ.
- ο Βιολογικός Καθαρισμός Σητείας 942 εκ. δρχ.

Παράλληλα από το ΠΕΠ Κρήτης υλοποιήθηκαν στον Νομό Ηρακλείου 100 έργα προϋπολογισμού **9,29 δις** δρχ. και στον Νομό Λασιθίου 65 έργα προϋπολογισμού **3,9 δις** δρχ. σημαντικότερα των οποίων ήταν :

- | | |
|---|----------------|
| ο Βιολογικός Καθαρισμός Χερσονήσου | 2.600 εκ. δρχ. |
| ο Διευθέτηση κοίτης χειμάρρου Γιόφυρο | 1.700 εκ. δρχ. |
| ο Βιολογικός Σταθμός Ιεράπετρας | 1.100 εκ. δρχ. |
| ο Ανάπλαση και προστασία νήσων Διονυσάδων,
Χρυσής και Κουφονησίου Ν.Λασιθίου | 315 εκ. δρχ. |

Τέλος υλοποιήθηκαν στον Νομό Ηρακλείου με χρηματοδότηση από Εθνικούς Πόρους έργα συνολικού κόστους **2,26 δις** δρχ. και από Κοινοτικές Πρωτοβουλίες 410 εκ. δρχ. ενώ στον Νομό Λασιθίου **699 εκ.** δρχ. από Εθνικούς Πόρους.

Πέραν των ανωτέρω υλοποιήθηκαν έργα – παρεμβάσεις σε δάση που ανέρχονται σε επίπεδο Κρήτης σε 3,4 δις δρχ. (στην Ανατολική Κρήτη 1,62 δις δρχ.) που είναι όμως αποσπασματικές και μικρής κλίμακας.

➤ Διαχείριση υδάτινου δυναμικού

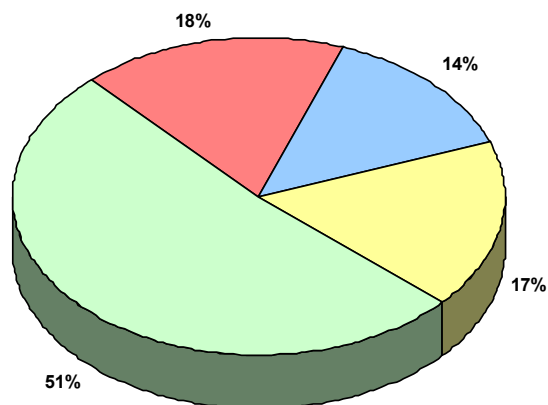
Στον τομέα της διαχείρισης υδάτινου δυναμικού περιλαμβάνονται δύο κατηγορίες έργων :

- ο Έργα Αγροτικών Υποδομών (φράγματα - λιμνοδεξαμενές)
- ο Έργα – δράσεις διαχείρισης επιφανειακών και υπόγειων υδάτων

Κατά την πρώτη προγραμματική περίοδο οι συνολικοί διατιθέμενοι πόροι για την Κρήτη για τις μεν Αγροτικές Υποδομές ανήλθε σε **15,2 δις** δρχ. ενώ για τα λοιπά έργα διαχείρισης υδάτων σε **1,6 δις** δρχ.

Κατά την δεύτερη προγραμματική περίοδο υλοποιήθηκαν στην Κρήτη έργα συνολικού κόστους **35,2 δις** δρχ. (6,56% των πόρων της περιόδου) με χρηματοδότηση τόσο του ΚΠΣ 1994-1999 όσο και Εθνικών πόρων και κατανέμονται ανά νομό :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	4.873 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	6.088 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	18.073 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	6.159 εκ. δρχ.



■ ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ ■ ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ ■ ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ■ ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Στο νομό Ηρακλείου χρηματοδοτήθηκαν έργα συνολικού κόστους **18,07 δις** δρχ. από τα οποία τα **12 δις δρχ.** προέρχονται από χρηματοδοτήσεις του ΠΕΠ Κρήτης σημαντικότερα των οποίων είναι :

- Φράγμα Φανερωμένης 11.038 εκ. δρχ.
- Φράγμα Ινίου (Ταμιευτήρας) 2.500 εκ. δρχ.
- Λιμνοδεξαμενή Γέργερης 1.000 εκ. δρχ.

Μικρότερες παρεμβάσεις έγιναν σε όλο το νομό όπως τα αρδευτικά των Βασιλικών Ανωγείων, Αυγενικής, Τυλίσου, Δαφνών, Κερασιών, Γέργερης, Σχινιά, Εθιάς, Νιπηδητού και ο Εμπλουτισμός της λεκάνης της Μεσσαράς.

Στο Νομό Λασιθίου χρηματοδοτήθηκαν έργα συνολικού κόστους **6,2 δις δρχ.** από τα οποία τα **3,4 δις δρχ.** από το ΠΕΠ Κρήτης τα σημαντικότερα των οποίων είναι :

- Κατασκευή διαφράγματος πηγών Μαλαύρας 660 εκ. δρχ.
- Εμπλουτισμός φράγματος Μπραμιανού 378 εκ. δρχ.
- Αρδευτικό Λακωνίων 3.113 εκ. δρχ.
- Λιμνοδεξαμενή Χαυγά 725 εκ. δρχ.
- Αρδευτικό Ζάκρου 565 εκ. δρχ.
- Αρδευτικό Παπαγιαννάδων 446 εκ. δρχ.

➤ **Ανάδειξη –ανάπλαση περιοχών**

Οι παρεμβάσεις που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο του ΜΟΠ, Α και Β ΚΠΣ μπορούν να ομαδοποιηθούν σε 2 βασικές κατηγορίες:

- ο *Αστικές αναπλάσεις*
Μελέτες και έργα που βελτιώνουν τα χαρακτηριστικά του αστικού ιστού.
- ο *Αναπλάσεις οικισμών*
Μελέτες και έργα που βελτιώνουν τα χαρακτηριστικά των οικισμών της ενδοχώρας

Κατά την πρώτη προγραμματική περίοδο που περιλαμβάνει τις χρηματοδοτήσεις του ΜΟΠ Κρήτης και του ΠΕΠ Κρήτης 1989-1993, οι χρηματοδοτήσεις στον τομέα **Ανάδειξη –ανάπλαση περιοχών** ανήλθαν σε **5,48 δις δραχμές** και αποτέλεσαν το 3,6% του συνόλου των πόρων της περιόδου. Κατανεμήθηκαν δε ανά νομό ως εξής :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	2.350.000.000
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	670.000.000
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.210.000.000
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1.300.000.000

Σημαντικές θεωρούνται οι παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης και διατήρησης των ιστορικών κέντρων των **πόλεων Χανίων και Ρεθύμνου των Αρχανών, και εν μέρει της πόλης του Ηρακλείου**, οι οποίες υλοποιήθηκαν με συνέχεια, από το ΜΟΠ μέχρι το ΠΕΠ Κρήτης 1994-1999. Στους υπόλοιπους Δήμους χρηματοδοτήθηκαν μικρές και αποσπασματικές παρεμβάσεις ανάδειξης και ανάπλασης περιοχών.

Κατά τη δεύτερη προγραμματική περίοδο οι πόροι που διατέθηκαν στην Κρήτη από το Β΄ ΚΠΣ αλλά και Εθνικούς Πόρους ανήλθαν σε **12,357 δις** δραχμές και αποτέλεσαν το 2,3% του συνόλου των πόρων της περιόδου. Κατανεμήθηκαν δε ανά νομό ως εξής :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	2.619.000.000
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	2.046.000.000
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	5.973.000.000
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1.719.000.000

Στην Ανατολική Κρήτη ολοκληρώθηκαν σημαντικά έργα **Αστικών Αναπλάσεων** ύψους **7,69 δις** δρχ. τα βασικότερα των οποίων είναι τα παρακάτω :

Ν.Ηρακλείου

- ο Η ανάπλαση των Αρχανών 1.119 εκ δρχ.
- ο Η ανάπλαση της παλιάς πόλης Ηρακλείου 1.500 εκ δρχ.
- ο Η ανάπλαση των τειχών του Ηρακλείου 450 εκ δρχ.
- ο Η ανάπλαση της πλατείας Ελευθερίας Ηρακλείου 200 εκ δρχ.

- ο Ο Ηλεκτροφωτισμός του Λιμένα Ηρακλείου 284 εκ δρχ.
Ν.Λασιθίου
- ο Η ανάπλαση αστικού κέντρου Αγ. Νικολάου 254 εκ δρχ.
- ο Η ανάπλαση αστικού κέντρου Ιεράπετρας 230 εκ δρχ.
- ο Η ανάπλαση αστικού κέντρου Σητείας 150 εκ δρχ.

Παράλληλα ολοκληρώθηκαν έργα **Αναπλάσεων Οικισμών** μικρής κλίμακας συνολικού ύψους **3,10 δις** δρχ.

➤ Χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός

Κατά την προγραμματική περίοδο 1994-99 στον Τομέα της Πολεοδομίας & Χωροταξίας έγιναν παρεμβάσεις συνολικού προϋπολογισμού **1,828 εκ. δρχ.** και αποτέλεσαν το 0,34% του συνόλου των πόρων της περιόδου. Οι χρηματοδοτήσεις προήλθαν από το Π.Ε.Π. (ΣΑΕ2-ΣΑΝΑ-ΕΑΠΤΑ), το Εθνικό Σκέλος του Κ.Π.Σ. (ΕΠΠΕΡ) και από Εθνικούς Πόρους. Οι πόροι καταμετρήθηκαν δε ανά νομό ως εξής:

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	524.000
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	251.000
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	297.000
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	756.000

Επιπλέον την ίδια περίοδο με χρηματοδότηση του ΕΠΠΕΡ - ΚΠΣ ΙΙ υλοποιήθηκαν έργα Εθνικού Σκέλους συνολικής δαπάνης **82 εκ. δρχ.** Τα σημαντικότερα έργα που χρηματοδοτήθηκαν ήταν:

- ο Μελέτη Χωρικών Επιπτώσεων των Κοινοτικών Προγραμμάτων και Πολιτικών στην περιφέρεια Κρήτης, 42 εκ. δρχ.
- ο Μελέτη Χωροταξικού Σχεδίου Περιφέρειας Κρήτης, 40 εκ. δρχ.

Επίσης, η Περιφέρεια Κρήτης συμμετείχε στο πρόγραμμα TERRA/DIAS προϋπολογισμού **1.150 εκ. δρχ.** που χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και αφορούσε τη διαπεριφερειακή συνεργασία για την υλοποίηση χωροταξικών δράσεων με σκοπό τη διαχείριση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Νότιας και Κεντρικής Κρήτης.

Στο νομό Ηρακλείου χρηματοδοτήθηκαν οι ακόλουθες μελέτες :

- ο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Σταλίδας, (ΕΠΠΕΡ) 7 εκ. δρχ.
- ο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Γιοφυράκια Βουτών, (ΕΠΠΕΡ) 7 εκ. δρχ.
- ο Χωροταξικές – Πολεοδομικές Μελέτες Ν.Ηρακλείου (ΠΕΠ-ΣΑΕ2) 170 εκ. δρχ.
- ο Τροποποίηση Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου Ηρακλείου

- (ΕΠΠΕΡ) 20 εκ. δρχ.
- ο Συμμετοχή σε μελέτες πολεοδομησης και πράξεις εφαρμογής (Ηράκλειο – Μοίρες – Μοχός) (ΕΤΕΡΠΣ) 93 εκ. δρχ.

Στο νομό Λασιθίου χρηματοδοτήθηκαν οι ακόλουθες μελέτες :

- ο Πολεοδομική Μελέτη α' κατοικίας περιοχής Κολονέλου Δήμου Σητείας (ΕΠΠΕΡ) 27 εκ. δρχ.
- ο Αναθεώρηση Σχεδίου Πόλης Αγ. Νικολάου (Δ' φάση ΕΠΑ), (ΠΕΠ-ΕΑΠΤΑ) 34 εκ. δρχ.
- ο Χωροταξικές – Πολεοδομικές Μελέτες Ν.Λασιθίου (ΠΕΠ-ΣΑΕ2) 90 εκ. δρχ.
- ο Πράξη Εφαρμογής Σχεδίου Επέκτασης Νεάπολης (ΠΕΠ-ΕΑΠΤΑ) 8 εκ. δρχ.
- ο Σχέδιο Πόλης Κουτσουρά – Μ.Γιαλού (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 8 εκ. δρχ.
- ο Σχέδιο Πόλης Γρα Λυγιάς - Κεντρί (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 5 εκ. δρχ.
- ο Σχέδιο Πόλης Μύρτου Ανατολής Στομίου (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 5 εκ. δρχ.
- ο Σχέδιο Πόλης Παραλίας Μιλάτου Σεισίου (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 5 εκ. δρχ.
- ο Σχέδιο Πόλης Ίστρου (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 3 εκ. δρχ.
- ο Σχέδιο Πόλης Αμμουδάρας Κοιν. Κριτσάς (ΠΕΠ-ΣΑΝΑ2) 7 εκ. δρχ.
- ο Συμμετοχή σε μελέτες πολεοδομησης και πράξεις εφαρμογής (Αγ.Νικόλαος, Σητεία, Ιεράπετρα, Ελούντα, Τζερμιάδο) (ΕΤΕΡΠΣ) 59 εκ. δρχ.
- ο Πολεοδομικός Σχεδιασμός (ΣΑΝΑ/1) 483 εκ. δρχ.

➤ Υποδομές Υγείας –Πρόνοιας

Η Περιφέρεια Κρήτης έχει επιδείξει ιδιαίτερα ικανοποιητικούς δείκτες σε ότι αφορά τις υποδομές υγείας. Μετά την ολοκλήρωση και του Β' ΚΠΣ η τιμή του δείκτη κλίνες/1000 κατοίκους διαμορφώθηκε στο 6,1. Ειδικότερα για τα Γενικά Νοσοκομεία του ΕΣΥ, η εθνική αναλογία το 2000 ήταν 3,1 ενώ για την Κρήτη 3,7 κλίνες/1000 άτομα. Επαρκές χαρακτηρίζεται και το δίκτυο Κέντρων Υγείας με μέσο πληθυσμό αναφοράς 12.600 κατοίκους έναντι 15.000 κατοίκων που είναι ο Πανελλαδικός Μέσος Όρος.

Η μεγάλη συγκέντρωση πόρων στον τομέα **των υποδομών υγείας** κυρίως κατά την προγραμματική περίοδο 1986-1999 επέτρεψε την ολοκλήρωση των υποδομών υγείας (κτίρια) του νησιού. Δεν μπορούμε όμως να ισχυριστούμε το ίδιο και για τις υποδομές πρόνοιας και τους παιδικούς σταθμούς.

- Οι παρεμβάσεις που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο του ΜΟΠ και Α ΚΠΣ ανέρχονται σε **3,3 δις δρχ.** και μπορούν να ομαδοποιηθούν σε 3 βασικές κατηγορίες:

- ο *Υγεία* 2,3 δις δρχ.
- ο *Παιδικοί Σταθμοί* 0,8 δις δρχ.
- ο *Πρόνοια* 0,2 δις δρχ.

- Κατά τη δεύτερη προγραμματική περίοδο 1994-1999 οι πόροι που διατέθηκαν στην Κρήτη από το Β' ΚΠΣ αλλά και Εθνικούς Πόρους ανήλθαν σε **27,941 δις** δραχμές και αποτέλεσαν το 5,3% του συνόλου των πόρων της περιόδου. Κατανεμήθηκαν δε ανά νομό ως εξής :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	18.990.000.000
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	1.340.000.000
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	5.142.000.000
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2.469.000.000

Στην Ανατολική Κρήτη ολοκληρώθηκαν σημαντικά έργα **Υποδομών Υγείας-Πρόνοιας** ύψους **7,611 δις** δρχ. τα βασικότερα των οποίων είναι τα παρακάτω :

N. Ηρακλείου

- ο *Επέκταση-εξοπλισμοί Βενιζελίου Νοσοκομείου* 3.560 εκ δρχ.
- ο *Εξοπλισμοί ΠΕΠΑΓΝΗ* 674 εκ δρχ.
- ο *Παιδικοί Σταθμοί N. Ηρακλείου* 200 εκ δρχ.
- ο *Εγκαταστάσεις ΑΜΕΑ* 185 εκ δρχ.
- ο *Εγκαταστάσεις ΕΚΑΒ* 228 εκ δρχ.

N. Λασιθίου

- ο *Γενικό Νοσοκομείο Ιεράπετρας* 294 εκ δρχ.
- ο *Γενικό Νοσοκομείο Αγ. Νικολάου* 1.669 εκ δρχ.
- ο *Γενικό Νοσοκομείο Σητείας* 162 εκ δρχ.
- ο *Παιδικοί Σταθμοί Νομού Λασιθίου* 344 εκ δρχ.

➤ Τουρισμός – Πολιτισμός

Οι παρεμβάσεις που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο του ΜΟΠ, Α' και Β' ΚΠΣ μπορούν να ομαδοποιηθούν σε 3 βασικές κατηγορίες:

- ο *Ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων (τουριστικά καταλύματα)*
- ο *Ειδικές Τουριστικές Υποδομές*
Έργα που δημιουργούν τις προϋποθέσεις εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος

- ο Δράσεις ανάδειξης και προστασίας μνημείων και αρχαιολογικών χώρων – Μουσεία

Οι ανάγκες για προστασία και ανάδειξη του ιστορικού –πολιτιστικού περιβάλλοντος στην Κρήτη είναι ιδιαίτερα αυξημένες λόγω του μεγάλου αριθμού σημαντικών ιστορικών χώρων και μνημείων και της χωρικής διασποράς τους. Στην Κρήτη υπάρχουν 24 κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι, 242 μνημεία – κτίσματα διαφόρων ιστορικών περιόδων και 88 χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί οικισμοί.

- Κατά την πρώτη προγραμματική περίοδο που περιλαμβάνει τις χρηματοδοτήσεις του ΜΟΠ Κρήτης και του ΠΕΠ Κρήτης 1986-1993, οι χρηματοδοτήσεις στον τομέα **Τουρισμός –Πολιτισμός** ανήλθαν σε **16,2 δις δραχμές** και αποτέλεσαν το 12,3% του συνόλου των πόρων της περιόδου.

Κατανεμήθηκαν δε ανά νομό ως εξής :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	3.111.000.000
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	2.102.000.000
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	7.358.000.000
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2.696.000.000

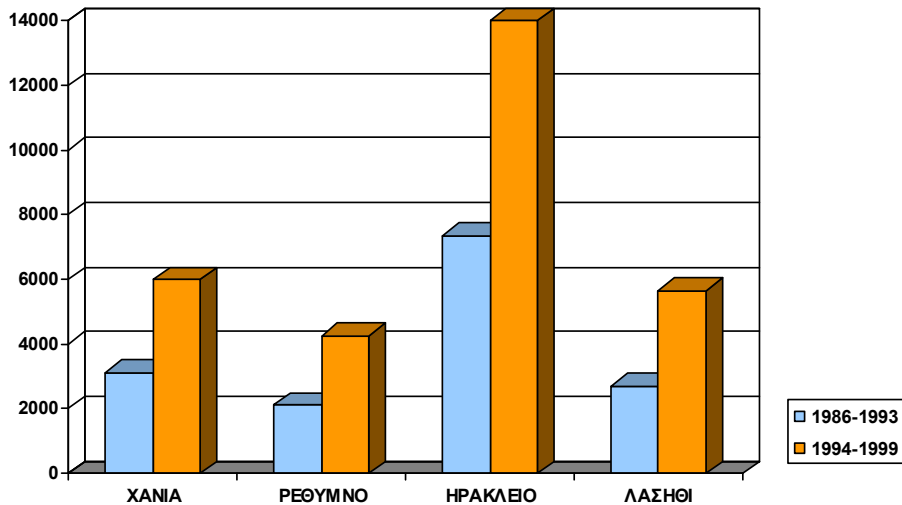
ενώ ανά κατηγορία διαμορφώνονται ως εξής :

- ο Ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων (τουριστικά καταλύματα) **(8,9 δις δραχ.)**
- ο Ειδικές Τουριστικές Υποδομές **(2,3 δις δραχ.)**
- ο Δράσεις ανάδειξης και προστασίας μνημείων και αρχαιολογικών χώρων – Μουσεία **(5,0 δις δραχ.)**

- Κατά τη δεύτερη προγραμματική περίοδο 1994-1999 οι πόροι που διατέθηκαν στην Κρήτη από το Β' ΚΠΣ, Κοινοτικές Πρωτοβουλίες αλλά και Εθνικούς Πόρους ανήλθαν σε **29,9 δις δραχμές** και αποτέλεσαν το 5,7% του συνόλου των πόρων της περιόδου. Κατανεμήθηκαν δε ανά νομό ως εξής :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	6.000.000.000
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	4.250.000.000
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	14.000.000.000
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	5.650.000.000

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΤΟΥΡΙΣΜΟ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ 1989-1999 ΑΝΑ ΝΟΜΟ



Στην Ανατολική Κρήτη ολοκληρώθηκαν σημαντικά έργα **Πολιτισμού και Τουριστικών Υποδομών** τα βασικότερα των οποίων είναι τα παρακάτω :

Ν. Ηρακλείου

- ο Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας Βόρων 1.200 εκ. δρχ.
- ο Επέκταση Ιστορικού Μουσείου Ηρακλείου 50 εκ. δρχ.
- ο Αναστήλωση Καπνεκοπηριού 160 εκ. δρχ.
- ο Αποκατάσταση κτιρίου ΚΟΘΡΗ 400 εκ. δρχ.
- ο Ανάδειξη τειχών Ηρακλείου 200 εκ. δρχ.
- ο Αναστήλωση Αγ. Πέτρου 150 εκ. δρχ.
- ο Αρχαιολογικός Χώρος Κνωσσού 705 εκ. δρχ.
- ο Αρχαιολογικός Χώρος Μαλλίων 130 εκ. δρχ.
- ο Νεώτερα Μνημεία Ν.Ηρακλείου 180 εκ. δρχ.

Ν. Λασιθίου

- ο Ανάδειξη Δικταίου Άνδρου 147 εκ. δρχ.
- ο Πολιτιστικές Διαδρομές Σητείας 830 εκ. δρχ.
- ο Ανάδειξη Αρχαιολογικών Χώρων Ν. Λασιθίου 305 εκ. δρχ.
- ο Νεώτερα Μνημεία Ν.Λασιθίου 180 εκ. δρχ.
- ο Αναστήλωση Σπιναλόγκας 370 εκ. δρχ.
- ο Αναστήλωση Ιστορικών Κέντρων Σητείας –Ιεράπετρας 470 εκ. δρχ.
- ο Ολοκληρωμένη Παρέμβαση Οροπεδίου Λασιθίου 1.100 εκ. δρχ.
- ο Μαρίνα Μαλίων 1.200 εκ. δρχ.

Για την ενίσχυση **ιδιωτικών επενδύσεων** στον τομέα του τουρισμού διατέθηκαν στους δύο Νομούς της Ανατολικής Κρήτης διατέθηκαν 10.108 εκ. δρχ.

➤ Βιομηχανία –Ενέργεια

Βιομηχανία

Οι παρεμβάσεις που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο του ΜΟΠ, Α΄ και Β΄ ΚΠΣ μπορούν να ομαδοποιηθούν σε 3 βασικές κατηγορίες:

- *Ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων(βιομηχανικές μονάδες)*
 - *Ειδικές Βιομηχανικές Υποδομές*
Έργα που διευκολύνουν την εγκατάσταση και λειτουργία των επιχειρήσεων του τομέα
 - *Ενέργειες υποστήριξης των επιχειρήσεων.*
- Κατά την πρώτη προγραμματική περίοδο που περιλαμβάνει τις χρηματοδοτήσεις του ΜΟΠ Κρήτης και του ΠΕΠ Κρήτης 1989-1993, οι χρηματοδοτήσεις στον τομέα **Βιομηχανία** ανήλθαν σε **31,9 δις δραχμές**

Κατανεμήθηκαν δε ανά κατηγορία ως εξής :

- *Ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων (24,5 δις δρχ.)*
 - ❖ 804 ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ
 - *Ειδικές Βιομηχανικές Υποδομές (3,5 δις δρχ.)*
 - ❖ ΒΙΟΠΑ ΧΑΝΙΩΝ
 - *Ενέργειες υποστήριξης των επιχειρήσεων (3,9 δις δρχ.)*
 - ❖ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
 - ❖ ΚΕΝΤΡΟ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ
- Κατά τη δεύτερη προγραμματική περίοδο 1994-1999 οι πόροι που διατέθηκαν στην Κρήτη από το Β΄ ΚΠΣ, Κοινοτικές Πρωτοβουλίες αλλά και Εθνικούς Πόρους ανήλθαν σε **68,3 δις** δραχμές και αποτέλεσαν το 12,8% του συνόλου των πόρων της περιόδου. Κατανεμήθηκαν δε ανά νομό ως εξής :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	22.000.000.000
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	7.007.000.000
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	34.000.000.000
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	4.740.000.000

Στην Ανατολική Κρήτη ολοκληρώθηκαν σημαντικά έργα **Βιομηχανίας**, τα βασικότερα των οποίων είναι :

- *Αναβάθμιση ΒΙΠΕΗ* 2.200 εκ. δρχ.
- *Θερμοκοιτίδα ΙΤΕ* 150 εκ .δρχ.

- ο Διεθνές Εκθεσιακό Κέντρο Κρήτης 1.550 εκ. δρχ.

Για την ενίσχυση **ιδιωτικών επενδύσεων** στον τομέα της βιομηχανίας στους δύο Νομούς της Ανατολικής Κρήτης διατέθηκαν 10.956 εκ. δρχ.

Ενέργεια

Η Κρήτη παρουσιάζει ορισμένες ιδιαιτερότητες στον ενεργειακό τομέα λόγω του Νησιώτικου χαρακτήρα της. Η μεγάλη εξάρτηση από το πετρέλαιο, οι σημαντικές εποχιακές διακυμάνσεις, οι ψηλοί ρυθμοί αύξησης στη ζήτηση, καθώς και το σημαντικό πρόβλημα ενεργειακής επάρκειας χαρακτηρίζουν την κατάσταση του τομέα.

Ο ενεργειακός τομέας χρηματοδοτήθηκε από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία της περιόδου 1986-1999, κυρίως για δράσεις αξιοποίησης των ΑΠΕ και για δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας. Σχετικά μέτρα υιοθετήθηκαν αποκλειστικά από Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου, με εξαίρεση το ΜΟΠ Κρήτης το οποίο χρηματοδότησε μελέτες και πιλοτικές εφαρμογές για την αξιοποίηση της αιολικής ενέργειας σε ΟΤΑ της Κρήτης, χωρίς όμως να υπάρξει συνέχεια.

Ουσιαστικά, οι πρώτες σημαντικές ιδιωτικές επενδύσεις (αιολικά πάρκα και φωτοβολταϊκά) υλοποιούνται μετά το 1995 στα πλαίσια του Αναπτυξιακού Νόμου και του Τομεακού Προγράμματος Ενέργειας (Β' ΚΠΣ) .

Οι παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν την περίοδο 1986-1999 ομαδοποιούνται σε 3 κατηγορίες:

- ο Επενδύσεις παραγωγής συμβατικών μορφών ενέργειας,
- ο Επενδύσεις παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ
- ο Επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας με αξιοποίηση ΑΠΕ

Στην Ανατολική Κρήτη την χρονική περίοδο 1994-1999 ανά κατηγορία υλοποιήθηκαν :

- ο *Επενδύσεις παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ*
 - 7 μεγάλες επενδύσεις αξιοποίησης αιολικής ενέργειας και κατασκευής φωτοβολταϊκών εγκαταστάσεων συνολικού κόστους 23,5 δις δρχ.
 - μικρότερες επενδύσεις παραγωγής ενέργειας από τουριστικές επιχειρήσεις συνολικού κόστους 134 εκ. δρχ.
- ο *Επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας με αξιοποίηση ΑΠΕ*
 - 39 επενδυτικά σχέδια εξοικονόμησης ενέργειας με χρήση ΑΠΕ, συνολικού προϋπολογισμού 16,448 δις δρχ.
- ο *Επενδύσεις παραγωγής συμβατικών μορφών ενέργειας*

Την χρονική αυτή περίοδο αρχίζει από την ΔΕΗ, η κατασκευή του νέου ΑΗΣ στον Αθερινόλακκο Ν. Λασιθίου ισχύος 200 MW και κόστους 800 εκ. δρχ., του οποίου η ολοκλήρωσή προβλέπεται στο τέλος του 2005 με αρχές του 2006. Παράλληλα συμπληρώνονται οι εγκαταστάσεις του ΑΗΣ Λινοπεραμάτων Ηρακλείου και της Ξυλοκαμάρας Χανίων.

➤ Εκπαίδευση

Οι πόροι που διατέθηκαν στον τομέα της εκπαίδευσης κατευθύνθηκαν τόσο την πρωτοβάθμια – δευτεροβάθμια εκπαίδευση όσο και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Παράλληλα πόροι διοχετεύτηκαν για την στήριξη των ερευνητικών ιδρυμάτων της Κρήτης που έμμεσα στήριξαν την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Αναλυτικότερα και σε σχέση με τις χρηματοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την πρώτη προγραμματική περίοδο που περιλαμβάνει το **ΜΟΠ Κρήτης** με εφαρμογή κατά τα έτη 1986-1992 και το **ΠΕΠ Κρήτης 1989-1993** έχει ως εξής :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	3.073.567.000
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	1.830.783.000
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	8.484.635.000
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1.109.409.000

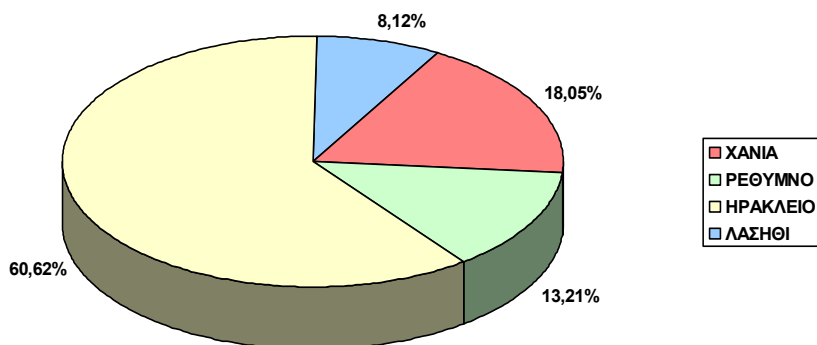
Σε σχέση με το σύνολο των δαπανών της πρώτης αυτής προγραμματικής περιόδου (150,9 δις δρχ.) ο τομέας της εκπαίδευσης συμμετέχει με **9,61 %** ενώ σε σχέση με τις συνολικές χρηματοδοτήσεις ανά νομό η συμμετοχή του τομέα της εκπαίδευσης στο Νομό Ηρακλείου φτάνει το **22,5%** και κατατάσσεται πρώτη, ενώ στο Νομό Λασιθίου στο **5,7%** των αντίστοιχων πόρων.

Πέραν των Κοινοτικών πόρων κατά την ίδια περίοδο διοχετεύτηκαν Εθνικοί Πόροι σε επίπεδο Κρήτης, ύψους 8,1 δις δρχ. που αφορούν ανάγκες της σχολικής στέγης (πρωτοβάθμια – δευτεροβάθμια εκπαίδευση)

Κατά την δεύτερη προγραμματική περίοδο **1994-1999** οι πόροι στον τομέα της Εκπαίδευσης που προέρχονται τόσο από το αντίστοιχο ΠΕΠ όσο από το ΕΠΕΑΕΚ και Εθνικούς πόρους ανέρχονται σε **20,1 δις δραχμές** αποτελούν το 3,75% των πόρων της περιόδου και κατανέμονται ανά νομό :

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	3.175 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	2.742 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	12.505 εκ. δρχ.
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1.703 εκ. δρχ.

**ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ 1986-1999
ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΝΑ ΝΟΜΟ**



πό του πόρους αυτούς καλύπτονται τόσο διδακτήρια πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ενώ παράλληλα χρηματοδοτήθηκαν βασικές υποδομές του Πανεπιστημίου Κρήτης και του ΤΕΙ Ηρακλείου.

Σημαντικά έργα της περιόδου αυτής στην Ανατολική Κρήτη είναι :

Ν. Λασιθίου

- ο Νέο Λύκειο Ιεράπετρας 507 εκ. δρχ.
- ο Προσθήκη στο Ε.Λ. Σητείας 354 εκ. δρχ.
- ο Προσθήκη στο Ε.Λ. Αγ. Νικολάου 287 εκ. δρχ.

Ν. Ηρακλείου

- ο Εξοπλισμός Βιβλιοθήκης Πανεπιστημίου 210 εκ. δρχ.
- ο Αποπεράτωση κτιρίων Πανεπιστημίου 4.000 εκ. δρχ.
- ο Κτίριο Σχολής Θετικών Επιστημών 2.350 εκ. δρχ.
- ο Σχολικό Συγκρότημα Χερσονήσου 375 εκ. δρχ.
- ο Σχολικό Συγκρότημα Γιόφυρο 322 εκ. δρχ.
- ο Γυμνάσιο Αγ. Ιωάννη 560 εκ. δρχ.

1.2. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΤΡΕΧΟΥΣΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2000-2006

1.2.α Αναπτυξιακή Στρατηγική

Η αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας Κρήτης την περίοδο 2000-2006 εξειδικεύεται στους παρακάτω έξι βασικούς τομείς παρέμβασης

- ❖ **καινοτομία και Κοινωνία της Πληροφορίας**
- ❖ **τουρισμός**
- ❖ **περιβάλλον**
- ❖ **αστική ανάπτυξη**
- ❖ **ανάπτυξη της υπαίθρου**
- ❖ **επικοινωνίες – μεταφορές**

Σε αντιστοιχία με τους 6 βασικούς τομείς διατυπώθηκαν οι άξονες Προτεραιότητας του ΠΕΠ Κρήτης 2000-2006, οι οποίοι σήμερα υλοποιούνται μέσα από αντίστοιχα μέτρα.

Ο προσδιορισμός των τομέων παρέμβασης και των αντίστοιχων αξόνων προτεραιότητας έγινε με δύο κριτήρια :

- **την ενδογενή δυναμική ανάπτυξη της Περιφέρειας και**
- **την διατυπωμένη επιδίωξη για οικονομική και κοινωνική σύγκλιση.**

Οι δύο κεντρικοί στόχοι για την Περιφέρεια την προγραμματική περίοδο 2000-2006 είναι:

- η ενίσχυση της εξωστρέφειας του νησιού
- η βιώσιμη ανάπτυξη και η μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων

Οι στόχοι αυτοί μετουσιώνονται σε έξι (6) άξονες παρέμβασης που είναι :

- | | |
|-----------------|--|
| Άξονας 1 | Ενίσχυση της Περιφέρειας ως ερευνητικού και τεχνολογικού πόλου στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο, προώθηση της καινοτομίας και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. |
| Άξονας 2 | Προστασία του περιβάλλοντος και μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων. |
| Άξονας 3 | Συμμετοχή της Περιφέρειας στα διεθνή μεταφορικά δίκτυα ως κόμβου διαμετακόμισης. |
| Άξονας 4 | Βελτίωση των οικονομικών λειτουργιών και της ποιότητας ζωής στα μεγάλα αστικά κέντρα. |
| Άξονας 5 | Ανάπτυξη ορεινών, μειονεκτικών και λοιπών αγροτικών περιοχών. |

Άξονας 6 Προώθηση της Απασχόλησης – Παροχή ίσων ευκαιριών στη γνώση.

Συγκεκριμένα μέσα από τους άξονες αυτούς επιδιώκεται :

- Η αντιμετώπιση των προβλημάτων των μεταφορών – επικοινωνιών που δημιουργεί ο νησιώτικος χαρακτήρας της Κρήτης, επιδιώκεται με τη βελτίωση της λειτουργίας των θαλάσσιων πυλών εισόδου – εξόδου ενώ η βελτίωση της ενδοπεριφερειακής συνοχής επιδιώκεται με την ολοκλήρωση του βασικού οδικού δικτύου
- Η διάχυση των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας προς την τοπική οικονομία, υποστηρίζεται με την ενίσχυση των ερευνητικών κέντρων και των ΑΕΙ καθώς και με δέσμη δράσεων που ενισχύουν την καινοτομία.
- Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στους τρεις τομείς της οικονομίας επιδιώκει να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα αλλά και τις διατομεακές συνέργιες.
- Η άρση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων μεταξύ του βορείου τμήματος και των νότιων παραλίων και της ενδοχώρας αλλά και μεταξύ των αστικών κέντρων και της υπαίθρου αντιμετωπίζονται με :
 - ❖ τη βελτίωση της ενδοπεριφερειακής συνοχής,
 - ❖ τη προβολή – ανάδειξη της εικόνας – ταυτότητας των περιοχών,
 - ❖ την προστασία του περιβάλλοντος,
 - ❖ τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.
- Η διεύρυνση των εξειδικεύσεων του ανθρώπινου δυναμικού και η κοινωνική ενσωμάτωση ειδικών ομάδων πληθυσμού επιδιώκεται με δέσμη δράσεων που ενισχύουν την απασχόληση και την απασχολησιμότητα, προωθούν την ισότητα και καταπολεμούν τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Οι παραπάνω αναφερόμενοι στόχοι ενισχύονται σημαντικά από τις παρεμβάσεις που χρηματοδοτούν στην Κρήτη, τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΚΠΣ ΙΙΙ, οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες, το Ταμείο Συνοχής αλλά και Εθνικοί Πόροι. Την προγραμματική αυτή περίοδο συνέπεσε η υλοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004». Το γεγονός ότι η πόλη του Ηρακλείου χαρακτηρίστηκε ως μια από τις «Ολυμπιακές Πόλεις» της χώρας, έδωσε την δυνατότητα χρηματοδότησης σημαντικών έργων στο Αστικό Κέντρο με στόχο την ανάπλαση περιοχών και την βελτίωση των προσβάσεων και κυκλοφοριακών ρυθμίσεων προς το Παγκρήτιο Στάδιο όπου πραγματοποιήθηκαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες.

1.2.β Έργα/Δράσεις που υλοποιούνται ανά τομέα

➤ Υποδομές Μεταφορών-Επικοινωνιών

Υποδομές Μεταφορών

Το 26,6 % των πόρων του Γ Κ.Π.Σ. στην Κρήτη κατευθύνεται στο Τομέα των Υποδομών Μεταφορών. Οι αντιστοιχούσες πιστώσεις των **120,7 δις δρχ.** (354.079.049 €) διατίθενται σε έργα λιμένων, αεροδρομίων και σε έργα οδοποιίας.

Το ποσό των 120,7 δις δρχ. που θα διατεθεί στην τρέχουσα εξαετία (προγραμματική περίοδο 2000-2006) είναι λίγο μικρότερο από το αντίστοιχο ποσό (127,2 δις δρχ.) που διατέθηκε την προηγούμενη εξαετία (1994-1999) στην Κρήτη. Με αυτή την έννοια το Γ' Κ.Π.Σ. αποτελεί άλλη μια σημαντική ιστορική ευκαιρία βελτίωσης του συστήματος μεταφορών της Κρήτης.

Η εσωτερική κατανομή των πιστώσεων διαμορφώνεται ως εξής : στα *λιμάνια* διατίθενται *3,3 δις*, στα *αεροδρόμια* *5 δις* και στην *οδοποιία* *112,4 δις*. ***Είναι εμφανής η μεγαλύτερη συγκέντρωση πόρων στην οδοποιία σε βαθμό 93 % (από 70%) με αντίστοιχες μειώσεις στα λιμάνια (3% από 16,6 %) και στα αεροδρόμια (4% από 13,8%) σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο 1986-99, με τελικό σκοπό τη βελτίωση του βασικού οδικού δικτύου της Κρήτης.***

ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Το 25% του συνολικού προϋπολογισμού όλων των έργων του Γ Κ.Π.Σ. στην Κρήτη κατευθύνεται σε έργα οδοποιίας, και δηλώνει το κρατικό ενδιαφέρον για τη βελτίωση του οδικού συστήματος της Κρήτης.

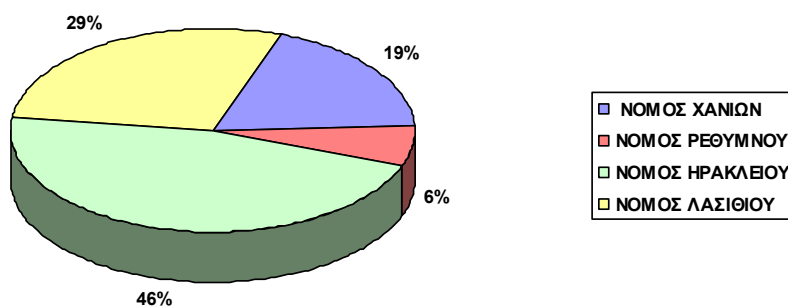
Επιπροσθέτως, το μεγαλύτερο ποσοστό 89 % (=329.721.015/370.793.834) των συνολικών πιστώσεων για τις Υποδομές Μεταφορών κατευθύνεται σε έργα οδοποιίας και αποτελεί σαφή ένδειξη για το ποιος είναι ο *Μεγάλος Ασθενής της Κρήτης*.

Στο ΒΟΑΚ συγκεντρώνεται χρηματοδότηση **149.71.591 ΕΥΡΩ - 51 δις δρχ.** (απορροφά το μεγαλύτερο ποσοστό 40 % - των συνολικά διαθέσιμων πιστώσεων για τις Υποδομές Μεταφορών ή το 11% του προϋπολογισμού όλων των έργων του Γ ΚΠΣ στην Κρήτη.), *και είναι ισόποση με τη δαπάνη που διατέθηκε την προηγούμενη 14ετία συνολικά στην Κρήτη, δηλαδή την τρέχουσα εξαετή περίοδο θα διατεθούν για τον ΒΟΑΚ άλλα τόσα χρήματα από αυτά που διατέθηκαν ήδη τα προηγούμενα 14 χρόνια.*

Οι πιστώσεις κατανέμονται ανά νομό ως εξής :

- ο ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ 69.352.271 €
- ο ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ 42.908.481 €
- ο ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ 27.910.101 €
- ο ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ 9.580.738 €

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΒΟΑΚ 2000-2006



Στην **Ανατολική Κρήτη** έχει προγραμματιστεί η διάθεση του 75 % των πιστώσεων του ΒΟΑΚ, αφού αυτό το τμήμα μειονεκτεί – αιμορραγεί – περισσότερο σε σχέση με το δυτικό, που χρηματοδοτήθηκε την προηγούμενη περίοδο.

Στο νομό Ηρακλείου έχουν ενταχθεί για χρηματοδότηση και κατασκευή τα ακόλουθα 2 έργα συνολικής δαπάνης 69.352.271 € και επιμέρους προϋπολογισμό για καθένα ως εξής :

- ο Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης , Νομός Ηρακλείου με προϋπολογισμό 54.061.457 €
- ο Κατασκευή και αναβάθμιση τμημάτων του ΒΟΑΚ με προϋπολογισμό 15.290.814 €

Στο νομό Λασιθίου έχουν ενταχθεί για χρηματοδότηση και κατασκευή τα ακόλουθα 2 έργα συνολικής δαπάνης 42.908.481 € και επιμέρους προϋπολογισμό για καθένα ως εξής :

- ο Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης , Νομός Λασιθίου με προϋπολογισμό 41.183.911 €
- ο Κατασκευή και αναβάθμιση τμημάτων του ΒΟΑΚ με προϋπολογισμό 1.724.570 €

Η χρηματοδότηση για το **ΝΟΑΚ** σε επίπεδο Κρήτης παραμένει σε χαμηλά επίπεδα μόλις 11,1 εκ. € (3,8 δις δρχ.) ή 3,1% επί των συνολικά διαθέσιμων πιστώσεων για τις Υποδομές

Μεταφορών, (την περίοδο 1986-99 διατέθηκαν 3,64 δις δρχ. ή 3% των πιστώσεων αντίστοιχα). Οι πιστώσεις της προγραμματικής περιόδου 2000-6 διατίθενται για έργα μόνο στους νομούς :

- ο ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ 1.848.862 €
- ο ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ 9.335.000 €.

Στο νομό Ηρακλείου έχει ενταχθεί για χρηματοδότηση και κατασκευή τα έργα :

- ο Νότιος Οδικός Άξονας Κρήτης, εντός Ν. Ηρακλείου,
Γέφυρα ποταμού Αναποδάρη
(κατασκευή, διευθέτηση, προσπέλαση), με προϋπολογισμό 1.848.862 €

Στο νομό Λασιθίου έχει ενταχθεί για χρηματοδότηση και κατασκευή τα έργα :

- ο Νότιος Οδικός Άξονας Κρήτης, ολοκλήρωση παράκαμψης Κουτσουρά,
Μακρύ Γιαλού, Ανάληψης με προϋπολογισμό 9.335.000 €

Η σημαντική αύξηση των πιστώσεων στους Κάθετους Οδικούς Άξονες από 15,9 δις την προηγούμενη 14ετία σε 35,5 δις δρχ. (104.062.270 €) την τρέχουσα εξαετία αύξησε το ποσοστό συμμετοχής τους από 8,9 % σε 29,4% στις αντίστοιχες περιόδους.

Τα έργα κατανέμονται στους νομούς της Κρήτης ως εξής :

- ο ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ 67.521.264 €
- ο ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ 34.894.668 €
- ο ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ 1.646.338 €

Στο νομό Ηρακλείου έχουν ενταχθεί για χρηματοδότηση και κατασκευή τα ακόλουθα 4 έργα συνολικής δαπάνης 67.521.264 € και επιμέρους προϋπολογισμό για καθένα ως εξής :

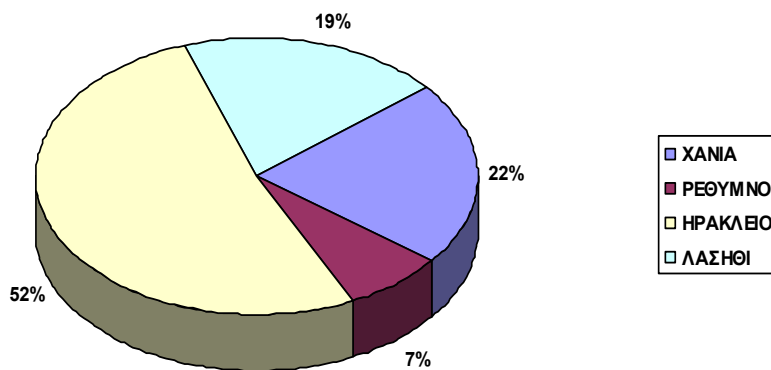
- ο Δρόμος Ηράκλειο – Αγ. Δέκα 1.262.552 €
- ο Οδικός Άξονας Ηράκλειο – Αγ. Δέκα – Βιάννος – Ιεράπετρα 24.746.708 €
- ο Δρόμος Ηράκλειο – Βιάννος 1.457.606 €
- ο Οδικός Άξονας Ηράκλειο – Βιάννος 40.054.398 €

Η κατηγορία των «Λοιπών Παρεμβάσεων στο Οδικό Δίκτυο» που απορρόφησε το μεγαλύτερο ποσοστό (47,8%, περίπου το ½) των συνολικά διαθέσιμων πιστώσεων για τις Υποδομές Μεταφορών την προηγούμενη 14ετία και αποτέλεσε *κατά πολλούς* το λόγο της μη ολοκλήρωσης των βασικών οδικών αρτηριών της Κρήτης, στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο έχει περιοριστεί στο 17,5 % των πιστώσεων δηλαδή 22,1 δις (64,7 εκ. €). Εξ αυτών

το 1/3 διατίθεται στον οδικό άξονα Ηράκλειο – Πύργος. Η κατανομή των διατιθέμενων πιστώσεων ανά νομό είναι :

- ο ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ 33.055.456 €
- ο ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ 10.621.555 €
- ο ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ 9.055.722 €
- ο ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ 11.990.559 €

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΟΔΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ



Στο νομό Ηρακλείου έχουν ενταχθεί μέχρι σήμερα για χρηματοδότηση και υλοποιούνται τα ακόλουθα 9 οδικά έργα συνολικής δαπάνης 26.129.747 € και επιμέρους προϋπολογισμό για καθένα ως εξής :

- ο Οδικός άξονας Χουδέτσι-Παρθένι-Τεφάλι-Πύργος 19.093.475 €
- ο Δρόμος Χουδέτσι – Παρθένι – Τεφάλι – Πύργος 1.254.099 €
- ο Αναβάθμιση Οδικού Δικτύου Νομού Ηρακλείου (στηθαία ασφαλείας, σήμανση) 922.379 €
- ο Κατασκευή παράκαμψης Αρχανών και συνδέσεων με την υπ. αρ. 31 Επαρχιακή οδό 3.440.000 €
- ο Βελτίωση βατότητας αγροτικών δρόμων Δήμου Τεμένους 509.948 €
- ο Ασφαλτόστρωση δημοτικών δρόμων Δήμου Αγ.Βαρβάρας 186.882 €
- ο Αγροτική Οδοποιία Δήμου Αγίας Βαρβάρας 394.813 €
- ο Αγροτική Οδοποιία Δήμου Αρχανών 200.698 €
- ο Βελτίωση αγροτικής οδοποιίας με μικρά τεχνικά έργα στις περιοχές Λάμια, ΔΔ Πετροκέφαλου, ΔΔ Πυργούς, ΔΔΑ γ.Μύρων, του Δήμου Γοργολαίνοι 127.453 €

Στο νομό Λασιθίου έχουν ενταχθεί μέχρι σήμερα και υλοποιούνται τα ακόλουθα 5 οδικά έργα συνολικής δαπάνης 9.158.296 € και επιμέρους προϋπολογισμό για καθένα ως εξής :

- | | |
|---|-------------|
| ο Βελτίωση Αγροτικής οδοποιίας οικισμών Κάτω Μετοχιού, Πλάτης, Ψυχρού, Καμινακιού, Αβρακόντε, Αγ. Γεωργίου, Τζερμιάδου, και Λαγού Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, | 389.400 € |
| ο Βελτίωση οδικού δικτύου οικισμών Μαγουλά, Πλάτης, Τζερμιάδου, του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, | 295.000 € |
| ο Ολοκλήρωση οδού Αγ.Νικολάου Ελούντας | 3.228.173 € |
| ο Αναβάθμιση επαρχιακού οδικού δικτύου Ν.Λασιθίου | 990.404 € |
| ο Ολοκλήρωση βελτίωσης οδού Νεάπολης – Οροπέδιο Λασιθίου και Λακώνια – Δράσι | 4.255.319 € |

ΛΙΜΑΝΙΑ

Την τρέχουσα προγραμματική περίοδο διατίθενται στα λιμάνια 9.684.520 € (3,3 δις δρχ.) ή το 2,8 % των συνολικά διαθέσιμων πιστώσεων για τις Υποδομές Μεταφορών. Το ποσό αυτό είναι σημαντικά μικρότερο από τα 16,1 δις δρχ. που διατέθηκαν την προηγούμενη προγραμματική περίοδο εξαετίας (1994-2000) και οφείλεται στην ολοκλήρωση του μεγάλου έργου (προβλήτα 4) στο λιμάνι Ηρακλείου, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι το μεγάλο λιμάνι της Κρήτης έχει ολοκληρώσει το πρόγραμμα των αναγκαίων έργων υποδομής.

Κατά την εξαετία 2000-2006, οι πόροι κατευθύνονται στη Δυτική Κρήτη και συγκεκριμένα στο Λιμάνι του Ρεθύμνου 6.749.817 € και στο Λιμάνι Κισσάμου Χανίων 2.934.703 €. Δεν έχουν ενταχθεί μέχρι σήμερα λιμενικά έργα στους νομούς Ηρακλείου και Λασιθίου. Στο πρόσφατο Περιφερειακό Συμβούλιο προτάθηκε η χρηματοδότηση από το ΠΕΠ Κρήτης ή Β' και Γ' Φάση του Λιμένα Σητείας με προϋπολογισμό 8.800.000 ΕΥΡΩ.

Για την πληρότητα της καταγραφής των έργων στα λιμάνια της Κρήτης αναφέρονται στη συνέχεια τα έργα στα αλιευτικά καταφύγια, χωρίς όμως αυτά να συμπεριλαμβάνονται στον Τομέα των Υποδομών Μεταφορών.

Η κατανομή των διατιθέμενων πιστώσεων για τα αλιευτικά καταφύγια ανά νομό έχει ως εξής :

- | | |
|-------------------|-------------|
| ο ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ | 7.170.000 € |
| ο ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ | 2.209.554 € |
| ο ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ | 7.335.231 € |

Στην Ανατολική Κρήτη προβλέπεται να υλοποιηθούν 5 λιμενικά έργα σε αλιευτικά καταφύγια συνολικού ύψους **9,379 εκ. ΕΥΡΩ**, ως ακολούθως:

Comment [AM1]: Τα αλιευτικά καταφύγια κανονικά πάνε στη αλιεία-Πρωτογενής Τομέας, να τα αφήσουμε εδώ ή διαγραφή :

N. Ηρακλείου

- | | |
|---|-------------|
| ο Κατασκευή αλιευτικού καταφυγίου Λέντα | 3.440.000 € |
| ο Αλιευτικό καταφύγιο Άρβης | 3.150.000 € |
| ο Αλιευτικό Καταφύγιο Κερατόκαμπου (εξοπλισμός) | 580.000 € |

N. Λασιθίου

- | | |
|--|-------------|
| ο Μικρό Λιμενικό Έργο Πλάκας / Β' φάση | 409.554 € |
| ο Μικρό λιμενικό έργο Μοχλού | 1.800.000 € |

ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ

Την τρέχουσα προγραμματική περίοδο (2000-2006) διατίθενται 14.673.514 € (5 δις δρχ.) ή το 4,2% των συνολικά διαθέσιμων πιστώσεων για τις Υποδομές Μεταφορών. Το ποσό αυτό είναι σημαντικά μικρότερο από τα 26,5 δις δρχ. που διατέθηκαν την προηγούμενη 14ετία.

Το μόνο έργο που απορροφά και το σύνολο των πιστώσεων είναι η «**Ολοκλήρωση της επέκτασης του αεροσταθμού του αεροδρομίου Ηρακλείου**» στο Νομό Ηρακλείου

Μέχρι το τέλος της 20ετίας 1986-2006 θα έχουν διατεθεί **277,85 δις δρχ.** στον Τομέα των Υποδομών Μεταφορών στη Κρήτη μέσω διαφόρων προγραμμάτων και εθνικών πόρων. Συγκεκριμένα θα έχουν διατεθεί **23,5 δις δρχ.** για λιμάνια της Κρήτης (**16,6%**) και **31,5 δις δρχ.** (**13,8%**) για τα αεροδρόμια. Τα υπόλοιπα **222,85 δις** θα έχουν διατεθεί στο **προβληματικό οδικό δίκτυο του νησιού**, βελτιώνοντας το μεν, με παραμένοντα προβληματικά τμήματα δε. Ο ΒΟΑΚ μέχρι το 2006 θα έχει απορροφήσει **101,1 δις δρχ.** και ο ΝΟΑΚ μόλις **7,5 δις δρχ.** Οι κάθετοι Άξονες χωρίς να έχουν ολοκληρωθεί και αυτοί θα έχουν ήδη απορροφήσει **50,6 δις δρχ.**

➤ Αναβάθμιση –Προστασία Περιβάλλοντος

Κατά την Τρίτη προγραμματική περίοδο προβλέπεται (έχουν ενταχθεί μέχρι σήμερα) να υλοποιηθούν στην Ανατολική Κρήτη έργα-δράσεις συνολικού ύψους **24.493 χιλ. ΕΥΡΩ**, από το Γ' ΚΠΣ (ΠΕΠ Κρήτης – ΕΠ Περιβάλλον) και **131.345 χιλ. ΕΥΡΩ** από το Ταμείο Συνοχής.

Αναλυτικά στον Νομό Ηρακλείου έχουν ενταχθεί και υλοποιούνται έργα :

- | | |
|----------------------------|-----------------|
| ο Διαχείρισης Απορριμμάτων | 175 χιλ. ΕΥΡΩ |
| ο Υδρεύσεων | 3.550 χιλ. ΕΥΡΩ |

ο Αποχέτευσης – επεξεργασίας λυμάτων	11.472 χιλ. ΕΥΡΩ
ο Προστασίας – αναβάθμισης περιβάλλοντος	1.215 χιλ. ΕΥΡΩ
ο Διαχείρισης Βιοτόπων	1.408 χιλ. ΕΥΡΩ
ο Δασικά	655 χιλ. ΕΥΡΩ

ενώ στο Νομό Λασιθίου υλοποιούνται έργα:

ο Υδρεύσεων	300 χιλ. ΕΥΡΩ
ο Αποχέτευσης – επεξεργασίας λυμάτων	5.407 χιλ. ΕΥΡΩ
ο Δασικά	311 χιλ. ΕΥΡΩ

Στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής έχουν εγκριθεί **για την Ανατολική Κρήτη** τα έργα:

- 1) Δίκτυο Αποχέτευσης Ακαθάρτων-Ομβρίων στους Δήμους Ηρακλείου και Αλικαρνασσοῦ Κρήτης καθώς και βελτιώσεις στο σταθμό Βιολογικού Καθαρισμοῦ του Δήμου Ηρακλείου, προϋπολογισμοῦ **21.302.274 ΕΥΡΩ**
- 2) Κατασκευή δικτύων ὑδρευσης αποχέτευσης ομβρίων και σταθμοῦ επεξεργασίας στο Δήμο Μαλλίων Ηρακλείου Κρήτης, προϋπολογισμοῦ **16.249.704 ΕΥΡΩ**
- 3) Δίκτυο Αποχέτευσης Ακαθάρτων Δήμων Ηρακλείου και Αλικαρνασσοῦ - 2ος Κύκλος προϋπολογισμοῦ **12.000.000 ΕΥΡΩ**
- 4) Διαχείριση Στερεῶν Αποβλήτων στην Περιφέρεια Κρήτης (μέρος του έργου) προϋπολογισμοῦ **31.993.342 ΕΥΡΩ**

➤ Διαχείριση υδάτινου δυναμικοῦ

Κατά την Τρίτη προγραμματική περίοδο προβλέπεται (έχουν ενταχθεί μέχρι σήμερα) να υλοποιηθοῦν στον Νομό Ηρακλείου έργα-δράσεις συνολικοῦ ὕψους **42.630 χιλ. ΕΥΡΩ**. ἀπὸ το Γ΄ ΚΠΣ (ΠΕΠ Κρήτης – ΕΠ Περιβάλλον) και **146.735 χιλ. ΕΥΡΩ** ἀπὸ το Ταμείο Συνοχής.

Σημαντικά έργα που ἔχουν εγκριθεί στην Ανατολική Κρήτη είναι :

ο Φράγμα Αποσελέμη	146.735 χιλ. ΕΥΡΩ
ο Αξιοποίηση Ταμιευτήρα Ινίου	7.943 χιλ. ΕΥΡΩ
ο Φράγμα Φανερωμένης Ηρακλείου	32.408 χιλ. ΕΥΡΩ
ο Εμπλουτισμός Υδροφορέα Μεσσαράς	570 χιλ. ΕΥΡΩ

➤ Ανάδειξη-ανάπλαση περιοχῶν

Η πληθυσμιακή συγκέντρωση και η αυθαίρετη δόμηση που παρατηρείται στα αστικά κέντρα της Κρήτης, είχε ως συνέπεια, την ὑπαρξη αυξημένων απαιτήσεων

για την βελτίωση των υποδομών στον αστικό χώρο και την βελτίωση και ανάδειξη του αστικού περιβάλλοντος, κατά την προγραμματική περίοδο 2000-2006.

Οι παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ και των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών μπορούν να ομαδοποιηθούν σε 3 βασικές κατηγορίες :

- ο *Αστικές Αναπλάσεις*
- ο *Προγράμματα Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΥΠΟΥ URBAN)*
- ο *Αναπλάσεις Οικισμών*

Κατά τη τρίτη προγραμματική περίοδο, οι πόροι που διατίθενται **στην Κρήτη**, από το Γ' ΚΠΣ, τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες και Εθνικούς Πόρους ανέρχονται σε **130 εκ. ΕΥΡΩ**. Στην **Ανατολική Κρήτη** έχουν ενταχθεί μέχρι σήμερα να υλοποιηθούν σημαντικά έργα **ανάδειξης και ανάπλασης περιοχών** ύψους **108,4 εκ. ΕΥΡΩ** τα βασικότερα των οποίων, ανά κατηγορία, είναι:

Αστικές Αναπλάσεις

Στην **Ανατολική Κρήτη** έχουν ενταχθεί μέχρι σήμερα και υλοποιούνται σημαντικά έργα **αστικών αναπλάσεων** ύψους **73 εκ. ΕΥΡΩ**. Χρηματοδοτούνται από το ΠΕΠ Κρήτης, το Ε.Π. Περιβάλλον και Εθνικούς Πόρους στα πλαίσια των Ολυμπιακών έργων.

Οι δράσεις που εντάσσονται στην κατηγορία αυτή αφορούν:

- ο *Διανοίξεις –διαπλατύνσεις οδών*
- ο *Ασφαλτοστρώσεις –αισθητικές αναβαθμίσεις αστικού οδικού δικτύου*
- ο *Διαμόρφωση υπαίθριων χώρων στάθμευσης*
- ο *Κατασκευή και εξοπλισμός κοινόχρηστων χώρων (πεζόδρομοι, πλατείες)*
- ο *Μέτρα ασφάλειας και βελτίωση των συνθηκών κυκλοφορίας (ηλεκτροφωτισμός, εφαρμογή κυκλοφοριακών μελετών)*

Σημαντικά έργα στην κατηγορία αυτή είναι:

N. Ηρακλείου

- ο Αναπλάσεις κοινοχρήστων χώρων και οδών πόλης Ηρακλείου 7.000.000 ΕΥΡΩ
- ο Ολυμπιακά έργα πόλης Ηρακλείου 60.000.000 ΕΥΡΩ
 - ❖ *Απαλλοτριώσεις* 28.000.000 ΕΥΡΩ
 - ❖ *Οδικά έργα* 32.000.000 ΕΥΡΩ

N. Λασιθίου

- ο Ανάπλαση –διαμόρφωση περιοχής Δυτικής εισόδου της πόλης και δρόμων της παραποτάμιας ζώνης Αγ. Νικολάου 2.347.762ΕΥΡΩ

- ο Αναβάθμιση τμημάτων οδικού δικτύου του Νέου Σχεδίου πόλης Ιεράπετρας 3.374.762 ΕΥΡΩ

Προγράμματα Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης

Τα προγράμματα Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης υιοθετήθηκαν από το Γ' ΚΠΣ ως εφαρμογή σε μεγάλη κλίμακα των βασικών αρχών της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας URBAN. Το ΠΕΠ Κρήτης 2000-2006 χρηματοδοτεί **5 Προγράμματα Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης** στις πόλεις **Ηρακλείου, Χανίων, Αγ. Νικολάου, Ρεθύμνου** και **Ιεράπετρας**. Σημειώνεται ότι στον Δήμο Ηρακλείου υλοποιείται και δεύτερο πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης χρηματοδοτούμενο από την Κοινοτική Πρωτοβουλία **URBAN II**.

Οι δράσεις συνδυάζουν μέτρα που συμβάλουν στην βελτίωση του αστικού χώρου, στην ευελιξία της τοπικής οικονομίας, στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και της τοπικής απασχόλησης, στην ανάπλαση των ιστορικών κέντρων και στην ανάπτυξη αστικών πολιτιστικών και κοινωνικών υποδομών.

Τα προγράμματα αυτά εφαρμόζονται σε **προβληματικούς αστικούς θύλακες** με συσσωρευμένα προβλήματα σε αστικές υποδομές, στον κοινωνικό εξοπλισμό καθώς και υποβάθμιση του αστικού και φυσικού περιβάλλοντος.

Οι πόροι που διατίθενται στην Κρήτη για τα προγράμματα Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης τόσο από το ΠΕΠ 2000-2006 όσο και από το πρόγραμμα URBAN II ανέρχονται σε **34 εκ. ΕΥΡΩ**. Στην **Ανατολική Κρήτη** υλοποιούνται 4 προγράμματα Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης ύψους **25,56 εκ. ΕΥΡΩ**, ως ακολούθως :

N. Ηρακλείου

- ο Σύγχρονο μοντέλο Αστικής Ανάπτυξης σε θύλακα της παλιάς πόλης Ηρακλείου(ΠΕΠ Κρήτης) 7.600.000 ΕΥΡΩ
- ο Οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση των υποβαθμισμένων περιοχών του Δυτικού παραλιακού Μετώπου Ηρακλείου Κρήτης 2001-2006(URBAN II) 11.600.000 ΕΥΡΩ

N. Λασιθίου

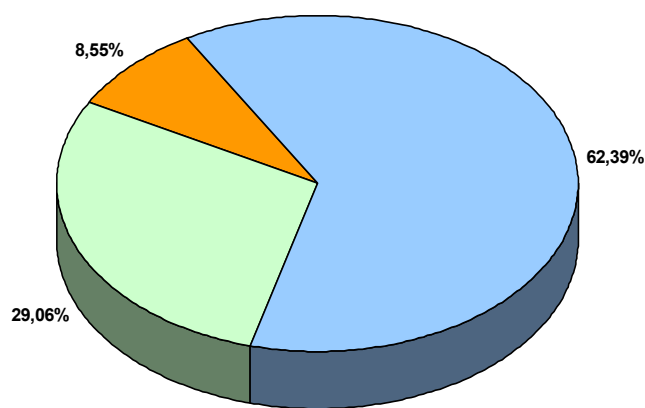
- ο Ολοκληρωμένη Αστική Ανάπτυξη για το Ιστορικό – Εμπορικό κέντρο του Αγ. Νικολάου(ΠΕΠ Κρήτης) 3.180.000 ΕΥΡΩ
- ο Ολοκληρωμένη Αστική Ανάπτυξη για την συνοικία της Κάτω Μεράς Ιεράπετρας(ΠΕΠ Κρήτης) 3.180.000 ΕΥΡΩ

Αναπλάσεις Οικισμών

Στην Ανατολική Κρήτη έχουν ενταχθεί μέχρι σήμερα και υλοποιούνται μεγάλος αριθμός έργων **ανάπλασης οικισμών** ύψους **9,837 εκ. ΕΥΡΩ** τα οποία χρηματοδοτούνται από το ΠΕΠ Κρήτης (ΟΠΑΑΧ),την Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER,το ΕΠ Περιβάλλον και Εθνικούς πόρους.

Οι δράσεις που χρηματοδοτούνται στην κατηγορία αυτή αφορούν:

- *Διανοίξεις –διαπλατύνσεις οδών*
- *Ασφαλτοστρώσεις –αισθητικές αναβαθμίσεις οδικού δικτύου*
- *Κατασκευή και εξοπλισμοί κοινόχρηστων χώρων (πεζόδρομοι ,πλατείες)*
- *Ανάπλαση παραδοσιακών οικισμών και ανάδειξη παραδοσιακής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.*



■ ΑΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ■ ΠΡΟΓΡ. ΟΛΟΚΛ. ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ■ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ

➤ Χωροταξικός Σχεδιασμός –Πολεοδομία

Στον Τομέα της Πολεοδομίας – Χωροταξίας κατευθύνονται πόροι της τάξης του 0,3% επί του συνολικού Προϋπολογισμού των έργων της Κρήτης από το Γ.Κ.Π.Σ. ή **1,5 δις δρχ. (4.251.792 €)**. Οι διατιθέμενες πιστώσεις είναι παράλογα μικρές αν υποθέσουμε ότι η Πολεοδομία και Χωροταξία εκτός των ευεργετικών για την ανάπτυξη χωρικών ρυθμίσεων που επιτυγχάνουν, *προετοιμάζουν το έδαφος* για τα μεγάλα έργα υποδομής που ακολουθούν. Η κατανομή των δαπανών στους νομούς της Κρήτης είναι :

- ο ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ 737.000 €
- ο ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ 601.141 €
- ο ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ 1.409.142 €
- ο ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ 1.504.509 €

Οι δαπάνες κατευθύνονται κατά 2/3 στην Ανατολική Κρήτη και μαρτυρούν την ανάγκη πολεοδομικής θεραπείας που απαιτείται.

Για το Ν. Ηρακλείου έχουν προγραμματισθεί και προβλέπεται να υλοποιηθούν οι ακόλουθες μελέτες :

- ο Μελέτη ΣΧΟΟΑΠ στο Δήμο Κρουσώννα 91.993 €
- ο Μελέτη ΣΧΟΟΑΠ στο Δήμο Γουβών 127.670 €
- ο Μελέτη ΣΧΟΟΑΠ στο Δήμο Βιάννου 274.240 €
- ο Μελέτη Γ.Π.Σ. στους Δήμους Επισκοπής+Αρχανών+Επισκοπής, 228.763 €
- ο Μελέτη Γ.Π.Σ. στο Δήμο Ζαρρού 130.000 €
- ο Μελέτη Γ.Π.Σ. στο Δήμο Τυμπακίου 200.000 €
- ο Νέες Μελέτες και Μελέτες Τροποποίησης Γ.Π.Σ. 137.961 €
- ο Μελέτη επέκτασης και αναθεώρησης Γ.Π.Σ. στο Δήμο Αλικαρνασσού 218.515 €

Για το Ν. Λασιθίου έχουν προγραμματισθεί και προβλέπεται να υλοποιηθούν οι ακόλουθες μελέτες :

- ο Μελέτη ΣΧΟΟΑΠ στο Δήμο Νεάπολης 332.572 €
- ο Μελέτη ΣΧΟΟΑΠ στο Δήμο Μακρύ Γιαλού 164.337 €
- ο Μελέτη ΣΧΟΟΑΠ στο Δήμο Λεύκης 118.350 €
- ο Μελέτη ΣΧΟΟΑΠ στο Δήμο Ιεράπετρας 355.000 €
- ο Μελέτη ΣΧΟΟΑΠ στο Δήμο Αγ.Νικολάου 291.115 €
- ο Μελέτη ΣΧΟΟΑΠ στο Δήμο Ιτάνου 140.420 €
- ο Πολεοδομική Μελέτη στο Δήμο Σητείας 102.715 €

➤ **Τουρισμός –Πολιτισμός**

Οι παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ και των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών μπορούν να ομαδοποιηθούν σε 2 βασικές κατηγορίες:

- ο *Ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων (τουριστικά καταλύματα)*
- ο *Δράσεις ανάδειξης και προστασίας μνημείων και αρχαιολογικών χώρων – Μουσεία*

Κατά τη τρίτη προγραμματική περίοδο, οι πόροι που διατίθενται στην Κρήτη, από το Γ' ΚΠΣ (ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ, ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, ΕΠ Πολιτισμός), την Κοινοτική Πρωτοβουλία INTERREG III A (ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ) και Εθνικούς Πόρους ανέρχονται σε **172 εκ. ΕΥΡΩ**

Στην **Ανατολική Κρήτη** έχουν ενταχθεί μέχρι σήμερα και υλοποιούνται σημαντικά έργα **τουρισμού –πολιτισμού** ύψους **121 εκ. ΕΥΡΩ**. τα οποία, ανά κατηγορία κατανέμονται ως εξής:

- ο *Ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων (τουριστικά καταλύματα) (52 εκ. ΕΥΡΩ)*
- ο *Δράσεις ανάδειξης και προστασίας μνημείων και αρχαιολογικών χώρων – Μουσεία (52 εκ. ΕΥΡΩ)*
- ο *Υποδομές Σύγχρονου Πολιτισμού (17 εκ. ΕΥΡΩ)*

Σημαντικά έργα που υλοποιούνται στα πλαίσια της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2000-2006 στις κατηγορίες αυτές είναι:

▪ ***Δράσεις ανάδειξης και προστασίας μνημείων και αρχαιολογικών χώρων –Μουσεία***

Στα πλαίσια της προγραμματικής περιόδου 2000-2006 συνεχίζεται το πρόγραμμα Κατασκευής-Βελτίωσης και εκσυγχρονισμού Μουσείων, στερέωσης και προβολής μνημείων και Ιστορικών Χώρων που αποτελούν πόλο έλξης και προσέλκυσης τουρισμού υψηλού επιπέδου. Επιχειρείται η δημιουργία δικτύου αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων τόσο ενδοπεριφερειακά όσο και διαπεριφερειακά (διασυνοριακή συνεργασία) και αναβαθμίζονται οι προσφερόμενες υπηρεσίες στους επισκέπτες των μνημείων και μουσείων.

▪ ***Μουσεία***

- ο Επισκευή –επέκταση Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου(21 εκ ΕΥΡΩ)
- ο Επισκευή οικίας Παρλαμά και μετατροπή της σε Μουσείο στο Πισκοπιανό Χερσονήσου (0,5 εκ ΕΥΡΩ)

▪ ***Ανάπλαση –Ανάδειξη –Αποκατάσταση Αρχαιολογικών χώρων και Μνημείων***

N. Ηρακλείου

- ο Ανάκτορο και Αρχαιολογικός Χώρος της Κνωσού(4,4 εκ ΕΥΡΩ)
- ο Ανάκτορο και Αρχαιολογικός Χώρος της Φαιστού (1,5 εκ ΕΥΡΩ)
- ο Αρχαιολογικός Χώρος της Γόρτυνας (0,9 εκ ΕΥΡΩ)

- Ανάδειξη Καστέλας και Αγ. Πέτρου(0,45 εκ ΕΥΡΩ)
- Φωτισμός και ανάδειξη Ενετικών Τειχών Ηρακλείου(1,5 εκ ΕΥΡΩ)
- Ανάδειξη τμημάτων Ενετικών Τειχών Ηρακλείου(1,8 εκ ΕΥΡΩ)
- Δίκτυο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων Ν. Ηρακλείου(1,5 εκ ΕΥΡΩ)
- N. Λασιθίου
- Δίκτυο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων Ν. Λασιθίου (1,0 εκ ΕΥΡΩ)
- Ανάδειξη Σπιναλόγκας (0,74 εκ ΕΥΡΩ)

Υποδομές Σύγχρονου Πολιτισμού

- Πολιτιστικό Κέντρο Ηρακλείου(17 εκ ΕΥΡΩ)

➤ Βιομηχανία –Ενέργεια

Βιομηχανία

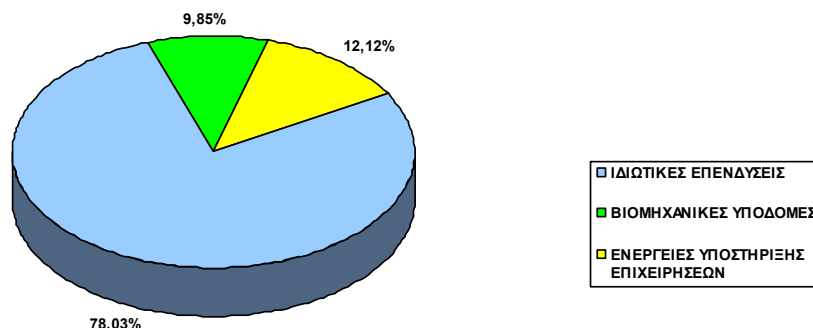
Οι παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του Γ΄ ΚΠΣ και των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών μπορούν να ομαδοποιηθούν σε 3 βασικές κατηγορίες:

- *Ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων(βιομηχανικές μονάδες)*
- *Ειδικές Βιομηχανικές Υποδομές*
Έργα που διευκολύνουν την εγκατάσταση και λειτουργία των επιχειρήσεων του τομέα
- *Ενέργειες υποστήριξης των επιχειρήσεων.*

Στην Ανατολική Κρήτη έχουν ενταχθεί μέχρι σήμερα και υλοποιούνται σημαντικά έργα **Βιομηχανίας –ενέργειας** ύψους **64 εκ. ΕΥΡΩ** τα οποία, ανά κατηγορία κατανέμονται ως εξής:

Καταναμήθηκαν δε ανά κατηγορία ως εξής :

- *Ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων (51,5 εκ. ΕΥΡΩ.)*
 - ❖ Αναπτυξιακός Νόμος 2601/98
 - ❖ Ενίσχυση επιχειρηματικότητας (ΕΠ. Ανταγωνιστικότητα)
 - ❖ Ενίσχυση ΜΜΕ(ΠΕΠ Κρήτης)
- *Ειδικές Βιομηχανικές Υποδομές (6,5 δις δρχ.)*
 - ❖ ΒΙΟΠΑ (Αρκαλοχώρι, Αγ. Νικόλαος)
 - ❖ Εκθεσιακά Κέντρα
- *Ενέργειες υποστήριξης των επιχειρήσεων (8 δις δρχ.)*
 - ❖ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΡΗΤΗΣ (ΚΕΤΑ)
 - ❖ ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ



Ενέργεια

Στα πλαίσια της προγραμματικής περιόδου 2000-2006 συνεχίζεται η υλοποίηση σημαντικών **ιδιωτικών επενδύσεων** στον τομέα της εξοικονόμησης ενέργειας και αξιοποίησης των ΑΠΕ κυρίως της αιολικής ενέργειας, στα πλαίσια χρηματοδοτήσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητας ως ακολούθως :

Νομός Ηρακλείου (10,9 εκ. ΕΥΡΩ)

- Ιδιωτικές επενδύσεις ΑΠΕ για ανεξάρτητη ηλεκτροπαραγωγή από Αιολικά Πάρκα για εγκαταστάσεις ισχύος μεγαλύτερες των 5 MW (4,6 εκ. ΕΥΡΩ)
- Ιδιωτικές επενδύσεις για εξοικονόμηση /συμπαργωγή/ υποκατάσταση συμβατικής ενέργειας και ΑΠΕ εκτός Αιολικών Πάρκων (6,3 εκ. ΕΥΡΩ)

Νομός Λασιθίου (8,8 εκ. ΕΥΡΩ)

- Ιδιωτικές επενδύσεις για εξοικονόμηση /συμπαργωγή /υποκατάσταση συμβατικής ενέργειας και ΑΠΕ εκτός Αιολικών Πάρκων (8,8 εκ. ΕΥΡΩ)

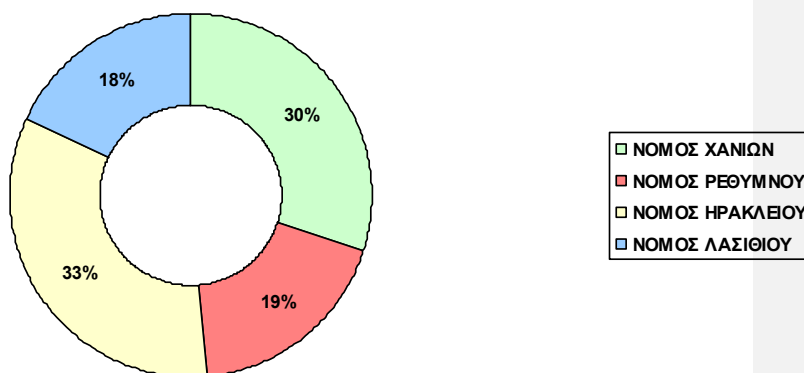
Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η υπάρχουσα σήμερα κατάσταση όσον αφορά στην συνεισφορά των αιολικών πάρκων, στο ενεργειακό ισοζύγιο του νησιού. Η διείσδυση αιολικής ενέργειας ανέρχεται σε περίπου 9% και η συνολική εγκατεστημένη ισχύς των αιολικών πάρκων είναι 89,5 MW, άνισα κατανομημένα στο νησί (δώδεκα αιολικά πάρκα στο Λασιθί και δύο στο Ηράκλειο).

➤ Εκπαίδευση

Στην τρίτη - τρέχουσα προγραμματική περίοδο **2000-2006** τα έργα που χρηματοδοτούνται **μέχρι σήμερα** από το Γ΄ ΚΠΣ (ΠΕΠ - ΕΠΕΑΕΚ) ανέρχονται σε **74,1 MEURO** σε επίπεδο Κρήτης και κατανέμονται ανά νομό ως εξής :

NΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	22.207.172
NΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	13.892.231
NΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	24.671.617
NΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	13.312.277

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 2000-2006



Οι χρηματοδοτήσεις αφορούν στο Νομό Ηρακλείου :

- ο Κατασκευή νέων σχολικών μονάδων ή επέκταση υφισταμένων
- ο Κατασκευή κτιριακών εγκαταστάσεων του Πανεπιστημίου - Πολυτεχνείου και του ΤΕΙ Κρήτης
- ο Εξοπλισμοί εργαστηρίων σχολικών μονάδων (φυσικών επιστημών)
- ο Εξοπλισμοί εργαστηρίων και βιβλιοθηκών στο Πανεπιστήμιο και το ΤΕΙ Κρήτης

ενώ στο Νομό Λασιθίου :

- ο Κατασκευή νέων σχολικών μονάδων ή επέκταση υφισταμένων
- ο Κατασκευή κτιριακών εγκαταστάσεων του ΤΕΙ Κρήτης
- ο Εξοπλισμοί εργαστηρίων σχολικών μονάδων
- ο Εξοπλισμοί εργαστηρίων για το ΤΕΙ Κρήτης

Πέραν των ανωτέρω σημαντικοί πόροι στον τομέα της εκπαίδευσης εισέρευσαν και σε εφαρμογές πληροφορικής τόσο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με την δημιουργία υποδομών τηλε-εκπαίδευσης όσο και στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση με την δημιουργία σημαντικού αριθμού εργαστηρίων πληροφορικής.

2. ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013

2.1 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ - ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ - ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ(SWOT ANALYSIS)

Με βάση τις ενδογενείς τάσεις ανάπτυξης που καταγράφονται μέχρι σήμερα, δεν φαίνεται να αλλάζουν σημαντικά τα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν την υφιστάμενη κατάσταση της Περιφέρειας. Η οικονομία της Κρήτης αναπτύσσεται διαχρονικά με γρήγορους ρυθμούς και το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Κρήτης συμμετέχει στο ΑΕΠ της χώρας με αυξανόμενα ποσοστά.

Κυρίαρχο χαρακτηριστικό της οικονομίας της Κρήτης εξακολουθεί να είναι ο δίδυμος που προκύπτει από την συνύπαρξη δύο ανεπτυγμένων τομέων, του τουρισμού και της γεωργίας, παρά την συνεχιζόμενη κάμψη του πρωτογενή. Οι δύο αυτοί κυρίαρχοι τομείς προσδίδουν και τα δύο άλλα χαρακτηριστικά της οικονομίας που είναι ο εξαγωγικός προσανατολισμός στις διεθνείς αγορές και ιδιαίτερα στις ευρωπαϊκές και η κυκλικότητα που οφείλεται στις ετήσιες διακυμάνσεις του τουρισμού και της ελαιοκαλλιέργειας.

Η ύπαρξη δύο ανεπτυγμένων τομέων της οικονομίας αποτελεί πλεονέκτημα για την τοπική οικονομία. Στα πλεονεκτήματα επίσης της τοπικής οικονομίας πρέπει να αναφερθούν οι οικονομίες συνάθροισης στον τουρισμό και οι υψηλής ποιότητας ξενοδοχειακές μονάδες καθώς και η καλή ποιότητα και ποικιλία των παραγόμενων γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων.

Οι αδυναμίες-προβλήματα της τοπικής οικονομίας αφορούν εγγενή χαρακτηριστικά των δύο ανεπτυγμένων τομέων αλλά και το μικρό βαθμό των διατομεακών συνεργιών. Έτσι στις κύριες αδυναμίες - προβλήματα, συγκαταλέγονται : η συνεχιζόμενη εξάρτηση από τον μαζικό τουρισμό, με συνέπεια την μείωση της πληρότητας των ξενοδοχειακών μονάδων σε εποχές χαμηλής ζήτησης, το χαμηλό επίπεδο τυποποίησης των αγροτικών προϊόντων και οι περιορισμένης αποτελεσματικότητας μηχανισμοί εμπορίας και προβολής.

Η σύζευξη μεταποίησης και υπηρεσιών, η δικτύωση καθώς και η διασύνδεση της τοπικής οικονομίας με τα ερευνητικά κέντρα και ΑΕΙ της Κρήτης παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα. Δεν έχουν ακόμη εδραιωθεί ισχυρές και αποτελεσματικές δομές υποστήριξης της τοπικής οικονομίας, που θα ενισχύσουν την ενσωμάτωση

καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία ή και στην πρωτογενή ανάπτυξη και εμπορική τους εκμετάλλευση σε διευρυμένη κλίμακα. Η απουσία επίσης εξειδικευμένων χρηματοοικονομικών οργανισμών και ιδιαίτερα οργανισμών κεφαλαιακής ενίσχυσης δυσχεραίνουν την ανάπτυξη δυναμικών επιχειρήσεων υψηλού ρίσκου σε καινοτόμους τομείς .

Όμως η χαμηλή παραγωγικότητα σε σχέση με το μέσο όρο της Ε.Ε. καθώς και ο συνεχιζόμενος μικρός βαθμός εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού αποτελούν σημαντικές αδυναμίες της τοπικής οικονομίας. Η αναβάθμιση της απασχολησιμότητας παραμένει ως βασική ανάγκη για την προσαρμογή στην τοπική αγορά εργασίας και την εποχιακή ή μερική απασχόληση σε διαφορετικούς τομείς.

Ως ισχυρότερες προκλήσεις για την τοπική οικονομία αλλά και προϋποθέσεις προσαρμογής της στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον παραμένουν η περαιτέρω ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας, η οργάνωση των μονάδων σε σύγχρονη βάση η εγκατάσταση τους σε οργανωμένους χώρους (ΒΙΟΠΑ, ΒΕΠΕ) καθώς και η ανάπτυξη ισχυρών διασυνδέσεων μεταξύ της έρευνας - τεχνολογίας και των εδραιωμένων τομέων της τοπικής οικονομίας.

Σε ότι αφορά τα κοινωνικά χαρακτηριστικά, πλεονέκτημα αποτελεί το υψηλό ποσοστό του εργατικού δυναμικού στον πληθυσμό και το χαμηλό ποσοστό ανεργίας, η σχετική ομοιογένεια του πληθυσμού και το γεγονός ότι, ο συντελεστής φυσικής αύξησης εμφανίζει καλύτερη πορεία σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Χώρας.

Συγκριτικό πλεονέκτημα αποτελεί και το γεγονός ότι ο Κρητικός τρόπος διαβίωσης έχει να εμφανίσει διακριτά επιμέρους στοιχεία, όπως η διατροφή, που είναι ήδη προβεβλημένα και εκτός των ορίων της Περιφέρειας. Χρήζουν όμως περαιτέρω ορθολογικής χρησιμοποίησης προκειμένου ως συγκριτικά πλεονεκτήματα, να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις που θα διευρύνουν την παραγωγική βάση του νησιού και θα δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας

Αντίθετα στις αδυναμίες - προβλήματα καταγράφεται το περιορισμένο δίκτυο κοινωνικών υποδομών. Οι δείκτες γήρανσης και εξάρτησης βρίσκονται στα επίπεδα του μέσου όρου της Χώρας, παραμένουν όμως υψηλοί στην ορεινή ενδοχώρα της Περιφέρειας, ενώ το εκπαιδευτικό επίπεδο των εργαζομένων εμφανίζει υστέρηση ως προς τον αντίστοιχο εθνικό μέσο όρο.

Οι όροι συμμετοχής ανδρών και γυναικών στην αγορά εργασίας, αναδεικνύουν αργούς ρυθμούς εισόδου των νέων γυναικών στην αγορά εργασίας. Ενώ το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στο σύνολο των απασχολούμενων αυξάνεται από 40,2% το 1998 σε 41,0% το 2001 στο ίδιο διάστημα παρατηρείται αύξηση των άνεργων νέων γυναικών.

Ιδιαίτερα σημαντικό θέμα είναι και η κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση μεταναστών που προσελκύνονται από τους ρυθμούς ανάπτυξης της Περιφέρειας και βρίσκουν απασχόληση, κύρια στον πρωτογενή τομέα, στον τουρισμό, αλλά στις κατασκευές.

Παρά τις προσπάθειες των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων η έντονη παρουσία και η ταυτόχρονη χωρική διασπορά αξιόλογων στοιχείων του φυσικού, ιστορικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος λειτουργεί:

- ως πλεονέκτημα μια και επιτρέπει την ανάδειξη μιας διαφοροποιημένης και σαφώς διακριτής εικόνας (κύρια στην διεθνή τουριστική αγορά)
- ως πηγή προβλημάτων λόγω αυξημένων απαιτήσεων για προστασία του φυσικού ιστορικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, σε σημαντικό ποσοστό της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας Κρήτης

Μία άλλη ομάδα προβλημάτων προκύπτει από τον μέχρι σήμερα τρόπο ανάπτυξης και αποτελεί την ειδοποιό διαφορά μεταξύ του βόρειου-ανεπτυγμένου παραλιακού τμήματος και της ενδοχώρας μαζί με τις νότιες ακτές. Η υπερσυγκέντρωση πληθυσμού και δραστηριοτήτων στα βόρεια παράλια συνεχίζει να δημιουργεί αυξημένες απαιτήσεις σε υποδομές, ενώ εξίσου αυξημένες απαιτήσεις σε υποδομές δημιουργεί και η χωρική διασπορά του πληθυσμού σε πολυάριθμους, μικρού μεγέθους οικισμούς που διατηρούνται λόγω της ελαιοκαλλιέργειας και καλλιέργειας θερμοκηπίων, κύρια στην ενδοχώρα και στα Νότια Παράλια.

Η κύρια όμως πρόκληση για την Περιφέρεια εξακολουθούν να είναι οι νέες τεχνολογίες που θα επιτρέψουν την περαιτέρω ενίσχυση και εκσυγχρονισμό των δύο τομέων (πρωτογενή και τριτογενή), τομείς που διαμόρφωσαν τη μέχρι σήμερα δυναμική της Περιφέρειας, κυρίως μέσω επενδύσεων σε παραγωγικές υποδομές. Βασική προϋπόθεση είναι η διατύπωση και η απόφαση μιας Περιφερειακής Στρατηγικής Καινοτομίας για την Κρήτη.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ - ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ - ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Οικονομικά Χαρακτηριστικά	Κοινωνικά Χαρακτηριστικά	Χωρικά Χαρακτηριστικά
<p>Πλεονεκτήματα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η τοπική οικονομία στηρίζεται σε δύο σημαντικούς τομείς (τουρισμός και γεωργία) • Στον τομέα του τουρισμού έχουν δημιουργηθεί οικονομίες συνάθροισης καθώς και υψηλής ποιότητας ξενοδοχειακές υποδομές • Καλή ποιότητα και ευρεία ποικιλία των παραγόμενων τοπικών προϊόντων • Ύπαρξη ισχυρού εκπαιδευτικού και ερευνητικού ιστού με δυνατότητες ανάπτυξης και διάχυσης καινοτομιών 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο συντελεστής φυσικής κίνησης πληθυσμού εμφανίζει καλύτερη πορεία συγκριτικά με το μέσο όρο της χώρας • Χαμηλό ποσοστό ανεργίας • Ομοιογένεια πληθυσμού • Διακριτός και ήδη προβλεπόμενος τρόπος διαβίωσης • Εμφανής δυναμισμός και διάθεση για δημιουργία δικτύων και διαπεριφερειακών συνεργασιών 	<ul style="list-style-type: none"> • Σημαντική συγκέντρωση περιοχών με αξιόλογα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος • Έντονη παρουσία και χωρική διασπορά χώρων με σημαντικά στοιχεία ιστορικού πολιτιστικού ενδιαφέροντος • Δυνατότητα ολοκληρωμένου σχεδιασμού αυτόνομης λειτουργικά χωρικής μονάδας λόγω νησιωτικού χαρακτήρα και μεγάλου μεγέθους
<p>Αδυναμίες-Προβλήματα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έντονη εξάρτηση από το μαζικό τουρισμό • Χαμηλό επίπεδο τυποποίησης αγροτικής παραγωγής και αδύνατοι μηχανισμοί εμπορίας και προβολής • Χαμηλή παραγωγικότητα και μικρός βαθμός εξειδίκευσης ανθρώπινου δυναμικού • Μικρός βαθμός διατομεακών συνεργιών κυρίως μεταξύ τουρισμού και αγροτικού τομέα 	<ul style="list-style-type: none"> • Αυξημένοι δείκτες γήρανσης και εξάρτησης κύρια στην ενδοχώρα • Το εκπαιδευτικό επίπεδο των εργαζόμενων εμφανίζει υστέρηση ως προς το μέσο όρο της χώρας • Περιορισμένο δίκτυο κοινωνικών υποδομών • Δυσκολίες στην ένταξη άνεργων νέων γυναικών στην αγορά εργασίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Δυσχέρειες στην ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας και επικοινωνιών, λόγω νησιωτικού χαρακτήρα • Έντονες πιέσεις στο περιβάλλον από την υπερσυγκέντρωση πληθυσμού και δραστηριοτήτων στο βόρειο τμήμα • Αυξημένες απαιτήσεις σε υποδομές λόγω διασποράς πληθυσμού σε πολυάριθμους μικρού μεγέθους οικισμούς • Αυξημένες απαιτήσεις για προστασία φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος

<p>Δυνατότητες-Προκλήσεις</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Σταθερότητα ποιότητας, πιστοποίηση και ολοκληρωμένη πολιτική προώθησης επιλεγμένων τοπικών προϊόντων • Εμπλουτισμός και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος • Ενίσχυση επιχειρηματικότητας, οργάνωσης των μονάδων σε σύγχρονη βάση και εγκατάσταση σε οργανωμένους χώρους • Ανάπτυξη ισχυρών διασυνδέσεων μεταξύ έρευνας-τεχνολογίας και εδραιωμένων τομέων της τοπικής οικονομίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση της πολυειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού • Ολοκλήρωση του πλέγματος κοινωνικών υποδομών ιδιαίτερα στον τομέα παροχής υπηρεσιών φύλαξης • Καταπολέμηση κοινωνικού αποκλεισμού • Ενίσχυση πολιτισμικών δομών 	<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση χωρικής εξειδίκευσης • Ενίσχυση ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών διασυνδέσεων ανεπτυγμένων οικονομικών κέντρων και πυλών εισόδου • Ανάδειξη τοπικών αστικών κέντρων και διασφάλιση της εταιρικής τους σχέσης με τις ζώνες υπαίθρου • Ολοκληρωμένες διαχειριστικές παρεμβάσεις για την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά
--------------------------------------	---	---	---

2.2. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013 (ΥΠΟ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ)

Μετά το 2007 πρόκειται να τεθεί σε εφαρμογή το Δ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ) που στο εξής θα αποκαλείται **Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς** (ΕΣΠΑ). Το νέο πλαίσιο αναφοράς διέπεται από διαφορετικές προτεραιότητες σε σχέση με εκείνες του Γ΄ ΚΠΣ οι οποίες δεν έχουν ακόμα οριστικοποιηθεί. **Η διαπραγμάτευση των στρατηγικών προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ βρίσκεται σε εξέλιξη.** Οι στρατηγικές προτεραιότητες που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα κράτη μέλη απορρέουν από τις κατευθύνσεις που θέτει η **3^η Έκθεση Συνοχής 2004** και στοχεύουν στην προώθηση των αποφάσεων της Λισσαβόνας για την βελτίωση της ποιότητας ζωής των Ευρωπαίων πολιτών και για την ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής.

Οι άξονες προτεραιότητας που προτείνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα Κράτη Μέλη για διαπραγμάτευση, είναι οι παρακάτω:

I. Θεμελιώνοντας την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη στις περιφέρειες.

Παρεμβάσεις στα πλαίσια αυτού του στρατηγικού στόχου αφορούν στις περιφέρειες που θα ενταχθούν **στον Στόχο της Σύγκλισης (τέως Στόχος 1)** και αναφέρονται στην βελτίωση της προσβασιμότητας, στην προστασία του περιβάλλοντος και στην διαχείριση των κρίσεων, τομείς οι οποίοι συνήθως απαιτούν επενδύσεις που επιφέρουν μακροπρόθεσμη βελτίωση των δεικτών ανάπτυξης. Ο στρατηγικός αυτός στόχος εξειδικεύεται σε άξονες ως ακολούθως:

Άξονας 1 : Ανάπτυξη των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών

Η ανάπτυξη των Διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών αποτελεί μια σημαντική πρόκληση για την διευκόλυνση του εμπορίου. Συνεπώς, οι παρεμβάσεις που θα σχεδιαστούν θα πρέπει να βελτιώνουν τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών και προωθούν περαιτέρω την ανάπτυξη των σιδηροδρόμων, της ακτοπλοΐας και των ποτάμιων μεταφορών, καθώς και την βελτίωση των δικτύων συνδυασμένων μεταφορών

Άξονας 2: Διασύνδεση της Ευρώπης με την τεχνολογία της πληροφορικής

Τα Διευρωπαϊκά δίκτυα επικοινωνιών παραμένουν ακόμα ανεπαρκή. Ο τομέας των τεχνολογιών της πληροφορικής αποτελεί μια πρόκληση για εδαφική συνοχή.

Οι νέες παρεμβάσεις πρέπει να σχεδιαστούν έτσι ώστε να συμπληρώνουν το έλλειμμα των δικτύων, ειδικότερα σε περιοχές όπου η αγορά και η επιχειρηματικότητα αντιμετωπίζει προβλήματα αλλά και να αξιοποιούν όλες τις δυνατότητες που μας δίνουν οι νέες τεχνολογίες όσον αφορά την βελτίωση των υπηρεσιών (τηλεϊατρικής, ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λ.π)

Άξονας 3: Καθαρότερο Περιβάλλον

Ο άξονας αυτός αποτελεί μια βασική προτεραιότητα της στρατηγικής οικονομικής ανάπτυξης, όχι μόνον γιατί έχει άμεση επίπτωση στην υγεία και στην ποιότητα ζωής των πολιτών και ειδικότερα των εργαζομένων αλλά κυρίως, γιατί δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για την προσέλκυση επενδύσεων και ανθρώπινου δυναμικού υψηλών απαιτήσεων. Οι νέες παρεμβάσεις πρέπει να σχεδιαστούν έτσι ώστε να ολοκληρωθούν τα συστήματα επεξεργασίας των υγρών -στερεών αποβλήτων και απορριμμάτων.

Άξονας 4: Μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου

Δεδομένης της συνεχιζόμενης εξάρτισης της Ευρώπης από παραδοσιακές πηγές ενέργειας, με συνέπεια την διατήρηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σε υψηλά επίπεδα πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερη προσπάθεια, για την βελτίωση των ενεργειακών αποδόσεων και την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Άξονας 5: Αποτελεσματική Διοίκηση

Η ύπαρξη Διοικητικών και θεσμικών δομών σε Εθνικό και περιφερειακό επίπεδο αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχή εφαρμογή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ειδικότερα για τα Κράτη Μέλη της Συνοχής τα οποία θα πρέπει να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις που θα διευκολύνουν την προσαρμογή τους.

Άξονας 6: Διεύρυνση του εργατικού δυναμικού

Δεδομένης της αυξανόμενης γήρανσης του πληθυσμού της Ευρώπης, πρέπει να αναληφθούν οι δράσεις εκείνες που θα διευρύνουν τον ενεργό πληθυσμό της Ευρώπης τόσο στο επίπεδο των εργαζομένων όσο και στο επίπεδο των επιχειρηματιών, θα βελτιώνουν την υγεία των πολιτών και θα διευρύναν τις δεξιότητες των εργαζομένων μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης και φροντίδας / φύλαξης των παιδιών.

II. Ενισχύοντας την περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και την δημιουργία θέσεων εργασίας

Δράσεις που θα υλοποιηθούν στα πλαίσια του στόχου αυτού αφορούν στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες που εντάσσονται τόσο στον νέο **στόχο της σύγκλισης** όσο και στον νέο **στόχο της ανταγωνιστικότητας**.

Μία βασική επιδίωξη των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων θα πρέπει να είναι η αύξηση της απασχόλησης προκειμένου να υλοποιηθεί η **Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης**.

Προς την κατεύθυνση αυτή, δράσεις θα πρέπει να αναληφθούν με στόχο την αύξηση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων στις νέες συνθήκες της αγοράς εργασίας, την ίση πρόσβαση στις ευκαιρίες απασχόλησης, την συμμετοχή στην αγορά εργασίας, την κοινωνική ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες και την μείωση της εγκληματικότητας. Επιπρόσθετα θα αναληφθούν δράσεις που θα ενισχύουν την καινοτομία, την οικονομία της γνώσης και θα βελτιώνουν την ποιότητας ζωής στα αστικά κέντρα.

Άξονας 7: Προς μια οικονομία των ιδεών

Προκειμένου να ενισχυθεί μεσοπρόθεσμα η ανταγωνιστικότητα των περιφερειών απαιτούνται πρόσθετες επενδύσεις, οι οποίες θα ενισχύουν την δημιουργία κέντρων αριστείας, στα πλαίσια των προγραμμάτων έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης.

Άξονας 8: Επιτάχυνση της καινοτομίας

Βασικός παράγων για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής Οικονομίας και την δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης μέσα από νέες οικονομικές δραστηριότητες αποτελεί η μείωση του χρόνου που απαιτείται προκειμένου μια ιδέα η επιστημονική γνώση να μετατραπεί σε νέο προϊόν η νέα παραγωγική διαδικασία. Συνεπώς, οι νέες παρεμβάσεις θα πρέπει να ενισχύουν το καινοτομούν δυναμικό των Πανεπιστημιακών και Ερευνητικών ιδρυμάτων αλλά και των επιχειρήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άξονας 9: Πρόσβαση στην χρηματοδότηση

Η περιορισμένη πρόσβαση των επιχειρήσεων στα χρηματοδοτικά μέσα φαίνεται ότι είναι μια από τις αιτίες για τις οποίες έχει αποτύχει η αγορά της Ευρώπης σε σχέση με την αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών. Πρέπει λοιπόν να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην χρηματοδότηση εκείνων των επιχειρήσεων που συναντούν δυσκολίες στην χρηματοδότηση από τα συνήθη χρηματοδοτικά μέσα. (μικρές επιχειρήσεις, καινοτόμες επιχειρήσεις, μειονότητες κλπ)

Άξονας 10: Σύμφωνα με τα αστικά κέντρα και τις αγροτικές περιοχές

Ο ρόλος των αστικών κέντρων και των αγροτικών περιοχών στην Περιφερειακή Ανάπτυξη πρέπει να ενισχυθεί, καθώς αυτά αποτελούν περιοχές προκλήσεων για τα θέματα κοινωνικής συνοχής. Επίσης, αποτελούν ιδανικό επίπεδο για την εφαρμογή ενός αποτελεσματικού μοντέλου ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οι νέες παρεμβάσεις θα πρέπει να ενισχύουν την αστική ανάπτυξη αλλά και να προωθηθούν τη διαφοροποίηση των θέσεων εργασίας σύμφωνα με τις νέες δραστηριότητες που αναπτύσσονται στις αγροτικές περιοχές

III. Χωρική Συνεργασία

Δράσεις που υλοποιούνται στα πλαίσια του άξονα αυτού αφορούν στην περαιτέρω ενδυνάμωση της διασυνοριακής και διαπεριφερειακής συνεργασίας στον Ευρωπαϊκό Χώρο.

2.3. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΥΛΟ-ΠΟΙΗΘΟΥΝ ΤΗ ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013

❖ Υποδομές Μεταφορών - Επικοινωνιών

Υποδομές Μεταφορών

Οι παρεμβάσεις στις υποδομές μεταφορών της Κρήτης, την προγραμματική περίοδο 2007-2013, προκύπτουν αφ' ενός από τον βαθμό ολοκλήρωσης τους την χρονική περίοδο του σχεδιασμού και αφ' εταίρου από τον ιδιαίτερο ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν στις σύγχρονες ανάγκες της αναπτυξιακής πορείας της Περιφέρειας και κυρίως στη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και των ίσων δικαιωμάτων στην πρόσβαση.

Τα λιμάνια και τα αεροδρόμια της Κρήτης ως πύλες εισόδου-εξόδου ανθρώπων και αγαθών έχουν πάντα καθοριστικό ρόλο στην αναπτυξιακή διαδικασία καθώς την επηρεάζουν αποφασιστικά και λιγότερο επηρεάζονται από αυτήν λόγω και του νησιώτικου χαρακτήρα της Περιφέρειας Κρήτης. Όλοι οι τομείς της Κρητικής Οικονομίας επηρεάζονται από τις πύλες εισόδου του νησιού : ο τομέας του τουρισμού (διακίνηση τουριστών, συχνότητα κίνησης, ασφάλεια πτήσεων και ναυσιπλοΐας, κρουαζιερόπλοια, θαλάσσιος τουρισμός), ο πρωτογενής τομέας (διακίνηση των παραγόμενων προϊόντων σε υφιστάμενες και νέες αγορές) και το εμπόριο (εισαγωγές και εξαγωγές προϊόντων στην Κρήτη). Συνεπώς, θα πρέπει να συμπληρωθούν οι υποδομές με εκείνες τις δομές, που θα τους εξασφαλίσουν υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και χαμηλού κόστους *προκειμένου να λειτουργήσουν ανταγωνιστικά στον χώρο της Ν.Α. Μεσογείου.*

Με βάση τα παραπάνω οι αναπτυξιακές παρεμβάσεις στα λιμάνια και αεροδρόμια της Ανατολικής Κρήτης διαμορφώνονται ως εξής :

Δίκτυο Αεροδρομίων και ελικοδρομίων

1. Χωροθέτηση και κατασκευή του **Νέου Αεροδρομίου Ηρακλείου** και διασύνδεσή του με τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο εγκεκριμένο Χωροταξικό Σχέδιο της Κρήτης (ΦΕΚ Β 1486/10-10-2003)
2. Λειτουργική αναβάθμιση των διεθνών αεροδρομίων Ηρακλείου και Χανίων και προσπάθεια συνλειτουργίας τους.
3. Εκσυγχρονισμός και λειτουργική αναβάθμιση του αεροδρομίου Σητείας ως αεροδρόμιο διαπεριφερειακής εμβέλειας.

4. Λειτουργική αναβάθμιση του υφιστάμενου στρατιωτικού αεροδρομίου Τυμπακίου με σκοπό την παράλληλη λειτουργία ως πολιτικό, εμπορευματικό αεροδρόμιο.
5. Προώθηση της ανάπτυξης του νέου ιδιωτικού αεροδρομίου της Ιεράπετρας.
6. Χωροθέτηση και κατασκευή ενός πυκνού δικτύου ελικοδρομίων, στα αναπτυσσόμενα οικιστικά κέντρα.

Δίκτυο Λιμένων, Αλιευτικών καταφυγίων και Μαρίνων Κρήτης.

1. Αξιοποίηση των σημαντικών επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν την προηγούμενη εικοσαετία στα λιμάνια, αλιευτικά καταφύγια και μαρίνες της Κρήτης.
2. Επενδύσεις μικρής κλίμακας (αναγκαίες υποδομές και εξοπλισμός) για την δημιουργία ολοκληρωμένων υπηρεσιών υποδοχής θαλάσσιου τουρισμού στην Κρήτη, για την αξιοποίηση του περιμετρικού δικτύου λιμένων, αλιευτικών καταφυγίων και μαρινών.
3. Αισθητική αναβάθμιση των λιμένων Ηρακλείου, Σούδας, Ρεθύμνου, Αγίου Νικολάου και Σητείας ως πυλών εισόδου επιβατών και τουριστών.
4. Συμπλήρωση και βελτίωση των υφιστάμενων υποδομών στα λιμάνια διεθνούς εμβέλειας Ηρακλείου και Σούδας (εκβαθύνσεις, συντηρήσεις, λιμενικός εξοπλισμός, οργάνωση).
5. Συμπλήρωση και βελτίωση των υφιστάμενων υποδομών στα λιμάνια διαπεριφερειακής εμβέλειας Ιεράπετρας και Σητείας (εκβαθύνσεις, συντηρήσεις, λιμενικός εξοπλισμός).
6. Βελτίωση λειτουργίας επιβατικής, τουριστικής και εμπορευματικής κίνησης με διευθετήσεις χωρικής λειτουργίας και διαχωρισμού των κινήσεων, μικρά κτίρια εξυπηρέτησης, οργάνωση χερσαίας ζώνης, εξοπλισμός και λειτουργία σύμφωνα με τον ISPS code.
7. Ίδρυση και λειτουργία Εμπορευματικού Σταθμού Κρήτης στο Λιμάνι του Ηρακλείου, σύμφωνα με τις πρόσφατες θεσμικές ρυθμίσεις του Υπουργείου Μεταφορών.
8. Χωροθέτηση της λιμενικής πύλης του Νότου (λιμάνι στη Νότια Κρήτη) σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο εγκεκριμένο Χωροταξικό Σχέδιο της Κρήτης(ΦΕΚ Β 1486 /10-10-2003)

Οδικό δίκτυο

Οι παρεμβάσεις στο οδικό δίκτυο της Κρήτης την επόμενη προγραμματική περίοδο 2007-2013 οφείλουν να ολοκληρώσουν ένα λειτουργικό και ασφαλές οδικό δίκτυο, που θα εξυπηρετεί τα οικιστικά κέντρα του νησιού και θα τα διασύνδει με

τα λιμάνια και αεροδρόμια και τις εγκαταστάσεις σημαντικών δραστηριοτήτων (τουριστικές περιοχές, εύφορες πεδιάδες, ΒΙΟΠΑ).

Με βάση τα παραπάνω οι αναπτυξιακές παρεμβάσεις στο οδικό δίκτυο της Ανατολικής Κρήτης διαμορφώνονται ως εξής::

1. Η ολοκλήρωση και λειτουργική αναβάθμιση σε αυτοκινητόδρομο του **Βόρειου Οδικού Άξονα (ΒΟΑΚ)** από το Καστέλι Κισσάμου έως τη Σητεία και την Ιεράπετρα, με τους αναγκαίους κόμβους και παρακάμψεις των πόλεων, ώστε να γίνει πράγματι διευρωπαϊκό οδικό δίκτυο. Συγκεκριμένα τα έργα :
 - ο κατασκευή 2^{ου} κλάδου στο τμήμα αεροδρόμιο Ηρακλείου έως ΚΤΕΟ
 - ο κατασκευή κόμβου Καρτερού
 - ο κατασκευή τμήματος Καλό Χωριό – Γέφυρα Φρουζή – Παχειά Άμμος (μήκους 8,8 χλμ και προυπ. 27 εκ. €)
 - ο κατασκευή τμήματος Παχειά Άμμος – Αυχήν Αγκαθιά (μήκους 44 χλμ και προυπ. 120 εκ. €)
 - ο κατασκευή ανατολικής παράκαμψης πόλεως Σητείας (προυπ. 3 εκ.€)
2. Η βελτίωση και ολοκλήρωση του **Νότιου Οδικού Άξονα της Κρήτης (ΝΟΑΚ)**, που συνδέει τη διαμήκη νότια ζώνη, τις σημειακές τουριστικές αναπτύξεις, ή κατά τμήματα τις περιοχές εντατικών καλλιεργειών (Παλιόχωρα, νότιο Ρέθυμνο, Μεσσαρά (Μοίρες – Τυμπάκι), Άνω Βιάννος, Ιεράπετρα) και των κάθετων διασυνδέσεων τους*. Συγκεκριμένα τα έργα :
 - ο Όρια Νομού Λασιθίου - Ιεράπετρας και σύνδεση με Παχειά Άμμο (μήκους 20 χλμ + 13 χλμ βελτίωση, προυπ. 20 εκ. €)
 - ο Βελτίωση Τμήματος Ιεράπετρα – Φέρμα (μ. 9,5 χλμ, πρ.. 12 εκ. €)
 - ο Τμήμα Φέρμα – κουτσουράς (μήκους 11 χλμ και προυπ. 43 εκ. €)
 - ο Τμήμα Πηλαλήματα – Σητεία (μήκους 30 χλμ και προυπ 40 εκ. €).
3. Η βελτίωση-συμπλήρωση των εγκάρσιων **κάθετων αξόνων** που συνδέουν το ΒΟΑΚ με το ΝΟΑΚ, που ξεκίνησε συστηματικά στο πλαίσιο του Β΄ ΚΠΣ,

* Σύμφωνα με τα συμπεράσματα Ο.Ε του ΤΕΕ / ΤΑΚ με αντικείμενο 'Προδιαγραφές και Ένταξη του ΝΟΑΚ στον Αναπτυξιακό Σχεδιασμό της Κρήτης' το 1998, είχε υπολογιστεί ως προεκτίμηση κόστους, ότι για την ολοκλήρωση του ΝΟΑΚ στην Ανατολική Κρήτη (νομοί Ηρακλείου και Λασιθίου) απαιτείται συνολική δαπάνη 76,5 δις δρχ. ως εξής :

α) για την Βασική Οδική Αρτηρία απαιτείται συνολική δαπάνη 45,2 δις δρχ. και αναλυτικά :

ο τμήμα Α-Β : Μάνδρες – Σκινιάς	δαπάνη : 14,75 δις δρχ.
ο τμήμα Β-Γ : Σκινιάς Νέα Ανατολή	δαπάνη : 15,9 δις δρχ.
ο τμήμα Γ-Δ : Νέα Ανατολή – Ιεράπετρα	δαπάνη : 3,8 δις δρχ.
ο τμήμα Δ-Ε : Ιεράπετρα – Πηλαλήματα	δαπάνη : 10,75 δις δρχ.

β) για τα συνδετήρια οδικά τμήματα απαιτείται συνολική δαπάνη 28,8 δις δρχ και αναλυτικά :

ο τμήμα Ε-Ζ-Η : Πηλαλήματα – Γουδουράς – Αθερινόλακος – Ζάκρος – Παλαιόκαστρο	δαπάνη : 16,6 δις δρχ
ο τμήμα Ε-Θ : Πηλαλήματα – Σητεία	δαπάνη : 12,2 δις δρχ.

γ) δαπάνη σύνταξης μελετών και ερευνών δαπάνη : 2,5 δις δρχ.

συνεχίστηκε στο Γ΄ ΚΠΣ πρέπει να συνεχιστεί στην επόμενη προγραμματική περίοδο 2007-2013 με στόχο να ολοκληρωθούν πλήρως :

- ο άξονας Ηράκλειο – Βιάννος
- ο άξονας Ηράκλειο – Αγ. Δέκα
- ο Οδικός Άξονας Χουδέτσι-Παρθένι-Τεφέλι-Πύργος,

4. Η συστηματική συντήρηση του Επαρχιακού και Δημοτικού Οδικού Δικτύου ώστε να επιτευχθεί η διασύνδεση όλων των εδρών των 91 ΟΤΑ της Κρήτης καθώς και άλλων περιοχών ενδιαφέροντος (οικιστικές, γεωργικές περιοχές κ.λ.π.)

Επικοινωνίες-Εφαρμογές Τηλεματικής

Στον τομέα των επικοινωνιών η Περιφέρεια Κρήτης έχει συγκριτικό πλεονέκτημα θέσης και υφιστάμενης τεχνολογικής υποστήριξης (ΙΤΕ, ΠΚ, ΑΕΙ, Α-ΤΕΙ), για να έχει σημαντικό ρόλο ως Τηλεπικοινωνιακό Κέντρο Τηλεματικών Εφαρμογών και Υπηρεσιών, διασύνδεσης της Ευρωπαϊκή Ένωση με την ΝΑ Μεσόγειο. Προς την κατεύθυνση αυτή συμβάλει η εγκατάσταση στην Κρήτη του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια του Διαδικτύου ENISA (European Network and Information Security Agency)

Η αξιοποίηση των δημιουργούμενων υποδομών τηλεματικής, αλλά και η προοπτική περαιτέρω ανάπτυξής τους, προϋποθέτει τη παράλληλη ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών και τη συνεργασία των εν δυνάμει χρηστών, ώστε να μεγιστοποιηθούν οι δυνατότητες ένταξης των νέων συστημάτων στην παραγωγική διαδικασία.

Η ανάπτυξη εφαρμογών ιδιαίτερα στον τομέα της τηλεϊατρικής έχει δημιουργήσει ένα σημαντικό υπόβαθρο για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πληροφοριών. Σημαντικό τμήμα του ανθρώπινου δυναμικού έχει εξοικειωθεί στη χρήση των νέων τεχνολογιών και τηλεματικών εφαρμογών.

Σημαντικά κενά παρουσιάζονται στην αξιοποίηση της τηλεματικής στους δύο τομείς - κορμούς της περιφερειακής οικονομίας στη γεωργία και τον τουρισμό. Ιδιαίτερα στο γεωργικό τομέα μία τέτοια εξέλιξη θα ήταν απαραίτητη για τη συμβουλευτική υποστήριξη των παραγωγών αλλά και την εμπορική προώθηση των επώνυμων τυποποιημένων προϊόντων.

Με βάση τα παραπάνω οι αναπτυξιακές παρεμβάσεις στον Τομέα των Επικοινωνιών επικεντρώνονται ως εξής :

1. Αξιοποίηση και αναβάθμιση του τηλεπικοινωνιακού κόμβου οπτικών ινών, που βρίσκεται στα Χανιά.
2. Ίδρυση και λειτουργία διεθνούς κόμβου τηλεϊατρικής με συνέργεια με το ΠΕΠΑΓΝΗ, στο Ηράκλειο.

❖ **Βιομηχανία - Ενέργεια**

Ενέργεια

Οι ρυθμοί ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας και ισχύος στην Κρήτη και κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013 προβλέπεται να παραμείνουν υψηλοί (διπλάσιοι του εθνικού μέσου όρου). Για τον λόγο αυτό απαιτείται η εφαρμογή **περιφερειακού ενεργειακού προγραμματισμού** βασισμένου στους παρακάτω στρατηγικούς άξονες:

1. Παραγωγή ενέργειας από συμβατικά καύσιμα

Σήμερα η μονάδα του **Αθερινόλακκου** αποδίδει 100 MW, ενώ η ολοκλήρωσή της προβλέπεται στο τέλος του 2005 με αρχές του 2006. Οι διαδικασίες εγκατάστασης του Τέταρτου σταθμού ηλεκτροπαραγωγής που μελετάται στη θέση **«Κορακιές»**, στα σύνορα Ηρακλείου – Ρεθύμνου με προοπτική μετεγκατάστασης και του σταθμού των Λινοπεραμάτων στον ίδιο χώρο πρέπει να επιταχυνθούν. Το σενάριο εισαγωγής του υγροποιημένου **φυσικού αερίου** στην Κρήτη μελετάται προκειμένου να αποτελέσει μια μακροπρόθεσμη ενεργειακή λύση για την Κρήτη.

2. Εκσυγχρονισμός δικτύων ΔΕΗ

Η υπογείωση και ο εκσυγχρονισμός των δικτύων της διανομής ηλεκτρικού ρεύματος τόσο στα αστικά κέντρα όσο και στην ενδοχώρα της Κρήτης θα πρέπει να αντιμετωπιστεί συστηματικά πλέον με στόχο την αναβάθμιση του περιβάλλοντος και την προστασία των πολιτών.

3. Παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ

Στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας 14 αιολικά πάρκα ισχύος 82 MW παρέχουν το 9-10% της ετήσιας καταναλισκόμενης ηλεκτρικής ενέργειας στο νησί.. Φωτοβολταϊκά συστήματα ισχύος 1 MW, ηλιακοί θερμοσίφωνες και κεντρικά ηλιακά συστήματα (κυρίως σε ξενοδοχεία), καθώς και η εκτεταμένη χρήση της γεωργικής βιομάζας (πυρηνόξυλο) συμπληρώνουν την εικόνα χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Η ζήτηση –από ιδιώτες επενδυτές- για δημιουργία νέων αιολικών πάρκων στο νησί παραμένει εξαιρετικά υψηλή. Η πιλοτική εφαρμογή συστημάτων αντίστροφης άντλησης – ταμίευσης, θα επιτρέψει πολύ μεγαλύτερα ποσοστά διείσδυσης αιολικών συστημάτων και προοδευτική αντικατάσταση της λειτουργίας των αεροστροβίλων.

Οι προοπτικές και οι δυνατότητες ανάπτυξης όλων των μορφών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι πολύ καλές. Μια πολιτική συντονισμένης ανάπτυξης τους θα ελκύσει ιδιωτικές επενδύσεις, θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας και νέες δραστηριότητες, θα προωθήσει την περιφερειακή καινοτομία και αποτελεί συγκριτικό αναπτυξιακό πλεονέκτημα της Περιφέρειας Κρήτης.

Οι δεσμεύσεις της χώρας και της Ε.Ε για **μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα** (πρωτόκολλο του Κyoto) και για παροχή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μπορούν να βρουν αξιοπρεπές πεδίο εφαρμογής στην Κρήτη με πολλαπλά αποτελέσματα και σε άλλους τομείς (καινοτομία, τουρισμός, «πράσινη ανάπτυξη», πεδίο ένταξης τεχνολογιών στο χώρο της Μεσογείου και Μ. Ανατολής κλπ.).

4. Εξοικονόμηση ενέργειας

Σημαντικότερες επενδύσεις στον τομέα της ορθολογικής χρήσης και εξοικονόμησης ενέργειας έχουν υλοποιηθεί κυρίως στον ξενοδοχειακό τομέα (ΕΠΕ και ΕΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος).

Η ζήτηση –από ιδιώτες επενδυτές- για **δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας** στο νησί παραμένει εξαιρετικά υψηλή και θα πρέπει να υποστηριχθεί με συγκεκριμένες δράσεις-κίνητρα.

Παρεμβάσεις για μείωση της μεγάλης αιχμής ζήτησης ηλεκτρικής ισχύος είναι απαραίτητες (μετρητικά συστήματα ΔΕΗ, ζώνη τιμολογίων κλπ.) καθώς και δραστηριότητες ενημέρωσης και ανάπτυξης περιβαλλοντικής – ενεργειακής συνείδησης και συμπεριφοράς με μετρήσιμα αποτελέσματα σε επίπεδο Κρήτης

Βιομηχανία

Βιομηχανικές Υποδομές

Είναι γεγονός ότι υπήρξε σημαντική καθυστέρηση στην δημιουργία νέων ΒΙΟΠΑ στην Κρήτη, μέσω του νέου θεσμικού πλαισίου, το οποίο θέτει ως προϋπόθεση για την ίδρυσή τους, την εξασφαλισμένη ζήτηση της βιομηχανικής υποδομής από τους επιχειρηματίες αλλά και τη συγχρηματοδότηση και συνδιαχείριση της επένδυσης

από την πλευρά τους. Το πιο σπουδαίο εμπόδιο για την ίδρυση νέων ΒΙΟΠΑ στάθηκε η απαίτηση του νομικού πλαισίου για εξασφάλιση της γης από τους επενδυτές (και όχι από το κράτος μέσω της δυνατότητας απαλλοτριώσεων). Διαφαίνεται όμως ότι μέχρι το τέλος της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου το δίκτυο των ΒΕΠΕ και ΒΙΟΠΑ της Κρήτης θα έχει συμπληρωθεί με 3 νέα ΒΙΟΠΑ στο Ρέθυμνο, Αρκαλοχώρι και Αγ. Νικόλαο.

Κατά την νέα προγραμματική περίοδο, οι ανάγκες για οργανωμένη εγκατάσταση των επιχειρήσεων θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν τόσο σε ορισμένα μεγάλα αστικά κέντρα όσο και σε δευτερεύοντα, τα οποία συγκεντρώνουν συγκριτικά πλεονεκτήματα όπως η δυνατότητα χωροθέτησης ΒΙΟΠΑ, η δυναμική τοπική οικονομία και η πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Τη ζήτηση οργανωμένης εγκατάστασης των ΜΜΕ σε ΒΙΟΠΑ ενισχύουν τα αυξημένα κίνητρα τεχνολογικού και οργανωτικού εκσυγχρονισμού, που παρέχει ο Αναπτυξιακός Νόμος αλλά και τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα της Ε.Ε.

Αστικές περιοχές της Ανατολικής Κρήτης (Μεσαρά, Ιεράπετρα, Σητεία) οι οποίες εμφανίζουν ένα αξιόλογο δυναμικό τουριστικής ανάπτυξης που συνυπάρχει με δυναμική αγροτική οικονομία, αλλά και αστικά κέντρα του Βόρειου άξονα της Ανατολικής Κρήτης όπως η ευρύτερη περιοχή της πόλης του Ηρακλείου που αδυνατεί πλέον να φιλοξενήσει οχλούσες δραστηριότητες στον ιστό της, αποτελούν περιοχές εκδηλωμένου επιχειρηματικού ενδιαφέροντος για την χωροθέτηση και ανάπτυξη βιομηχανικών υποδομών (ΒΙΟΠΑ) την επόμενη πενταετία.

❖ Πολιτισμός

Η Κρήτη, περιφέρεια με σημαντικότερη πολιτισμική κληρονομιά καλείται να συνεχίσει την μακροχρόνια προσπάθεια ανάδειξης των πλούσιων πολιτιστικών μαρτυριών που διαιωνίζουν και εδραιώνουν την πολιτιστική της ταυτότητα ανάγοντας την πολιτιστική ανάπτυξη σε ύψιστη προτεραιότητα στην αναπτυξιακή διαδικασία.

Είναι ουσιαστικό ότι με τις μέχρι σήμερα υλοποιηθείσες παρεμβάσεις εφαρμόστηκε ένα σημαντικό ανακαινιστικό έργο των μνημείων και μουσειακών χώρων της Ανατολικής Κρήτης το οποίο αν και όχι πάντα στοχευμένο, επέφερε ορατές βελτιώσεις στα ιστορικά σύνολα του νησιού, ανατρέποντας τα έντονα φαινόμενα

υποβάθμισης των και συμβάλλοντας παράλληλα στην άρση της απομόνωσης περιοχών αλλά και την αναβάθμιση του περιβάλλοντος.

Η νέα προγραμματική περίοδος θα βρει την Κρήτη με σημαντικές ανάγκες ανάδειξης της πολιτισμικής κληρονομιάς λόγω του πλήθους των ιστορικών μνημείων αλλά και των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζει η διαδικασία ανάδειξης των(ιδιομορφία των έργων, εξειδικευμένες μελέτες, χρονοβόρες εγκρίσεις από το ΥΠ.ΠΟ. κλπ). **Επιβάλλεται επομένως η συνέχιση του επίγονου προγράμματος αποκατάστασης, ανάδειξης και ολοκλήρωσης Μνημείων-Συνόλων-Ιστορικών Χώρων.**

Βασική καινοτομία της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου στον τομέα της ανάδειξης των Μνημείων - Συνόλων-Ιστορικών Χώρων αποτελεί η δικτύωση των με διαχρονική συνέχεια έτσι ώστε να αποτελέσουν υπόδειγμα του πολιτιστικού γίνεσθαι με την προσφορά παιδείας (μέσω υπαίθριων η στεγασμένων Μουσείων, μόνιμων η περιοδικών εκθέσεων, με δυνατότητα χρήσης Η/Υ για εύληπτη πληροφόρηση) αλλά και να συμβάλλουν στον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος της Κρήτης. **Η δικτύωση των Μνημείων-Συνόλων-Ιστορικών Χώρων έτσι όπως έχει σχεδιαστεί θα πρέπει να αποτελέσει αιχμή του δόρατος στην αναπτυξιακή διαδικασία της επόμενης προγραμματικής περιόδου προκειμένου να διασφαλιστεί η προστιθέμενη αξία του Γ΄ ΚΠΣ.**

Μνημεία διεθνούς ακτινοβολίας όπως το Ανάκτορο της Κνωσσοῦ, της Φαιστοῦ, της Γόρτυνας θα συνεχίσουν να απαιτούν σημαντικότερες παρεμβάσεις όχι μόνον για την συντήρηση και την ανάδειξή των αλλά κυρίως **για την διαχείριση, εξυπηρέτηση και πληροφόρηση των επισκεπτών τους σε οργανωμένους χώρους υποδοχής που θα αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες, όπως αρμόζει σε μνημεία της εμβέλειας αυτής. Στον τομέα αυτό η Κρήτη παρουσιάζει μια σημαντικότερη υστέρηση η οποία θα πρέπει να αποκατασταθεί μέσω σωστά σχεδιασμένων και στοχευμένων δράσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα.**

Ο σύγχρονος πολιτισμός ο οποίος υποστηρίχθηκε ελάχιστα στο παρελθόν, θα πρέπει πλέον να αντιμετωπιστεί ως βασική αναπτυξιακή συνιστώσα η οποία έχει άμεση σχέση με την βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών, την προσέλκυση πολιτών υψηλού επιπέδου αλλά και την ανάγκη της καλλιτεχνικής δημιουργίας και έκφρασης η οποία προάγει τον πολιτισμό και το πνευματικό επίπεδο των πολιτών του νησιού. Σημαντική προσπάθεια θα πρέπει να καταβληθεί προκειμένου να

μειωθεί το σημαντικό έλλειμμα που παρατηρείται στον τομέα αυτό, στην Ανατολική Κρήτη. Υποδομές, δομές και πολιτισμικοί θεσμοί με διάρκεια θα πρέπει να επιδιωχθούν και να ενισχυθούν παράλληλα, προκειμένου να υπάρξει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Πιστεύοντας ότι στο τέλος της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου το Ηράκλειο θα διαθέτει ένα Πολιτιστικό Κέντρο, η προσπάθειά θα πρέπει πλέον να επικεντρωθεί στην **δημιουργία υποδομών σύγχρονης καλλιτεχνικής έκφρασης και δημιουργίας** μικρότερης εμβέλειας με η χωρίς ιδιωτική συμμετοχή σε αστικά κέντρα που εξασφαλίζουν προϋποθέσεις βιωσιμότητας (π.χ. τουριστικοί δήμοι Ανατολικής Κρήτης). Επίσης σύγχρονοι καλλιτεχνικοί χώροι εγκατεστημένοι στον αστικό ιστό των μεγάλων πόλεων θα δημιουργήσουν σημαντικά πολλαπλασιαστικά οφέλη, ιδιαίτερα σε περιοχές υποβαθμισμένες όπου επιχειρείται ολοκληρωμένη κοινωνική και οικιστική ανασυγκρότηση.

❖ **Αναβάθμιση – Προστασία Περιβάλλοντος**

Ενώ ολοκληρώνονται οι **βιολογικοί καθαρισμοί** καθώς και το ποσοστό των **δικτύων** στις μεγάλες πόλεις και σε ορισμένες τουριστικές περιοχές του νησιού, απαιτείται και νέα προσπάθεια ώστε να ολοκληρωθούν οι υποδομές αυτές σε όλα τα αστικά κέντρα της Κρήτης και στις περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές.

Στόχος είναι η κάλυψη των νομοθετικών απαιτήσεων της Ευρωπαϊκής οδηγίας 91/271 και της ΚΥΑ 5673/400/14-9-1997 σχετικά με την ασφαλή διαχείριση των αστικών λυμάτων, που θέτουν ως καταληκτική ημερομηνία την 31/12/2005 για την ολοκλήρωσή τους.

Μετά το πέρας της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου και με δεδομένο ότι θα υλοποιηθούν όλα τα έργα που έχουν ενταχθεί το έλλειμμα στην Ανατολική Κρήτη έχει ως ακολούθως :

A. Θα έχουν καλυφθεί σε μεγάλο βαθμό οι ανάγκες όπως προσδιορίζονται από την Οδηγία 271/91 η οποία βασίζεται σε πληθυσμιακή συγκέντρωση. Όμως θα παραμείνουν σημεία των Βόρειων και Νότιων παραλίων με σημαντικό έλλειμμα όπως :

- Δίκτυα Γαζίου – Ηρακλείου
- Βιολογικός Σταθμός Αγίας Πελαγίας – Λυγαριάς
- Βιολογικός Σταθμός Σισσίου – Μιλάτου
- Βιολογικός Σταθμός Μακρύ Γιαλού
- Βιολογικός Σταθμός Τσούτσουρα – Κερατόκαμπου

- Βιολογικός Σταθμός Γουρνών (υπό ένταξη στο Ταμείο Συνοχής)

B. Όσον αφορά την ενδοχώρα, όπου η έλλειψη Βιολογικών δημιουργεί σημαντικά προβλήματα στους υδροφορείς υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις σε κέντρα όπως :

- Οροπέδιο Λασιθίου
- Αρκαλοχώρι
- Μοίρες
- Βιάννος
- Τύλισσος
- Κρουσώνας κλπ

Παρά το γεγονός ότι διατέθηκαν ενισχυμένες χρηματοδοτήσεις για την **διαχείριση των απορριμμάτων** την περίοδο 2000-2006, το συγκεκριμένο πρόβλημα εξακολουθεί και σήμερα να είναι ένα από τα πλέον κρίσιμα τουλάχιστον στους Νομούς Ηρακλείου και Λασιθίου, ιδιαίτερα σε σχέση με την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, η οποία δημιουργείται από την **έλλειψη οργανωμένων χώρων** και εγκαταστάσεων και τις δυσκολίες που συναντά η εφαρμογή του Περιφερειακού Σχεδιασμού Διαχείρισης των Απορριμμάτων.

Κύριο χαρακτηριστικό του φυσικού περιβάλλοντος είναι ο σημαντικός αριθμός αλλά και η μεγάλη έκταση οικολογικά ευαίσθητων περιοχών, που καλύπτουν σημαντικό μέρος της ενδοχώρας και των νοτίων ακτών, ενώ στις βόρειες ακτές έχουν πιο σημειακό χαρακτήρα.

Τα προβλήματα-ανάγκες προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος στην Κρήτη εμφανίζουν έντονη χωρική διαφοροποίηση, έτσι:

- στη βόρεια ζώνη οι πιέσεις που ασκούνται στο φυσικό περιβάλλον οφείλονται στην αστική και τουριστική ανάπτυξη, με άμεση συνέπεια τις αυξημένες απαιτήσεις, κύρια στους τομείς **διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων**
- στη νότια ζώνη οι πιέσεις οφείλονται στη συνύπαρξη των οικολογικά ευαίσθητων περιοχών με εντατικές καλλιέργειες ή και αναπτυσσόμενες τουριστικά ζώνες
- στην ενδοχώρα οι κύριες πιέσεις ασκούνται από τη φωτιά, το κυνήγι και τη βόσκηση

Στον τομέα των δασών και λαμβάνοντας υπόψη τον χαρακτήρα της κτηνοτροφίας στην Κρήτη (ελεύθερη βόσκηση) αλλά και το ιδιοκτησιακό καθεστώς, είναι

ιδιαίτερα αυξημένες οι ανάγκες για **εκπόνηση και εφαρμογή ολοκληρωμένων διαχειριστικών σχεδίων**. Σε πολύ μικρό επίσης βαθμό καλύπτονται οι ανάγκες για διαχειριστικά σχέδια των κηρυγμένων-προστατευόμενων περιοχών φυσικού περιβάλλοντος. Ας σημειωθεί ότι σε πολλές περιπτώσεις εκκρεμεί ακόμη και η **σαφής οριοθέτηση των ζωνών**.

❖ **Αξιοποίηση υδάτινου δυναμικού**

Οι αυξημένες απαιτήσεις για ύδρευση-άρδευση καθιστούν επιτακτική την εφαρμογή ενός **συνολικού σχεδίου διαχείρισης – εξοικονόμησης** υδάτινων πόρων αλλά και ελέγχου της ποιότητας σύμφωνα με την οδηγία 60/2000 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία θέτει καταληκτικές ημερομηνίες.

Στο πλαίσιο του σχεδίου αυτού θα πρέπει να προβλεφθούν :

- Ο εκσυγχρονισμός και η συμπλήρωση των δικτύων ύδρευσης σε όλα τα Αστικά Κέντρα της Ανατολικής Κρήτης
- Η δημιουργία των απαραίτητων υποδομών και δομών για την εξασφάλιση συνθηκών εξοικονόμησης υδατικών πόρων και της διασφάλισης της ποιότητας τους
- Η αξιοποίηση όλων των συστημάτων ταμίευσης (φράγματα – λιμνοδεξαμενές) με την δημιουργία των απαραίτητων δικτύων
- Η κατασκευή ενός δικτύου συστημάτων ταμίευσης (φράγματα – λιμνοδεξαμενές) που θα συμβάλλουν στην στήριξη της πρωτογενούς παραγωγής στην Κρήτη

❖ **Αστική ανάπτυξη-Ανάπλαση περιοχών και οικισμών**

Αστική ανάπτυξη

Στις ήδη ανεπτυγμένες ή εν δυνάμει αστικές περιοχές της Κρήτης οι παρεμβάσεις την νέα προγραμματική περίοδο θα πρέπει να επικεντρωθούν κατά κύριο λόγο **στη βελτίωση-εξυγίανση των χαρακτηριστικών του αστικού περιβάλλοντος και στη βελτίωση - συμπλήρωση των αστικών υποδομών**.

Άμεση προτεραιότητα εξακολουθούν να έχουν τα θέματα που αφορούν παρεμβάσεις στο σύστημα των πόλεων, με κύρια χαρακτηριστικά φαινόμενα διάσπαρτης δόμησης ή και απρογραμμάτιστης επέκτασης αστικών περιοχών.

Πέρα όμως από τις πολεοδομικές-χωροταξικές ρυθμίσεις και παρεμβάσεις στα μεγάλα αστικά κέντρα της Περιφέρειας θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν επίσης **Στρατηγικές Παρεμβάσεις που θα αναδεικνύουν τις ιδιαιτερότητες των επιμέρους πόλεων-κόμβων του δικτύου των αστικών περιοχών**, όπως αυτές αναφέρονται στο Χωροταξικό Σχέδιο της Περιφέρειας, μέσα στα όρια αντοχής των ίδιων των πόλεων αλλά και της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας.

Η πιλοτική εφαρμογή των Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Αστικής Ανάπτυξης σε μεγάλες πόλεις της Κρήτης αναδεικνύει τις θετικές επιπτώσεις που έχει η συγκέντρωση των παρεμβάσεων σε προβληματικούς αστικούς θύλακες, με σαφή στόχευση, δημιουργώντας πολλαπλασιαστικά οφέλη στην τοπική οικονομία. **Προγράμματα Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης (τύπου URBAN)** μπορούν να βρουν εφαρμογή στα αστικά κέντρα της Κρήτης σε μεγαλύτερη κλίμακα κατά την νέα προγραμματική περίοδο εφόσον υπάρξει η κατάλληλη προετοιμασία με τον σχεδιασμό **Στρατηγικών Σχεδίων Ανάπτυξης των πόλεων**.

Μια δέσμη δράσεων θα πρέπει επίσης να κατευθυνθεί στην ενίσχυση των κοινωνικών, εκπαιδευτικών και πολιτιστικών δομών και υποδομών των εδραιωμένων **δευτερευόντων αστικών κέντρων της ενδοχώρας και της νότιας ζώνης**, τα οποία φαίνεται να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, στην συγκράτηση του πληθυσμού στην ενδοχώρα.

Παρόμοιες δράσεις μικρότερης κλίμακας, απαιτούνται στα πλαίσια ενίσχυσης όλων των οικιστικών κέντρων της Κρήτης, στα πλαίσια της αναδιοργάνωσης των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, ώστε να ενισχυθεί η εσωτερική συνοχή τους.

Ανάπλαση περιοχών και οικισμών

Λόγω της πληθώρας των αρχαιολογικών χώρων, των μνημείων και κηρυγμένων παραδοσιακών οικισμών και των χαρακτηρισμένων ως τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, στην Κρήτη, οι πόροι που κατευθύνονται για την ανάπλαση περιοχών και οικισμών δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως επαρκείς, καθώς δεν είναι πάντα ορατό το αποτέλεσμα των αναπτυξιακών παρεμβάσεων. Η προσπάθεια θα πρέπει να συνεχιστεί την νέα προγραμματική περίοδο περισσότερο στοχευμένα, σε περιοχές και παρεμβάσεις που θα αναδεικνύονται από **ειδικές μελέτες ανάπλασης περιοχών και οικισμών** με σαφή αποτελέσματα στην τοπική οικονομία

❖ **Χωροταξικός και Πολεοδομικός Σχεδιασμός**

Η θεσμοθέτηση (αρ.25291/ΦΕΚ1486/10-10-2003) του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Κρήτης με βάση το Ν.2742/99 αποτελεί ένα σημαντικό και σπουδαίο εργαλείο της αναπτυξιακής διαδικασίας στην Κρήτη, παρά τα προβλήματα και τις αδυναμίες του.

Όμως η 'ευταξία του χώρου' ως προϋπόθεση και αποτέλεσμα της αειφόρου ανάπτυξης στην Κρήτη απαιτεί και νέες παρεμβάσεις που διαμορφώνονται ως εξής:

1. Ίδρυση και λειτουργία του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου για την ευρύτερη περιοχή του Ηρακλείου, με σκοπό την κατάρτιση και έγκριση Ρυθμιστικού Σχεδίου.
2. Αναθεώρηση και εφαρμογή των ΓΠΣ των μεγάλων οικιστικών κέντρων και επέκταση τους στα πραγματικά όρια των πόλεων.
3. Εκπόνηση και εφαρμογή νέων ΓΠΣ ή ΣΧΟΟΑΠ στα μικρά οικιστικά κέντρα και στους Δήμους της υπαίθρου.
4. Εκπόνηση και εφαρμογή μέτρων για τις Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων (περιοχές κατασκευής και λειτουργίας φραγμάτων, περιοχή ευρωπαϊκού περιπατητικού μονοπατιού Ε4) με σκοπό την ενίσχυση, αποκατάσταση και εν γένει διαχείριση τους.
5. Κατάρτιση και εφαρμογή Σχεδίων Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων στον περιαστικό χώρο των σημαντικών αστικών κέντρων της Κρήτης, με σκοπό την αντιμετώπιση σύνθετων προβλημάτων αναπτυξιακής υστέρησης, κοινωνικής και οικονομικής συνοχής, περιβαλλοντικής υποβάθμισης και ποιότητας ζωής (στην πόλη Ηρακλείου η ζώνη του ΒΟΑΚ και η περιοχή αεροδρομίου).

❖ **Ανθρώπινο Δυναμικό (Εκπαίδευση – Κατάρτιση)**

Οι **Υποδομές στην Εκπαίδευση** απαιτούν σημαντικούς πόρους για την δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για όλους. Αυτό σημαίνει ότι απαιτείται η χρηματοδότηση τόσο του **προγράμματος σχολικής στέγης** (α' βάθμιας – β' βάθμιας εκπαίδευσης) όσο και η συμπλήρωση – εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων των **ΑΕΙ-ΤΕΙ** της Κρήτης.

Σημαντική προσπάθεια επίσης απαιτείται για τη βελτίωση των δεξιοτήτων του **ανθρώπινου δυναμικού** λαμβάνοντας υπόψη ότι η δυνατότητα πρόσβασης των επιχειρήσεων στις νέες τεχνολογίες και νέα δεδομένα, είτε αυτά είναι γενικής

φύσεως (Internet, Ηλεκτρονικό εμπόριο, συστήματα διασφάλισης ποιότητας κλπ.), είτε αφορούν ραγδαίες ή συνήθεις εξελίξεις στον κλάδο που ανήκει η κάθε επιχείρηση, δεν μπορεί παρά να είναι μια βασική κατεύθυνση. Το ανθρώπινο δυναμικό για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της κοινωνίας της πληροφορίας πρέπει να αποκτήσει ικανότητα χρήσης συστημάτων πληροφορικής. Για το σκοπό αυτό απαιτούνται συνδυασμένες **δράσεις κατάρτισης - απασχόλησης** σχεδιασμένες σε τοπικό επίπεδο.

Παράλληλα η προέλευση σημαντικού αριθμού **μεταναστών** που απασχολούνται κύρια στον πρωτογενή τομέα και στις κατασκευές, καθιστά απαραίτητο το σχεδιασμό δράσεων που θα επιτρέψουν την κοινωνική και οικονομική τους ένταξη.

3. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Η έναρξη του Αναπτυξιακού Σχεδιασμού στην Περιφέρεια.

Το 1986 για πρώτη φορά το Ελληνικό Κράτος με τη συνδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης εγκαινίασε μια νέα μορφή κρατικής παρέμβασης : τον Σχεδιασμό στο επίπεδο της Περιφέρειας και την υλοποίηση του μέσα από ένα ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Περιφερειακής Ανάπτυξης που ενσωματώνει τομιακές πολιτικές και επικεντρώνεται σε στόχους που θα επιτευχθούν από τη συνέργια παρεμβάσεων, δράσεων και έργων συσχετισμένων μεταξύ τους. Μέχρι τότε στην Ελλάδα είχαν σχεδιασθεί και υλοποιηθεί μόνο σε εθνικό – πανελλαδικό επίπεδο Αναπτυξιακά Προγράμματα.

Με απαίτηση (εκβιασμό) της τότε Ελληνικής Κυβέρνησης και της Ισπανίας και Πορτογαλίας στην Ε.Ε. η Ευρωπαϊκή Ένωση χρηματοδότησε το πρώτο Πρόγραμμα γνωστό ως Μ.Ο.Π. (Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα) με σκοπό την σύγκληση στο μέσο όρο ανάπτυξης των πιο φτωχών περιφερειών της Ευρώπης.

2. Οι εμπειρίες Αναπτυξιακού Σχεδιασμού και Προγραμμάτων στην Κρήτη.

Το Μ.Ο.Π. της χρονικής περιόδου 1986 – 1989 ακολούθησε το Π.Ε.Π. της περιόδου 1989 – 1993. Από το Β΄ Κ.Π.Σ. προέκυψε το Π.Ε.Π. Κρήτης για την περίοδο 1993 – 1999 και από το Γ΄ Κ.Π.Σ. προέκυψε το Π.Ε.Π. Κρήτης της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2000 - 2006.

Ταυτόχρονα με τις χρηματοδοτήσεις των Π.Ε.Π. υπάρχουν και χρηματοδοτήσεις από το Εθνικό Σκέλος των Κ.Π.Σ., χρηματοδοτήσεις από καθαρά Εθνικούς Πόρους και χρηματοδοτήσεις από το Ταμείο Συνοχής της Ε.Ε. και από Κοινοτικές Πρωτοβουλίες όπως το INTERREG.

3. Οι χρηματοδοτήσεις στην Κρήτη.

Την περίοδο 1986 – 1993 οι χρηματοδοτήσεις έφθασαν τα 150,9 δις δρχ.

Την περίοδο 1994 – 1999 οι χρηματοδοτήσεις έφθασαν τα 536,723 δις δρχ.

Την περίοδο 2000 – 2006 οι χρηματοδοτήσεις αναμένεται να ξεπεράσουν μόνο από Κοινοτικούς πόρους τα 730 εκ. ΕΥΡΩ (249 δις δρχ.)

4. Τα αποτελέσματα στην ανταγωνιστικότητα της Κρήτης

Οι παραπάνω – δημόσιες - χρηματοδοτήσεις αλλά και οι ιδιωτικές επενδύσεις (σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό) είχαν ως συνέπεια τη διαμόρφωση της οικονομίας της Κρήτης ως εξής :

- ο Η Περιφέρεια της Κρήτης να παράγει το 5,3 % του συνολικού ΑΕΠ της χώρας.
- ο Το κατά κεφαλήν περιφερειακό προϊόν ανήλθε σε 13,5 χιλ € το 2003 € και κατατάσσεται με βάση το κριτήριο αυτό 8^ο στο σύνολο των 13 περιφερειών, παράγοντας το 97 % του μέσου όρου της χώρας.
- ο Βελτίωση της οικονομίας της, με κριτήριο το κατά κεφαλήν προϊόν, αφού το έτος **1986, ανέρχονταν στο 57 % του μέσου κατά κεφαλή ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το 2003** σύμφωνα με την Eurostat της αναλογεί **ΑΕΠ κατά κάτοικο ίσο με 78 % του μέσου της ΕΕ-25.**
- ο Το Περιφερειακό κατά κεφαλήν προϊόν της Κρήτης σε μονάδες αγοραστικής δύναμης ανέρχεται στο 70,7 % της Ε.Ε.-25 μετά τη διεύρυνση, (το 75% είναι το όριο για τις περιοχές του «στόχου1»).
- ο Το παραγόμενο ΑΕΠ παρουσιάζει μια μέση ετήσια αύξηση της τάξης του 6,5 % μεταξύ των ετών 1999 και 2001 σε τρέχουσες τιμές.
- ο Η μέση ετήσια αύξηση του κρητικού ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές) είναι της τάξης του 3,6 % ρυθμός που επιταχύνεται προοδευτικά φθάνοντας στο 4,12 % για το διάστημα 2000/2001. Επιπρόσθετα ο μέσος ρυθμός αύξησης του κατά κεφαλήν ΑΠΠ είναι της τάξης του 1,9 %.

5. Η έλλειψη ποσοτικοποιημένων στόχων οδηγεί σε αδυναμία αποτίμησης του αναπτυξιακού ελλείμματος.

Οι Κατευθύνσεις Στρατηγικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Κρήτης για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2007-2013 καθορίζονται σε σημαντικό βαθμό από την πρόοδο και τον βαθμό ολοκλήρωσης των παρεμβάσεων, έργων και δράσεων κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους από το 1986 μέχρι το 1999 αλλά ιδιαιτέρως από την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2000-2006.

Κατά την έρευνα μας διαπιστώσαμε 'μεθοδολογική αδυναμία' αξιολόγησης και αποτίμησης του αναπτυξιακού αποτελέσματος λόγω της έλλειψης ποσοτικοποιημένων στόχων στους σχεδιασμούς κατά τις προγραμματικές περιόδους. Κατά συνέπεια η ερώτηση «πόση δαπάνη απαιτείται για την αντιμετώπιση του αναπτυξιακού ελλείμματος της Κρήτης;» απαντιέται (στην παρούσα εργασία) με το «άθροισμα επιμέρους έργων, δράσεων και παρεμβάσεων

που κατ' εκτίμηση ολοκληρώνουν τους μη ποσοτικοποιημένους στόχους που έχουν τεθεί».

6. Η ασυνέχεια της αναπτυξιακής στρατηγικής

Από τη συγκριτική αξιολόγηση των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της Κρήτης της τελευταίας 20/ετίας διαπιστώνουμε ασυνέχεια της αναπτυξιακής στρατηγικής. Η διαπίστωση αυτή οφείλεται κυρίως σε δυο λόγους :

- ο Έλλειψη διαδικασιών ανάδρασης (feedback) στο σχεδιασμό και συνεχούς ελέγχου και συσχετισμού των έργων με τους στόχους του σχεδιασμού.
- ο Η εκάστοτε αναπτυξιακή στρατηγική καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από τις κατευθύνσεις που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω των Διαρθρωτικών της Ταμείων και όχι από προτεραιότητες και στόχους που θα τίθενται από την τοπική κοινωνία με βάση τις πραγματικές ανάγκες και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του νησιού.

7. Σκοπιμότητες στην επιλογή έργων για χρηματοδότηση

Κατά τις προγραμματικές περιόδους διαπιστώνουμε και φαινόμενα αδιαφανούς επιλογής έργων και πράξεων των οποίων η ωριμότητα επιδιώχθηκε μέσω της χρηματοδότησης μελετών και εξασφάλισης αδειοδοτήσεων απαλλοτριώσεων.

Στην ανάπτυξη αυτού του αρνητικού φαινομένου βοήθησε και η περιορισμένη χρηματοδότηση μελετών για την προετοιμασία αναπτυξιακών παρεμβάσεων.

Η μη στοχευμένη ανάπτυξη η οποία βασίζεται στην χρηματοδότηση έργων που επιλέγονται με μόνο κριτήριο την ωριμότητα και όχι την αναπτυξιακή σκοπιμότητα οδηγεί σε διατήρηση του αναπτυξιακού ελλείμματος, μείωση του ρυθμού αύξησης του περιφερειακού προϊόντος και διατήρησης της αναταγωνιστικότητας της κρητικής οικονομίας σε χαμηλά επίπεδα.

8. Απουσία δομών αναπτυξιακού σχεδιασμού

Τα παραπάνω σε μεγάλο βαθμό αποτελούν αποτέλεσμα της απουσίας σταθερών και μόνιμων (υπηρεσιακών) δομών αναπτυξιακού σχεδιασμού σε επίπεδο περιφέρειας, οι οποίες θα μελετούν θα αξιολογούν και θα προετοιμάζουν την υλοποίηση παρεμβάσεων απόλυτα σκόπιμων και αναγκαίων για την ανάπτυξη της περιφέρειας.

Οι πρωτοβουλίες για 'Αναπτυξιακά Συνέδρια' ήταν και είναι απόλυτα θετικές αλλά για να αποδώσουν ουσιαστικά και δεσμευτικά αποτελέσματα για την περιφέρεια απαιτείται προετοιμασία ώστε να αποτελούν το αποκορύφωμα του αναπτυξιακού σχεδιασμού και όχι μεμονωμένες παρεμβάσεις ή συνάθροιση αιτημάτων ή ακόμη το πιο προσφιλές (καθ' ότι εύκολο) βήμα ανεξέλεγκτων πολιτικών εξαγγελιών.

9. Η εξυπηρέτηση της Αναπτυξιακής Στρατηγικής Περιφέρειας Κρήτης από το Περιφερειακό και το Εθνικό Σχέδιο.

Τα έργα που χρηματοδοτούνται από το Π.Ε.Π. Κρήτης (1/3 των χρηματοδοτήσεων σε κάθε προγραμματική περίοδο) φαίνεται να εξυπηρετούν την Αναπτυξιακή Στρατηγική της Περιφέρειας Κρήτης καθώς έχουν προετοιμαστεί και ιεραρχηθεί (σε κάποιο σχετικό βαθμό), ενώ τα έργα που χρηματοδοτούνται από τα Εθνικά Επιχειρησιακά Προγράμματα του Κ.Π.Σ. επιλέγονται με κριτήρια τα οποία δεν εξυπηρετούν απόλυτα τους στόχους που τίθενται σε Περιφερειακό Επίπεδο. Επίσης, ορισμένα από τα έργα που έχουν χρηματοδοτηθεί από τα Εθνικά Επιχειρησιακά Προγράμματα του Κ.Π.Σ. δεν μπορούν να χαρακτηριστούν πάντα ως έργα εθνικής εμβέλειας. Για τον λόγο αυτό συμβάλλουν ελάχιστα στην μείωση του αναπτυξιακού ελλείμματος καθώς άλλα σημαντικά έργα όπως ο ΒΟΑΚ παραμένουν ακόμα ημιτελή.

10. Στοιχευμένη συγκέντρωση αναπτυξιακών παρεμβάσεων

Ο κατακερματισμός των πόρων σε μεγάλο αριθμό έργων συχνά χωρίς ιεράρχηση και στόχευση δεν δημιούργησε ουσιαστικό και ορατό αποτέλεσμα για την ανάπτυξη της Κρήτης, και άρα αποτέλεσε αρνητικό παράγοντα στην μέχρι σήμερα αναπτυξιακή διαδικασία.

Μετά από 20 χρόνια Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων στην Κρήτη, φθάσαμε να έχουμε πολλά ημιτελή έργα η έργα που δεν αποδίδουν στην τοπική οικονομία.

Βέβαια, από το Μ.Ο.Π. μέχρι σήμερα παρατηρείται προοδευτική συγκέντρωση των πόρων σε παρεμβάσεις υψηλού αναπτυξιακού ενδιαφέροντος. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την μείωση του αναπτυξιακού ελλείμματος σε ορισμένους αλλά λίγους τομείς όπως η υγεία.

11.Ο νησιωτικός χαρακτήρας και η ορεινότητα της Κρήτης επηρεάζουν την αναπτυξιακή της στρατηγική.

Μετά από την 20ετή εμπειρία Αναπτυξιακού Σχεδιασμού στην Κρήτη έγινε σαφής η αναγκαιότητα αντιμετώπισης της προγραμματικής Περιφέρειας της Κρήτης ως νησιωτική περιφέρεια και ως ορεινή περιοχή. Τα ιδιαίτερα αυτά χαρακτηριστικά της Κρήτης δεν πρέπει να τα αντιμετωπίσουμε παθητικά ως μειονεκτήματα (γεωγραφική απομόνωση, προσβασιμότητα στην κεντρική Ελλάδα και Ευρώπη, μικρό μέγεθος αγοράς και οικονομίας, δύσβατη μορφολογία στο εσωτερικό του νομού κ.λ.π.) αλλά ως ευκαιρίες για την ανάπτυξη της Κρήτης (αυτόνομο χωρικά σύστημα με ποικιλία περιβάλλοντος και μορφολογίας στο εσωτερικό του νησιού : ορεινός – ημιορεινός – παράκτιος – πεδινός χώρος, και πλήθος ιστορικών μνημείων του πολυπολιτισμικού παρελθόντος, ισχυροποίηση, σταθεροποίηση και ανάπτυξη της εξωστρεφούς και διεθνοποιημένης κρητικής οικονομίας, αξιοποίηση της γεωπολιτικής θέσης στην Ανατολική Λεκάνη της Μεσογείου που προϋποθέτει την ανάπτυξη του τομέα των μεταφορών, κ.λ.π.).

12.Ασυνέπεια χωροταξικού σχεδίου και αναπτυξιακής στρατηγικής

Οι διαδικασίες που ακολουθήθηκαν για το Χωροταξικό Σχέδιο της Κρήτης και περιορίστηκαν εντός του κρατικού τομέα και ελάχιστα συζητήθηκε στην Κοινωνία και τους παραγωγικούς φορείς του νησιού. Αν και το Χωροταξικό Σχέδιο έγινε για να τεκμηριωθεί ο Αναπτυξιακός Σχεδιασμός που θα υλοποιούνταν μέσω του Γ' ΚΠΣ και του αντίστοιχου ΠΕΠ Κρήτης, σήμερα πλέον υπάρχει ασυνέπεια του τρέχοντος Αναπτυξιακού Σχεδιασμού και του θεσμοθετημένου Χωροταξικού Πλαισίου.

13.Η συγκρότηση και ο ρόλος των Καποδιστριακών Δήμων στην αναπτυξιακή διαδικασία

Οι τετελεσμένες λανθασμένες αναπτυξιακές επιλογές στη συγκρότηση των Καποδιστριακών Δήμων καθώς και η ανάπτυξη τοπικιστικών λογικών στην Κρήτη, εμποδίζουν την εφαρμογή τομεακών στρατηγικών σε ευρύτερες χωρικές ενότητες π.χ.: διαχείριση υδατικού δυναμικού, διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων.

14.Η επόμενη προγραμματική περίοδος.

Στις παρούσες συνθήκες και με βάση τις διαπιστώσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω συζητείται ο Αναπτυξιακός Σχεδιασμός της επόμενης Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013.

Το επόμενο αναπτυξιακό πλαίσιο για την Κρήτη πρέπει να είναι συμβατό με τον χωροταξικό σχεδιασμό, εναρμονισμένο με τους όρους της βιώσιμης ανάπτυξης και να προωθεί την προστασία και ανάδειξη του αξιόλογου φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος της Κρήτης. Από ένα τέτοιο αναπτυξιακό πλαίσιο πρέπει να απορρέουν οι προτεραιότητες των παρεμβάσεων και των δράσεων του Αναπτυξιακού Σχεδιασμού της επόμενης Προγραμματικής Περιόδου και η πιθανή χρηματοδότηση έργων / παρεμβάσεων / δράσεων από το Δ' Κ.Π.Σ. ως η μάλλον τελευταία σημαντική ευκαιρία εισροής χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

15. Συγχρηματοδότηση έργων από Ιδιωτικό τομέα

Ως πιθανή λύση στην δύσκολη οικονομική κατάσταση αλλά και ως νέα παράμετρο στο σχεδιασμό έχει τεθεί από την Κυβέρνηση : η Συνεργασία Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) για την υλοποίηση των Έργων.

Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις καταλήγουμε στο να είμαστε πολύ επιφυλακτικοί στην εφαρμογή των ΣΔΙΤ τουλάχιστον για την κάλυψη των αναπτυξιακών αναγκών της Κρήτης. Θεωρούμε πως για να φτάσουμε να θεσπιστούν και να εφαρμοστούν οι ΣΔΙΤ πρέπει να προηγηθούν πάρα πολλά.

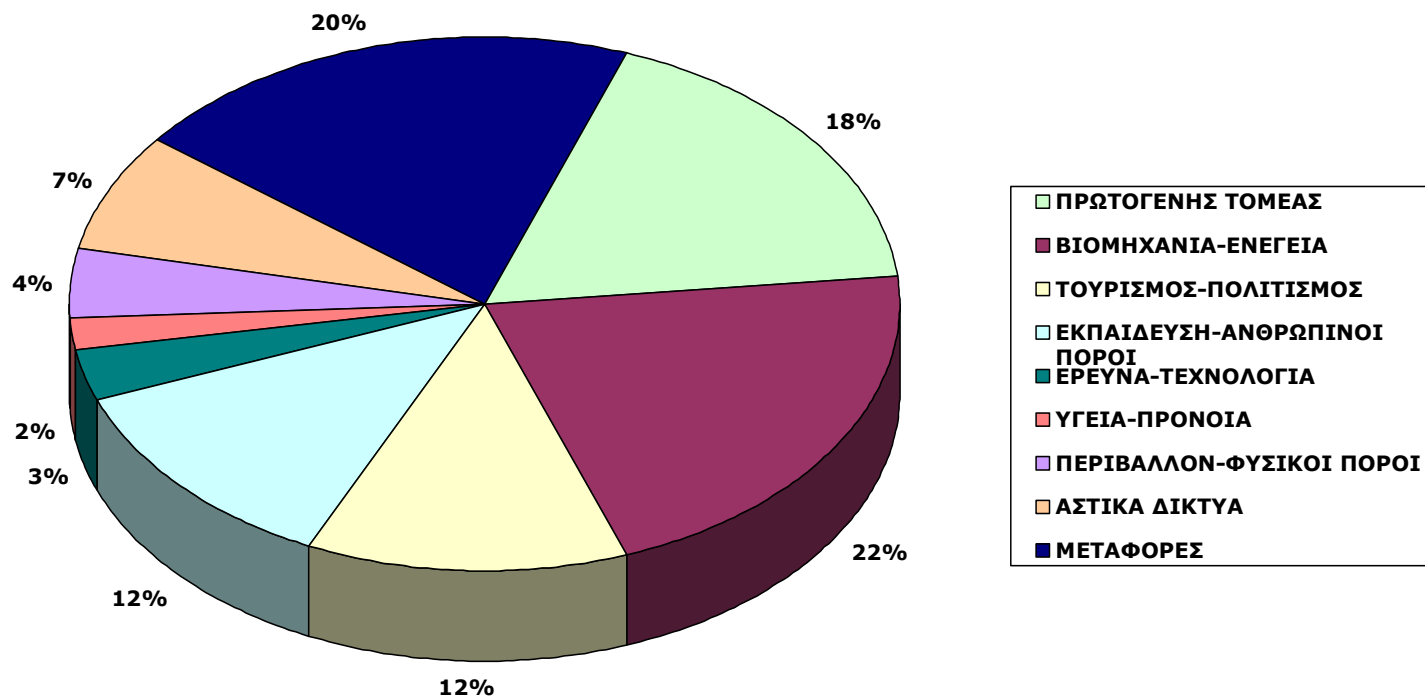
Μόνο και εφόσον καταστρωθεί και υιοθετηθεί πολιτικά και κοινωνικά ένα Μακρόπνοο Εθνικό Σχέδιο Δράσεων και Πολιτικών που θα καθορίζει με ακρίβεια τους Στόχους Ανάπτυξης και Κοινωνικής Συνοχής είναι δυνατή η εφαρμογή των ΣΔΙΤ. Ένα τέτοιο σχέδιο θα προσδιορίζει, μεταξύ των άλλων, και τους αναγκαίους πόρους σε βάθος χρόνου και τότε μόνο μπορεί να κατανεμηθούν ορθολογικά και ιεραρχικά οι ρόλοι των δημοσίων και των ιδιωτικών επενδύσεων. Κάθε άλλη διαδικασία θα είναι ευκαιριακή, έξω από το γενικότερο αναπτυξιακό πλαίσιο, επισφαλής και αναποτελεσματική.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1. ΠΕΠ Κρήτης 1989-1993**
- 2. ΠΕΠ Κρήτης 1994-1999**
3. Μελέτη «**Πρόταση εξειδίκευσης της Αναπτυξιακής Στρατηγικής της Περιφέρειας Κρήτης 2000-2006**»ΟΑΝΑΚ –Δεκέμβριος 1998
4. Μελέτη «**Περιφέρεια Κρήτης –Βιώσιμη Ανάπτυξης ,Οδικά δίκτυα και Υποδομές, Αναπλάσεις και Ποιότητα ζωής**» ΥΠΕΧΩΔΕ, Νοέμβριος 1999
- 5. ΠΕΠ Κρήτης 2000-2006.Προγραμματικό Έγγραφο**
- 6. ΠΕΠ Κρήτης 2000-2006.Συμπλήρωμα Προγραμματισμού**
- 7. Ενδιάμεση Αξιολόγηση ΠΕΠ Κρήτης 2000-2006**
8. **ΟΠΣ ΕΡΓΟΡΑΜΑ** (Στοιχεία ΚΠΣ ΙΙΙ)
9. **Τρίτη Έκθεση για την Συνοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης** (COM (2004)107)18-2-2004.
- 10.**Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης** .Υπουργική Απόφαση 25291/25-6-2003,ΦΕΚ 1486/10-10-2003

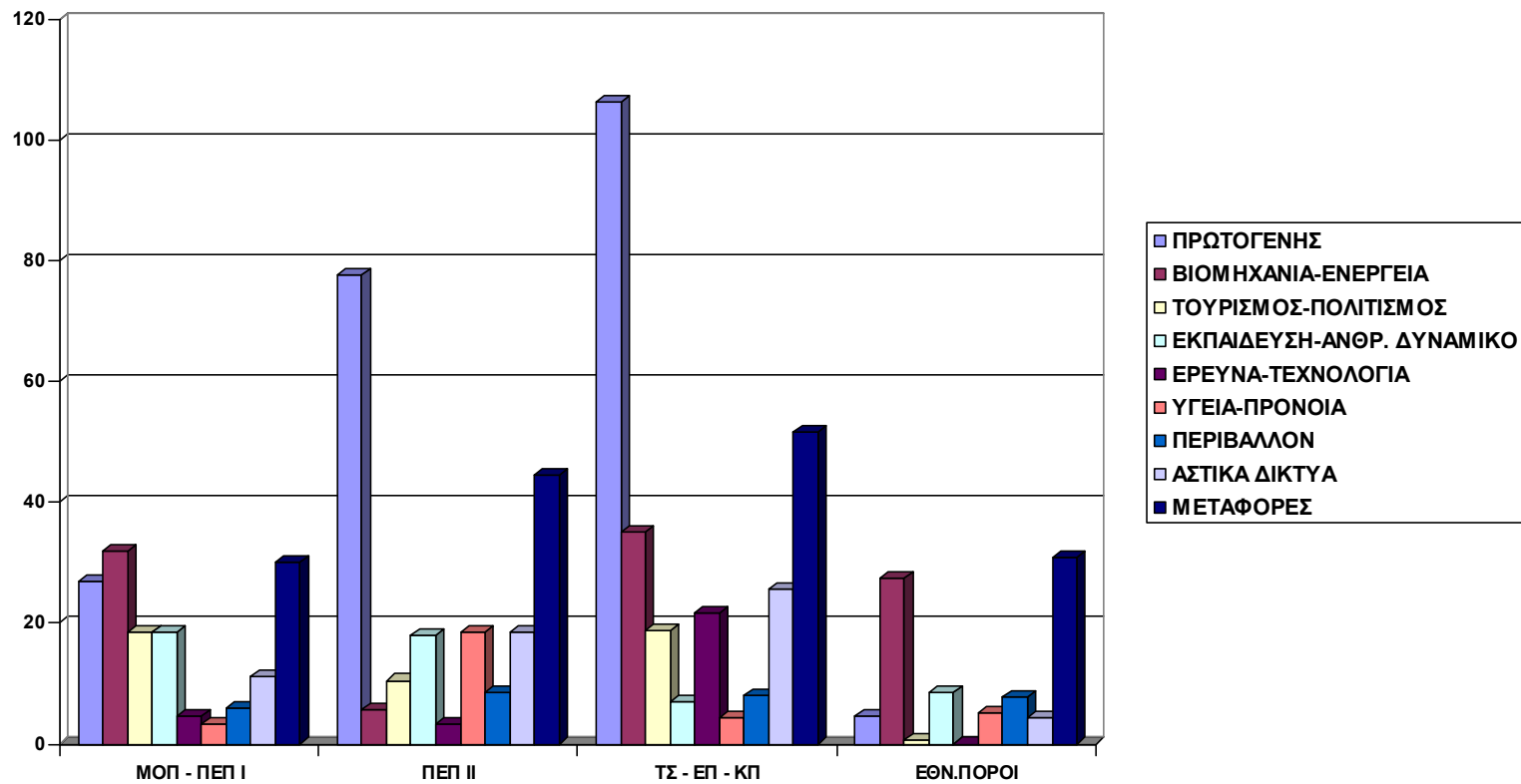
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΜΟΠ - ΠΕΠ 1989-1993 ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ



ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ 1986-1999



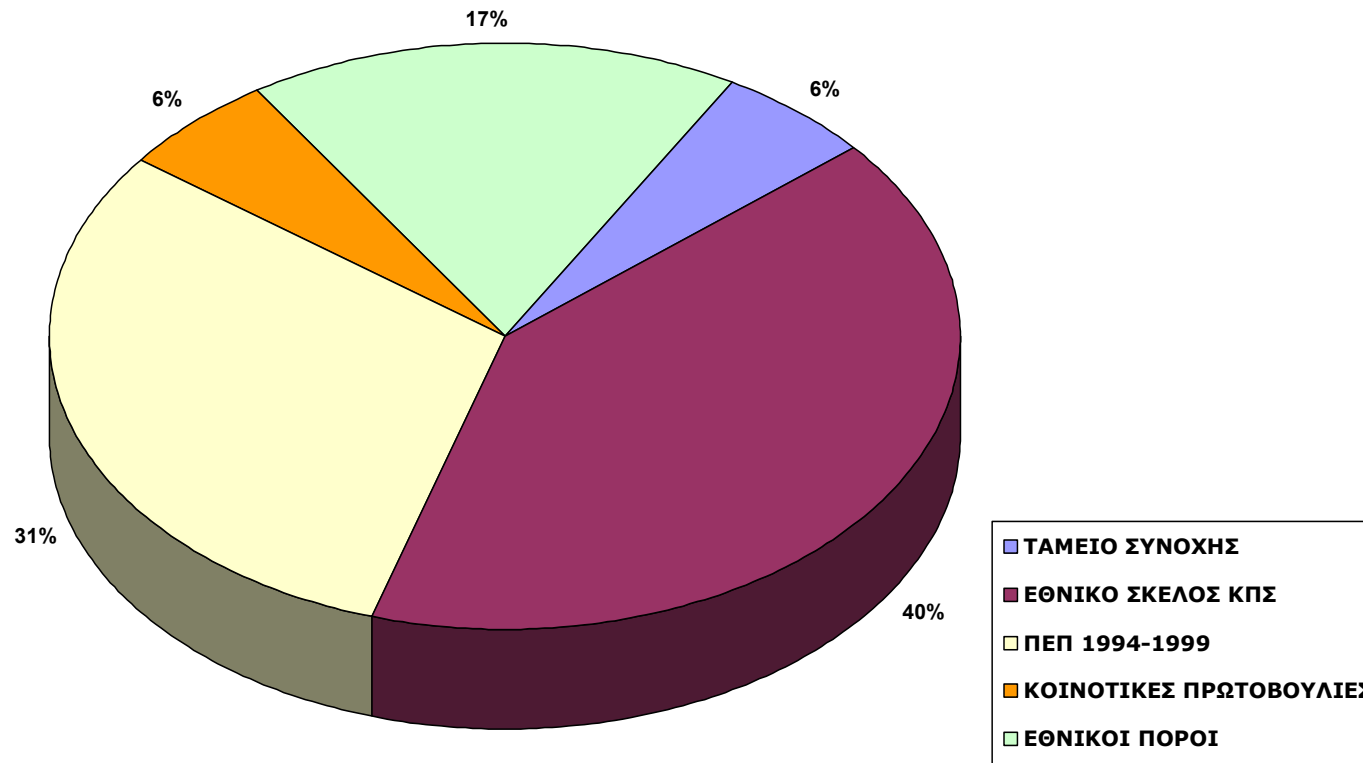
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΑΝΑ ΠΗΓΗ ΚΑΙ ΤΟΜΕΑ 1994-1999

ΣΕ ΕΚΑΤ. ΔΡΧ.

ΤΟΜΕΑΣ		ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΚΠΣ	ΠΕΠ 1994- 1999	ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ	ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
A	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	7,000	38,600	44,420	6,000	30,785	126,805
B	ΥΔΡΕΥΣΗ – ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ	22,670	2,566	18,565	350	4,351	48,502
Γ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ	0	2,642	2,088	0	546	5,276
Δ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΙΟΤΟΠΩΝ	0	962	845	210	80	2,097
E	ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΠΟΛΕΩΝ –ΟΙΚΙΣΜΩΝ	0	1,395	4,660	0	6,302	12,357
Z	ΕΘΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	0	2,737	0	0	0	2,737
H	ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ – ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	0	187	868	0	773	1,828
Θ	ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	0	0	2,700	0	8	2,708
I	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	0	92,529	34,976	13,710	4,666	145,881
ΙΑ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ – ΕΝΕΡΓΕΙΑ	0	29,814	5,689	5,228	27,550	68,281
ΙΒ	ΕΡΕΥΝΑ – ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	0	19,691	3,193	1,908	0	24,792
ΙΓ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	0	16,529	10,406	2,290	650	29,875
ΙΔ	ΥΓΕΙΑ – ΠΡΟΝΟΙΑ	0	4,360	18,391	0	5,190	27,941
ΙΕ	ΠΑΙΔΕΙΑ – ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	0	6,904	17,994	0	8,640	33,538
ΙΖ	ΛΟΙΠΟΙ ΤΟΜΕΙΣ	0	0	0	0	4,105	4,105
ΣΥΝΟΛΟ		29,670	218,916	164,795	29,696	93,646	536,723

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ 1994-1999 ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ

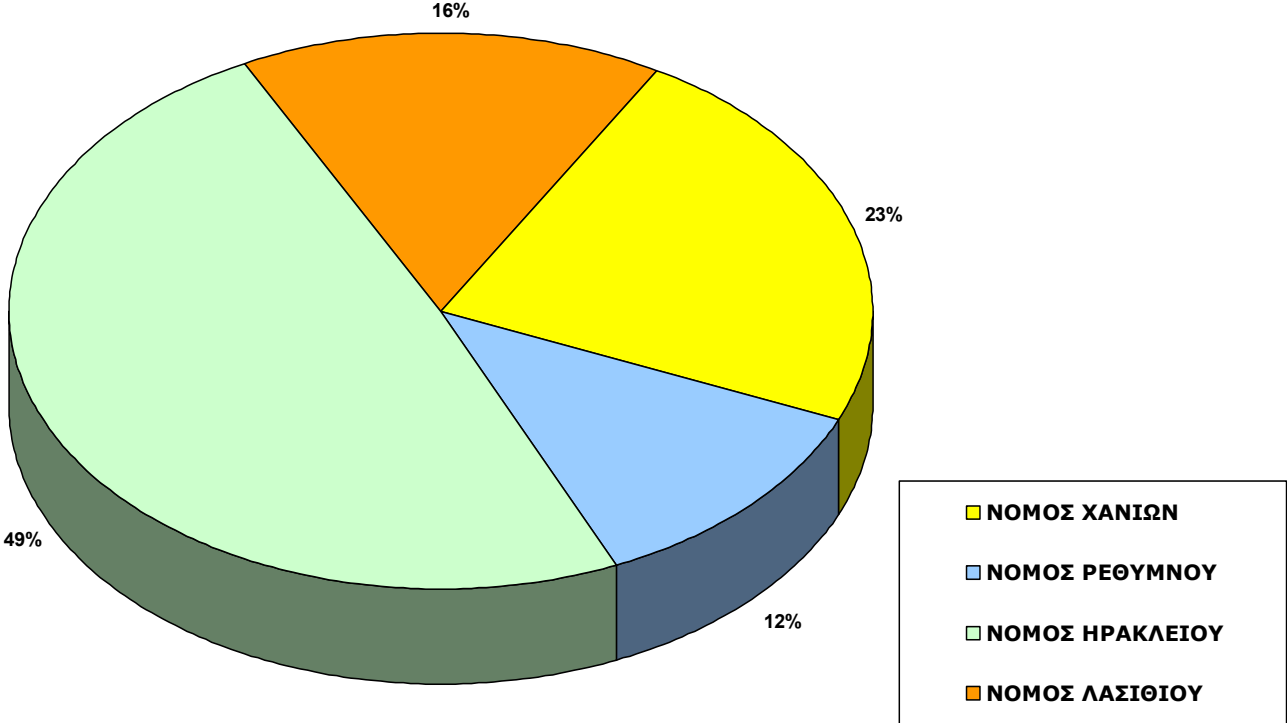


ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ 1994-1999

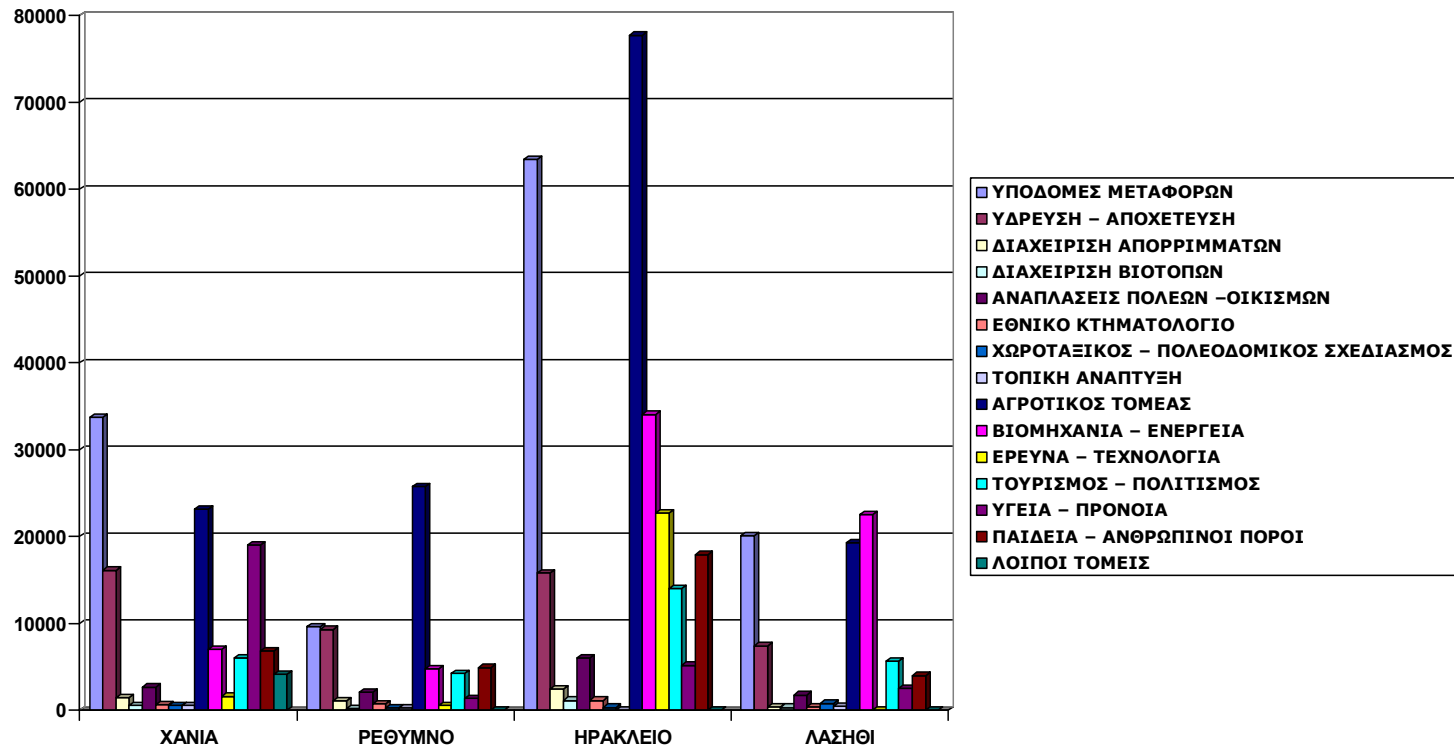
ΣΕ ΕΚΑΤ. ΔΡΧ.

ΤΟΜΕΑΣ		ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ
A	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	33,741	9,577	63,394	20,093	126,805
B	ΥΔΡΕΥΣΗ – ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ	16,079	9,274	15,759	7,390	48,502
Γ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ	1,440	1,074	2,428	334	5,276
Δ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΙΟΤΟΠΩΝ	512	170	1,100	315	2,097
Ε	ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΠΟΛΕΩΝ –ΟΙΚΙΣΜΩΝ	2,619	2,046	5,973	1,719	12,357
Z	ΕΘΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	593	709	1,095	340	2,737
Η	ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΚΟΣ – ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	524	251	297	756	1,828
Θ	ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	538	244	1,491	435	2,708
I	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	23,158	25,726	77,720	19,277	145,881
ΙΑ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ – ΕΝΕΡΓΕΙΑ	7,007	4,740	34,031	22,503	68,281
ΙΒ	ΕΡΕΥΝΑ – ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	1,554	536	22,702	0	24,792
ΙΓ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	6,000	4,221	14,000	5,654	29,875
ΙΔ	ΥΓΕΙΑ – ΠΡΟΝΟΙΑ	18,990	1,340	5,142	2,469	27,941
ΙΕ	ΠΑΙΔΕΙΑ – ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	6,795	4,889	17,870	3,984	33,538
ΙΖ	ΛΟΙΠΟΙ ΤΟΜΕΙΣ	4,105	0	0	0	4,105
ΣΥΝΟΛΟ		123,655	64,797	263,002	85,269	536,723

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ 1994-1999 ΑΝΑ ΝΟΜΟ



ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ 1994-1999

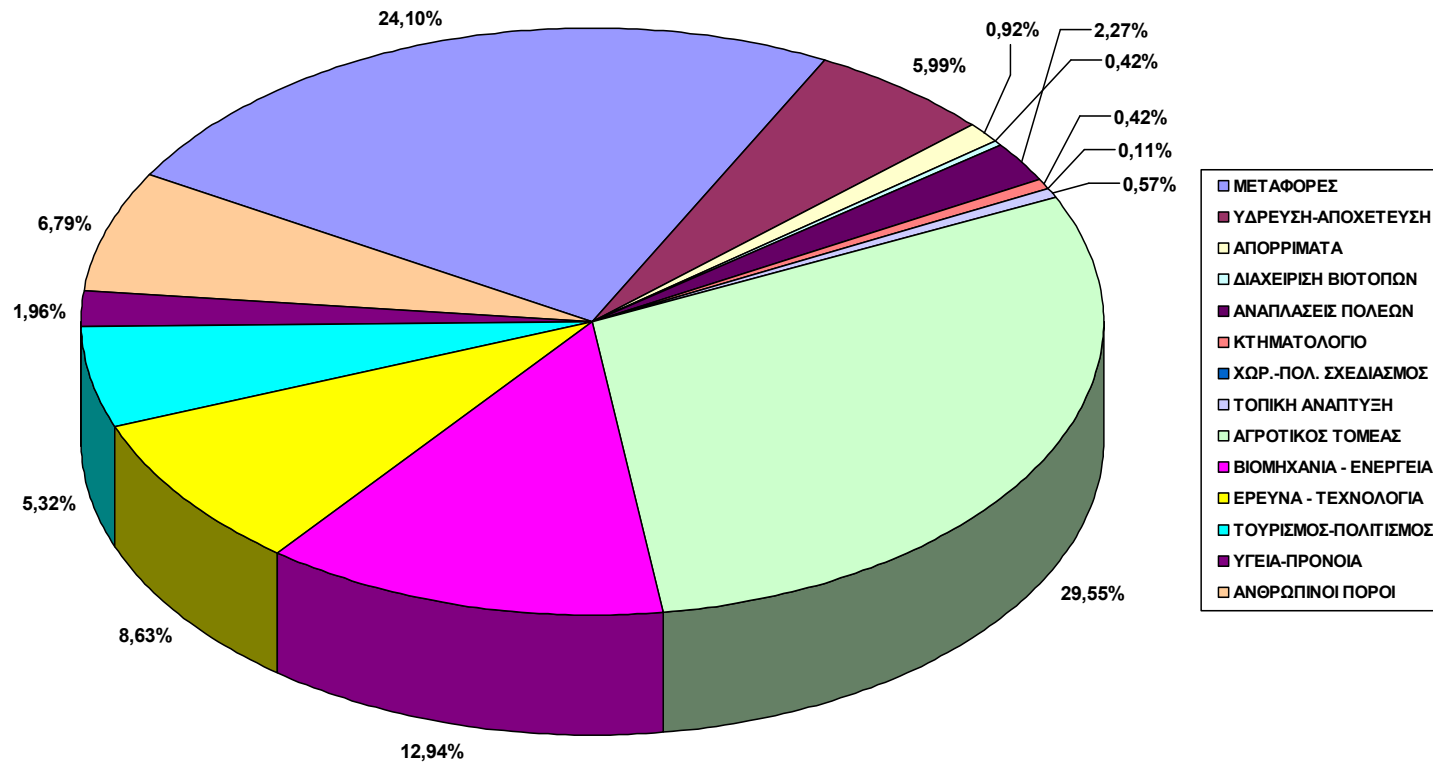


ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ : ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ 1994-1999

ΣΕ ΕΚΑΤ. ΔΡΧ.

ΤΟΜΕΑΣ		ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΚΠΣ	ΠΕΠ 1994- 1999	ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ	ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
A	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	7,000	22,000	16,620	750	17,024	63,394
B	ΥΔΡΕΥΣΗ – ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ	5,900	175	7,370	350	1,964	15,759
Γ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ	0	735	1,421	0	272	2,428
Δ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΙΟΤΟΠΩΝ	0	520	500	60	20	1,100
E	ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΠΟΛΕΩΝ –ΟΙΚΙΣΜΩΝ	0	1,141	1,915	0	2,917	5,973
Z	ΕΘΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	0	1,095	0	0	0	1,095
H	ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ – ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	0	34	170	0	93	297
Θ	ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	0	0	1,483	0	8	1,491
I	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	0	55,820	15,626	5,952	322	77,720
ΙΑ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ – ΕΝΕΡΓΕΙΑ	0	24,816	3,765	3,500	1,950	34,031
ΙΒ	ΕΡΕΥΝΑ – ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	0	18,131	2,663	1,908	0	22,702
ΙΓ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	0	9,836	3,054	510	600	14,000
ΙΔ	ΥΓΕΙΑ – ΠΡΟΝΟΙΑ	0	228	3,569	0	1,345	5,142
ΙΕ	ΠΑΙΔΕΙΑ – ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	0	62,940	7,930	0	7,000	17,870
ΙΖ	ΛΟΙΠΟΙ ΤΟΜΕΙΣ	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ		12,900	137,471	66,086	13,030	33,515	263,002

ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ : ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ 1994- 1999



ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ : ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ 1994-1999

ΣΕ ΕΚΑΤ. ΔΡΧ.

ΤΟΜΕΑΣ		ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ ΚΠΣ	ΠΕΠ 1994- 1999	ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ	ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
A	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	0	3,900	8,281	1,300	6,612	20,093
B	ΥΔΡΕΥΣΗ – ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ	2,190	942	3,559	0	699	7,390
Γ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ	0	314	20	0	0	334
Δ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΙΟΤΟΠΩΝ	0	0	315	0	0	315
E	ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΠΟΛΕΩΝ –ΟΙΚΙΣΜΩΝ	0	254	380	0	1,085	1,719
Z	ΕΘΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	0	340	0	0	0	340
H	ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ – ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	0	27	187	0	542	756
Θ	ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	0	0	435	0	0	435
I	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	0	8,917	4,880	2,837	2,643	19,277
ΙΑ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ – ΕΝΕΡΓΕΙΑ	0	441	332	250	21,480	22,503
ΙΒ	ΕΡΕΥΝΑ – ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	0	0	0	0	0	0
ΙΓ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	0	2,699	1,530	1,375	50	5,654
ΙΔ	ΥΓΕΙΑ – ΠΡΟΝΟΙΑ	0	0	844	0	1,625	2,469
ΙΕ	ΠΑΙΔΕΙΑ – ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	0	1,96	2,713	0	175	3,984
ΙΖ	ΛΟΙΠΟΙ ΤΟΜΕΙΣ	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ		2,190	18,930	23,476	5,762	34,911	85,269

ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ : ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ 1994- 1999

